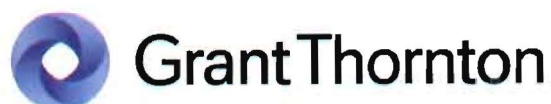

Годишен доклад за дейността
Доклад на независимия одитор
Финансов отчет

ДП Ръководство на въздушното движение

31 декември 2015 г.

Съдържание

	Страница
Годишен доклад за дейността	-
Доклад на независимия одитор	-
Отчет за финансовото състояние	1
Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход	3
Отчет за промените в собствения капитал	4
Отчет за паричните потоци	6
Пояснения към финансовия отчет	7

BULATSA

РЪКОВОДСТВО НА ВЪЗДУШНОТО ДВИЖЕНИЕ

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА
на ДП „РЪКОВОДСТВО НА ВЪЗДУШНОТО ДВИЖЕНИЕ“
за 2015 г.

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА ДП РВД ПРЕЗ 2015 г.

Съгласувано с:

Зам. генерален директор ОД	Зам. генерален директор ТД	Зам. генерален директор АД	Финансов директор и главен счетоводител	Директор на дирекция „Безопасност и качество“
Иван Дяков	Владимир Гочев	Илия Манолев	Витан Тодоров	Пламен Христов

Заличена информация на основание чл.2, ал.2, т.5 от ЗЗЛД

Съставили:

Директор на дирекция УВД	Директор на дирекция ЕППС	Директор на дирекция КНО и ЕМО	Директор на дирекция ИС	Директор на дирекция УС и ОП	Директор на дирекция ЧР и АО
Ангел Рачев	Веселин Стоянов	Стойчо Адамов	Владимир Григоров	Венцислав Марков	Денислав Йорданов

Заличена информация на основание чл.2, ал.2, т.5 от ЗЗЛД

Ръководител сектор АУЦ	Началник отдел „Безопасност“	Началник отдел ИСУ	Началник отдел ФАП	Началник отдел ПС
Цеко Къкришки	Петър Димитров	Марин Петров	Цвета Георгиева	Иван Илиев

Заличена информация на основание чл.2, ал.2, т.5 от ЗЗЛД

СЪДЪРЖАНИЕ

I. МИСИЯ, ВИЗИЯ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ	5
I.1. Мисия	5
I.2. Визия.....	5
I.3. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА ДП РВА	5
II. ФУНКЦИИ И УПРАВЛЕНИЕ	5
III. ОСНОВНИ СЪБИТИЯ И ПРИОРИТЕТИ.....	6
Ключови събития с влияние върху нивата обслужван трафик във ВП на Република България и предприети мерки	6
РАЗШИРЕНИЕ И МОДЕРНИЗАЦИЯ НА СИСТЕМАТА SATCAS	8
РАЗВИТИЕ НА ФБВП ДУНАВ. ИНИЦИАТИВАТА НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ (ЕК) ЗА ЕДИННО ЕВРОПЕЙСКО НЕБЕ (ЕЕН)	8
РАЗВИТИЕ НА ФБВП ДУНАВ.....	8
ИНИЦИАТИВИ НА ЕК ЗА ЕЕН	10
ЦЕНТРАЛИЗИРАНИ УСЛУГИ	10
III.5.	11
СОЦИАЛЕН ДИАЛОГ	11
ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ НА ДП РВА.....	11
IV. ОТНОШЕНИЯ С КЛИЕНТИТЕ И КОНСУЛТАЦИИ С ПОЛЗВАТЕЛИТЕ НА УСЛУГИТЕ .	11
V. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ	12
VI. ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ	14
ОБСЛУЖВАНЕ НА ВЪЗДУШНОТО ДВИЖЕНИЕ.....	15
ОБСЛУЖВАНЕ НА ВЪЗДУШНОТО ПРОСТРАНСТВО	16
РАЗВИТИЕ И ЛИЦЕНЗИРАНЕ НА РЪКОВОДИТЕЛИТЕ НА ПОЛЕТИ	18
АЕРОНАВИГАЦИОННО ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ (АИО)	19
АЕРОНАВИГАЦИОННО МЕТЕОРОЛОГИЧНО ОБСЛУЖВАНЕ (АМО)	19
АВИАЦИОНЕН УЧЕБЕН ЦЕНТЪР (АУЦ)	20
VII. ТЕХНИЧЕСКО ОСИГУРЯВАНЕ НА ОПЕРАТИВНАТА ДЕЙНОСТ	21
VII.1.....	21
РАЗВИТИЕ И ЛИЦЕНЗИРАНЕ НА ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПЕРСОНАЛ.....	21
КОМУНИКАЦИИ	21
НАВИГАЦИЯ И МЕТЕОРОЛОГИЧНА ТЕХНИКА.....	22
ОБЗОР.....	22
АВТОМАТИЗИРАНИ СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ВЪЗДУШНОТО ДВИЖЕНИЕ	23
ЕНЕРГО-МЕХАНИЧНО ОСИГУРЯВАНЕ.....	24
ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ	24
VIII. УПРАВЛЕНИЕ НА БЕЗОПАСНОСТТА И КАЧЕСТВОТО	25
IX. АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА И УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ.....	28
X. ФИНАНСОВО – СЧЕТОВОДНА ДЕЙНОСТ	29
XI. ОЦЕНКА НА НИВОТО НА ЕФЕКТИВНОСТ НА ИЗВЪРШЕНОТО АЕРОНАВИГАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ И ДОСТИГНАТО НИВО НА БЕЗОПАСНОСТ. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ	30
Изпълнение на План за ефективност на АНО на ФБВП ДУНАВ за 2015 г. в рамките на ВТОРИ РЕФЕРЕНТЕН ПЕРИОД 2015-2019 г.....	30
БЕЗОПАСНОСТ	31
ОКОЛНА СРЕДА	31
КАПАЦИТЕТ	31
РАЗХОДНА ЕФЕКТИВНОСТ.....	32
ПРАГОВЕ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ.....	33
КАЧЕСТВО НА АЕРОНАВИГАЦИОННОТО ОБСЛУЖВАНЕ.....	33

XII. ИНВЕСТИЦИИ.....	33
XIII. РИСКОВЕ, СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТТА НА ПРЕДПРИЯТИЕТО.....	34
ВАЛУТЕН РИСК.....	34
ЛИХВЕН РИСК.....	34
XIV. ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ	35

I. МИСИЯ, ВИЗИЯ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

I.1. Мисия

Предоставяне на висококачествено аеронавигационно обслужване (АНО) чрез надеждно и ефективно управление на дейността, поддържайки най-високи нива на безопасност и намалявайки негативното влияние върху околната среда.

I.2. Визия

Визията на ДП РВД е да бъде сред лидерите в системата на АНО в Европа. ДП РВД ще се развива като ефективно, гъвкаво и ориентирано към своите клиенти предприятие, успешно ще се справя с предизвикателствата поставени пред нас от новите реалности в Единното европейско небе (ЕЕН), чрез квалифицирани човешки ресурси и нови пазарни възможности.

I.3. Стратегически цели на ДП РВД

- Конкурентноспособно предприятие от авиационната общност в Европа, самостоятелно и в рамките на Функционален блок въздушно пространство Дунав (ФБВП Дунав);
- Ключова роля на ДП РВД и ФБВП Дунав при осигуряване на АНО в Югоизточна Европа;
- Подобряване на показателите за безопасност, околна среда, капацитет и разходна ефективност;
- Запазване или повишаване на пазарния дял в обслужването на въздушното движение (ОВД) в региона;
- Активно участие в дейностите по развитие и внедряване на програмата SESAR и въвеждането на технологично оборудване, което отговаря на най-високите европейските и световни стандарти, основаващо се анализ на ползите и разходите;
- Обществена роля на предприятието;
- Защита на интересите и осигуряване на добро представяне на ДП РВД пред сродни организации, националните и европейските институции.

II. ФУНКЦИИ И УПРАВЛЕНИЕ

ДП РВД е юридическо лице, което притежава свидетелство за извършване на АНО и изпълнява държавни функции по предоставяне на аеронавигационни услуги в обслужваното гражданско въздушно пространство (ВП) на Република България. Основният предмет на дейност на ДП РВД включва:

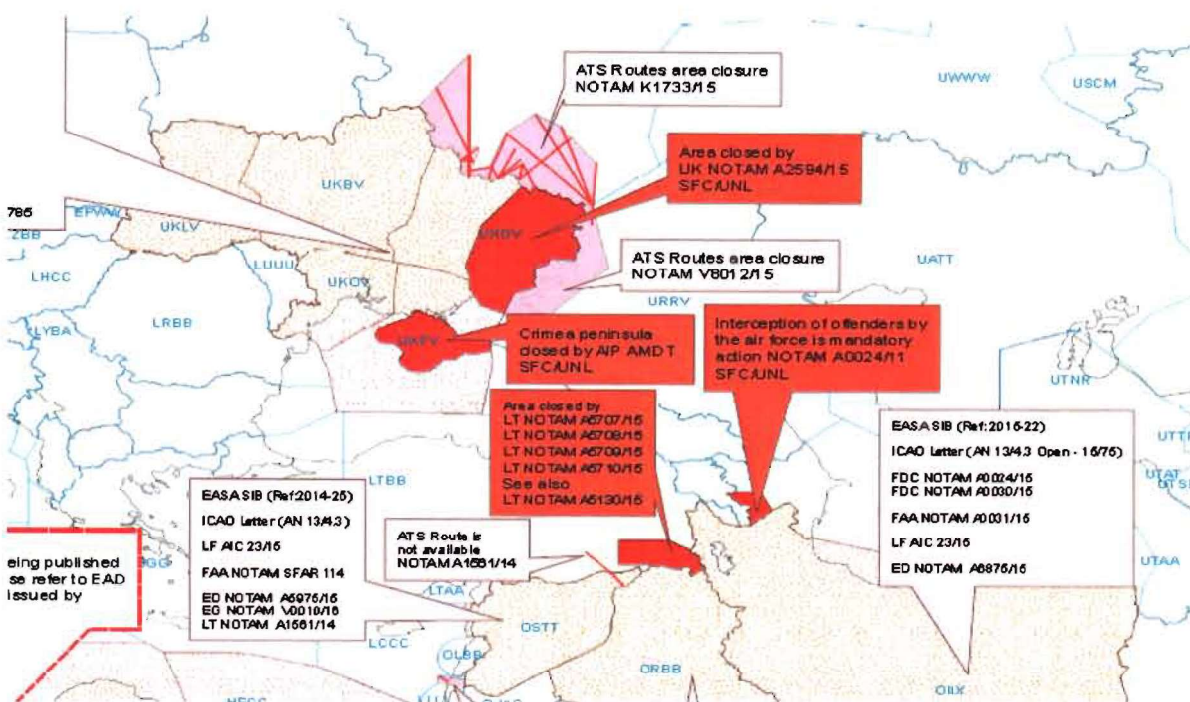
- управление на въздушното движение (УВД) за постигане на безопасност, ефективност и редовност на полетите в обслужваното гражданско ВП;
- планиране, осигуряване, внедряване, експлоатация и поддържане на съоръжения, системи и оборудване за комуникационно, навигационно, обзорно, енергийно, метеорологично и аеронавигационно осигуряване на обслужваното въздушно движение и съпътстващата инфраструктура;
- комуникационно обслужване, навигационно обслужване и обслужване по обзора;
- метеорологично обслужване;
- аеронавигационно информационно обслужване;
- информационно обслужване на дейностите по търсене и спасяване на ВС;
- управление на системата за безопасност на въздушното движение в рамките на предоставената му компетентност;
- изпълнение на задълженията на Република България, произтичащи от международни договори в областта на управлението на въздушното движение, по които Република България е страна;
- събиране на такси за аеронавигационно обслужване.

Оперативното управление на ДП РВД през 2015 г. се осъществява на база система за управление чрез основни цели и задачи, дефиниране, отчитане и контрол на дейностите, извършвани от отделните териториално и/или функционално обособени звена на предприятието.

III. ОСНОВНИ СЪБИТИЯ И ПРИОРИТЕТИ

III.1. Ключови събития с влияние върху нивата обслужван трафик във ВП на Република България и предприети мерки

Върху потоците от прелитащи въздухоплавателни средства, значително влияние оказват редица събития.

Фигура 1. Значими събития, оказващи влияние върху потоците въздушно движение през 2015 г.

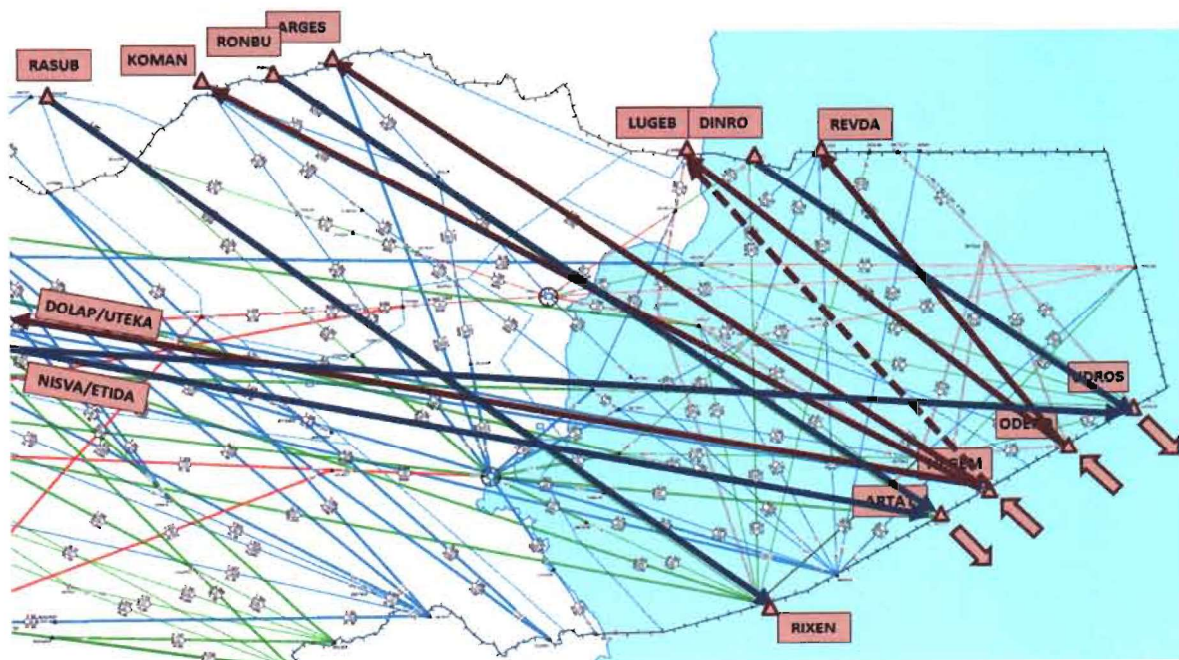
Във връзка с проведения референдум в Крим през м. март 2014 г., от страна на Русия бе декларирано, че тя поема обслужването на трафика в Район на полетна информация (РПИ) Симферопол, в т.ч. и във въздушно пространство над открито море. Последното по международните договорености е делегирано от ICAO на Украйна. Поради наличието на два органа за ОВД в едно въздушно пространство (ВП), което е недопустимо от гледна точка на безопасността, от страна на ICAO, Евроконтрол и EASA са отправени препоръки да не се лети през това ВП до изясняване на обстановката. Това доведе до значително увеличение на трафика през нашето ВП на въздухоплавателни средства, които изпълняват полети от/до Близкия Изток, Далечния изток, както и на част от трафика от/за Русия до Средиземно море, който преди използваше маршрутите основно през ВП на РПИ Симферопол. Допълнително, на 18.07.2014 г., вследствие на инцидента с полет MH17 на Малайзийските авиолинии, украинските власти взеха решение за затваряне за полети на източната част на РПИ Днепропетровск. Наблюденията сочат, че голяма част от авиопревозвачите избягват целия РПИ Днепропетровск, не само затворената източна част. Това доведе до допълнително увеличение на трафика през нашето ВП на въздухоплавателни средства, които изпълняват полети основно от/до Далечния изток.

С развитието на конфликтите в Сирия и Ирак въздушното пространство над тези държави през 2015 г. не се използва за полети на гражданската авиация с някои малки изключения с дестинации в тези държави. По отношение на тези ограничения следва да се добави, че на 08.04.2014 г. с NOTAM, турският доставчик на АНО – DHMI, затвори трасето UP975 през въздушното пространство на Сирия, което представляваше по-кратка опция за летене в посока Персийския залив. Това трасе е открито на 07.04.2011 г. и е използвано основно от някои големи авиокомпаниите от района на Персийския залив като по-кратка опция за полети до тази дестинация. След това, с развитието на конфликта в Сирия през 2012 г., броят на компаниите, които го

използваха намаля. Това трасе се свързва с мрежата през българското въздушно пространство, като затварянето му предполага трафикът в югоизточна посока за Близкия изток (Персийския залив) отново да минава основно през Румъния.

Подобна е ситуацията над Либия, както и над Синайския полуостров, където въздушното пространство е затворено до определена височина (последните две въздушни пространства имат трудно прогнозируем ефект по отношение на полетите през обслужваното ВП от ДП РВД). Отбелязаното до тук заедно с това че капацитета на Саудитска Арабия Египет и Кипър е недостатъчен за поемане на допълнителен трафик от/за Персийския залив предполага основната част от полетите от/за Близкия изток да летят през България, Турция, Иран.

След интензивни преговори през декември 2015 г. се постигна споразумение между България, Турция, Румъния и Управителя на мрежата за подобряване на интерфейса между България и Турция в района на Черно море, с което ще се увеличи значително капацитета на въздушното пространство в региона и налаганите от Турция ограничения през 2015 г. следва да не се прилагат през 2016 г. По този начин се осигурява достатъчно сигурна и безопасна опция за полетите от/за Близкия изток, като ролята на България като надежден партньор в областта на управлението на въздушното движение се засилва.

Фигура 2. Схема на трасовата мрежа на Република България отразяваща новия интерфейс между България и Турция в района на Черно море

В резултат на ситуацията в Украйна, настъпилите съществени промени в организацията на потоците на въздушното движение, свързани с трафика от/до Близкия и Далечния изток се запазиха през 2015 г. В тази връзка се създаде необходимата организация за справяне с нарасналия трафик и недопускане на закъснения при неговото обслужване. След анализ на ситуацията и вероятността тя да се запази по този начин в следващите пет години по отношение на въздушното пространство на РПИ Симферопол се предприемат мерки за разширяване на техническите възможности на системата SATCAS и обучение на необходимия допълнителен персонал за обслужване на въздушното движение. Това наложи през 2015 г. предприемане на действия по изменение на Плана за ефективност за Втори референтен период (РП2), касаеща АНО, предоставяно от ДП РВД. По-детайлно тези ефекти и мерки са разгледани в т. VI, VII, VIII и XI по-долу.

III.2. Разширение и модернизация на системата SATCAS

През 2015 г. е финализиран договора с фирма SELEX ES за актуализиране на автоматизираната система за управление на въздушното движение (АСУВД) SATCAS след проведени успешни тестове за приемане на място (SAT) на пакети „Линия за предаване на данни за комуникация въздух-земя“ и пакет с допълнителни функционалности на системата; „Обслужване на въздушното движение при извънредни ситуации (ПООИС)“ и „Обработка на радарна информация (RNP) от летищни радиолокационни комплекси (ЛРЛК) Варна и Бургас“. Инсталирана е нова версия на Автоматизираната система за управление на въздушното движение (АСУВД) SATCAS V3MS е на всички работни места в оперативна зала на РЦ за ОВД София и в ЛЦ за ОВД Бургас и Варна.

III.3. Развитие на ФБВП Дунав. Инициативата на Европейската комисия (ЕК) за Единно европейско небе (ЕЕН)

III.3.1. Развитие на ФБВП Дунав

Приоритетна дейност за ДП РВД и през 2015 г. е развитието на ФБВП Дунав, установен във ВП на Република България и Румъния.

През м. юли 2015 г. ЕК прие съображенията на функционалния блок въздушно пространство ФБВП Дунав относно стартираната през 2014 г. процедура за нарушение (infringement) № 2014/2102 поради неизпълнение на задължения, произтичащи от член 9а, параграф 1 и параграф 2, буква б) от Регламент (ЕО) № 550/2004, както и член 2, параграф 25 от Регламент (ЕО) № 549/2004 при установяването на ФБВП Дунав. По този начин процедурата за неизпълнение е затворена. Комисията отчита значителните ползи, които функционалният блок предоставя на ползвателите на ВП и ангажимента му да изпълнява поетите задачи.

Управителните органи на ФБВП Дунав - Съвет на доставчиците на аеронавигационно обслужване (Съвет на ДАНО) и Управителен съвет (УС) проведеха редовни заседания в съответствие с устава и правомощията си през май и октомври 2015 г. Редовни заседания са проведени и на ниво постоянни комитети.

Шесто редовно заседание на Съвета на доставчиците на аеронавигационно обслужване (Съвет на ДАНО) на DANUBE FAB

През годината продължиха и редовните консултации със социалните партньори като са проведени три срещи, съответно през м. януари, юли и декември. Целта на форумите е да се представят текущите и приоритетни дейности, както и да се обсъди постигнатият напредък за 2015 г.

В периода са изготвени и одобрени Стратегическа програма на ФБВП Дунав за периода 2015 – 2019 г., Годишен план на ФБВП Дунав за 2015 г. и Годишен доклад за 2014 г., както и други важни документи като План за управление на ФБВП Дунав за периода 2015 – 2016 г.

През 2015 г. продължи изпълнението на дейностите съгласно Решение на Комисията С (2013)7573 в рамките на многогодишната програма в областта на транс-европейските транспортни мрежи (TEN-T) по проект „Дейности, насочени към изпълнение на Междинната програма за внедряване (Interim Deployment Program) в рамките на ФБВП Дунав“, получил финансова помощ от ЕК. В тази връзка е изготвен и валидиран от МГИТС и Изпълнителна Агенция по иновации и мрежи - ИНЕА „Доклад за състояние на дейностите“ (TEN-T Action Status Report) за 2015 г.

Други основни моменти в дейностите по ФБВП Дунав през 2015 г.:

- ДП РВД и ROMATSA проведеха симулации в реално време за въвеждане на въздушно пространство за свободно планиране на полети (FRA) през нощта в рамките на функционалния блок ФБВП Дунав в Експерименталния център на ЕВРОКОНТРОЛ в Бретини, Франция. Целта на симулациите е определянето на условията, при които FRA операциите може безопасно, ефективно и при допустимо натоварване за ръководителите на полети да преминават от нощен в денонощен режим. В тази връзка на 5 ноември 2015 г. е проведен и ден на отворените врати (Visitors' Day).

Симулации в реално време в експерименталния център на ЕВРОКОНТРОЛ в Бретини, Франция.

- Проведе се семинар за сътрудничество между ФБВП в Европа (InterFab Coordination Workshop) под домакинството на ФБВП Дунав в периода 14-15 октомври 2015 г. в гр. Букурещ, Румъния. Установена е платформа за координация между ФБВП в Европа (Inter-FAB Coordination Platform) чрез приемане на Правомощия и е инициирано изготвяне на комуникационна стратегия.
- Стартира подготовката по изготвяне на Стратегическата програма 2016-2020 г. и Годишен план 2016 г. на ФБВП Дунав;
- „Политиката за наблюдатели“ (Observer policy) в ФБВП Дунав е актуализирана с решение №13 на УС, с цел информирание и предоставяне на възможност за участие на представители на ЕК в заседанията на УС на ФБВП Дунав;
- Изготвен е информационен бюлетин (winter newsletter) за второто полугодие на 2015 г. за постиженията и предстоящите дейности на ФБВП Дунав;

- С решение 348/02.03.2015 г. ЕК обяви, че Планът за ефективност (ПЕ) на ФБВП Дунав за Втори референтен период е в съответствие с целите за ефективност на общоевропейско равнище в ключовите области Безопасност, Околна среда и Разходна ефективност;
- По отношение на ключова област Капацитет с коригендум на ПЕ, представен на ЕК през 2015 г., са внесени подобрения на показателите в ключова област Капацитет и е получено положително решение на ЕК по отношение съответствието на Плана за ефективност с общоевропейските цели за РП2;
- През октомври е сключено споразумение за сътрудничество на ниво ДАНО между ФБВП Дунав и FABSE - ФБВП на Австрия, Босна и Херцеговина, Хърватска, Република Чехия, Унгария, Словакия и Словения;
- Стартира подготовката по извършване на предварително проучване за разширяване на ФБВП Дунав;
- Република Македония получи статут на наблюдател в УС на ФБВП Дунав.

През годината ФБВП Дунав е популяризиран и представен на редица форуми като Световния конгрес на УВД в Мадрид, 9-12 март 2015 г., срещи на координационната платформа GATE ONE и двустранни срещи на ниво ДАНО.

III.3.2. Инициативи на ЕК за ЕЕН

На 7 декември 2015 г. Европейската комисия представи новата европейска стратегия за въздухоплаването, която се ръководи от резултатите от процеса на обществена консултация и диалог със страните-членки на Европейския съюз (ЕС), Европейския парламент (ЕП), Европейския икономически и социален комитет и заинтересованите страни. Инициативата е от ключово значение за подобряване на икономиката на Европа и укрепване на промишления капацитет, с принос за лидерската позиция на ЕС в световен мащаб. Акцент е поставен върху конкурентоспособността на европейското въздухоплаване и използване от възможностите на бързо променящата се и развиваща се световна икономика.

В Стратегията ЕК очертава като приоритет и приемането на предложение за Регламент на ЕК и на Съвета относно прилагането на ЕЕН (ЕЕН 2+).

Като главна законодателна инициатива за реализиране на авиационна стратегия е предложението за регламент на ЕП и на Съвета относно общи правила в областта на гражданското въздухоплаване и за създаването на Агенция за авиационна безопасност на Европейския съюз (EASA) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 216/2008 г. на Европейския парламент и на Съвета. То има за цел да подобри функционирането на европейската авиационна система по отношение на безопасността, сигурността, конкурентоспособността и опазването на околната среда. С цитираните нови предложения значително ще се разширят и отговорностите и правомощията на EASA. Предложението за регламент е в процес на обсъждане от страните членки.

III.4. Централизираните услуги

През 2014 г. Евроконтрол стартира процедура по организирането и предоставяне на 14 централизираните услуги в областта на обслужването на въздушното движение. ДП РВД предприе действия за подготовка и организация на участието си в тях съвместно с други доставчици на АНО и индустриални партньори. До момента ДП РВД участва в няколко активни търга. Всеки от тях е на различен етап от процеса на провеждане, като се очаква да бъдат завършени през 2016 г.

Стартирана е проектна организация и екип за подготовката на тържните документации за Централизираните услуги във връзка с управлението на мрежовите ресурси (Centralised Service on Management of Common Network Resources) по линия на Евроконтрол. На финален етап са тържните процедури по 4 проекта, предвиждащи участие на ДП РВД:

- CS4: Advanced Flexible Use of Airspace Support Service (AFUAS),
- CS6.2: CNR/MICA (Management of Common Network Resources Service/ Mode S Interrogator Code Allocation),
- CS6-3: Management of Common Network Resources Service/Radio Frequency Function (CNR/RFF)

- CS7-3 NIPS/SAT-NAV (Network Infrastructure Performance Monitoring and Analysis Service/the monitoring and prediction of satellite navigation).

III.5. Социален диалог

Основен акцент на социалната политика през 2015 г. е активният диалог със социалните партньори, свързан с въпроси, относно подобряване условията на труд и реализацията на стратегическите цели на предприятието, които имат отражение върху човешките ресурси.

ДП РВД ежегодно отделя средства за осигуряване на широк кръг от социални дейности, ориентирани към здравето и пълноценния отдих на служителите на предприятието и на техните семейства.

Като израз на социалната отговорност на работодателя, съгласно постигнатите договорености по КТД и в изпълнение на решенията на Събранието на пълномощниците през 2015 г. е утвърдена Концепция за развитие на социалните обекти, която предстои да бъде изпълнена в периода до 2017 г. и са осигурени допълнителни придобивки за служителите в предприятието като: допълнително доброволно пенсионно осигуряване, застраховка „Живот“, допълнително здравно осигуряване, социални надбавки, поддържане на социални бази и ведомствени жилища, профилактични прегледи и др.

Основните проекти, реализирани през 2015 г. в областта на социалната политика са насочени към предприемане на коригиращи мерки за ограничаване на съществуващите рискове в съответствие с оценката на риска на работните места, поддържане на получения сертификат за системата за здраве и безопасност при работа в ДП РВД по стандарта OHSAS 18001/2007.

III.6. Идентифициране на допълнителни възможности за подобряване на ефективността при осъществяване на дейностите на ДП РВД

ДП РВД отчита устойчива тенденция за повишаване на ефективността на дейността при осигуряване на АНО. Предприятието е набелязало набор от мерки за оптимизиране на разходите за АНО и за повишаване на ефективността на дейността в краткосрочен и дългосрочен план. За провеждането им се търси и необходимото съдействие и от Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ (ГД ГВА) и от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС).

В последните няколко години, в резултат на прилагането на мерки за оптимизиране на разходите и за организацията на дейността, е установена тенденция разходите на ДП РВД да нарастват по-бавно от темповете на увеличение на трафика. Това, доведе до значително подобрене на разходната ефективност и оптимизиране на ресурсите за предоставянето на висококачествено обслужване. Стъпка в тази посока е и новото работно време на АЦ за ОВД Горна Оряховица, въведено на 05.02.2015 г. с цел оптимизиране на предоставянето АНО, както и завършеното проучване за оптимизиране на разходите за АНО в зоните и районите на летищата.

Като едни от основните цели на бизнес-плана на предприятието са заложили устойчивото подобряване на разходната ефективност измервана чрез показателя „евро на съставен контролиран час“ и задържането на таксовата единица „прелитане“ под 40 евро в следващите 3 години. Стойността на тези показатели се наблюдава текущо и при настъпването на трайни изменения в обема на обслужвания трафик, ще се дефинират отново. Повече информация относно повишаването на ефективността на дейността има в докладите на Комисията за преглед на дейността (PRC) на Евроконтрол. Подобряването на ефективността на дейността е постоянен процес, който ще продължи и през следващите години.

IV. ОТНОШЕНИЯ С КЛИЕНТИТЕ И КОНСУЛТАЦИИ С ПОЛЗВАТЕЛИТЕ НА УСЛУГИТЕ

В съответствие с годишния план за дейностите по управление на отношенията с клиентите през 2015 г. и политиката на предприятието за налагане на прозрачност и доверие с клиентите, през годината са организирани поредица от мероприятия. Консултативните срещи вече традиционно

способстват за ефективна комуникация и обмен на важна информация с клиентите и партньорите на ДП РВД.

На 28 май 2015 г. в гр. Бургас се проведе консултативна среща, между представители на клиентите, летищните оператори и ДП РВД, във връзка с обслужването на въздушното движение от летищата Варна и Бургас през летния сезон. На срещата присъстваха представители Летищен център (ЛЦ) за ОВД Варна, ЛЦ за ОВД Бургас, ГД ГВА, „Фрапорт туин стар мениджмънт“, летище Варна и летище Бургас, авиокомпаниите „Еър Виа“, „Бългериан Еър Чартър“, „Би Ейч Еър“, Turkish airlines“, „Болкан холидейс“ както и на Асоциацията на собствениците на въздухоплавателни средства и пилотите в България (АОПА).

През 2015 г. се проведе консултативни срещи относно ПЕ на ФБВП Дунав за РП2 (2015 - 2019 г.), с оглед на развитието на ситуацията по отношение на използването на въздушното пространство на Украйна, Сирия и Ирак с представители на авиокомпаниите и Международната асоциация по въздушен транспорт (IATA) за постигане на договореност относно сценария за следващите пет години, както и условията, при които ПЕ би могъл да се ревизира. Поради динамичния характер на процесите, консултативните срещи ще продължат и през 2016 г.

На 09.12.2015 г. в РЦ за ОВД, се проведе среща между представители на авиокомпаниите, които провеждат полети на летище София, представители на летищния оператор, наземни оператори, ГД ГВА и ДП РВД. От страна на авиационните оператори, на срещата присъстваха представители на „България Ер“, „Бългериан Еър Чартър“, „Wizz air“, „Lufthansa“, „Turkish airlines“, „British airways“, „Air France“ и „Qatar Airways“. Също така имаше представители на „Летище София“ ЕАД и наземните оператори „Goldair Handling“ и „Swissport Bulgaria“ АД, летище Лесново и АОПА България.

През 2015 г. се проведеха две редовни срещи на форума „Съвместно управление на въздействието върху околната среда от авиационните дейности в района на летищата София/Варна/Бургас/Пловдив/Горна Оряховица“ (СУВОС), в които взеха участие представители на ДП РВД, ГД ГВА, АБА и на летищните оператори „Летище София“ ЕАД и „Фрапорт Туин Стар Еърпорт Мениджмънт“ АД. По време на срещите са дискутирани редица въпроси, свързани с мониторинг и намаляване на авиационния шум, както и възможностите за идентифициране на ВС, нарушили маршрутите за отлитане и долитане. През м. октомври 2015 г. ДП РВД представи своя тригодишен опит при установяването на форума СУВОС в България, в рамките на партньорска среща, проведена във Виена и организирана съвместно от EUROCONTROL, ACI EUROPE и Летище Виена.

ДП РВД проведе срещи с общинските администрации на гр. Варна и гр. Бургас, на които са обсъдени основните проблеми при използване на лазерни устройства в контролираните зони и райони на летищата, след което са предложени на ГД ГВА действия за промяна в регламентиращите наредби.

V. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

През 2015 г. ДП РВД продължи своята дейност като активен член и партньор в работата на международните организации в сферата на гражданската авиация – ICAO, Евроконтрол, CANSO и

съответните структури на ЕК. Международната дейност на ДП РВД през 2015 г. се характеризира с интензивно участие на ръководството и представители на предприятието в сесии на Временния съвет и последващи сесии на Комисията на Евроконтрол, Разширения комитет за пътни такси, в заседанията на Съвета за управление на мрежата за УВД (Network Management Board), в съвещания на управителните органи на организацията за аеронавигационни услуги CANSO (EC3 и годишните събрания на изпълнителните директори на CANSO) и нарочните работни групи, както и във форуми на ЕК и ICAO и регионални инициативи.

Основни акценти в международната дейност на ДП РВД през 2015 г. са задълбочаване и разширяване на регионалното сътрудничество в областта на предоставянето на АНО.

Продължава работата по платформата за регионално сътрудничество (GATE ONE) между ДАНО на Австрия, България, Чешката република, Хърватия, Полша, Литва, Унгария, Румъния, Словакия и Словения, Босна и Херцеговина, като към нея през декември 2015 г. се присъединиха и ДАНО на Сърбия и Черна гора (SMATSA) и на Македония (MNAV). GATE ONE обхваща три ФБВП (Baltic FAB, ФБВП ДУНАВ и FAB CE) и насърчава ефективността на управлението на европейския въздушен трафик, чрез засилено сътрудничество между участващите доставчици на услуги и координирана комуникация на съвместни позиции по водещи теми в областта на АНО. В рамките на инициативата се проведе редовни срещи на ниво координационен комитет и на ниво генерални директори на ДАНО, проведени съответно през м. март в гр. Вилнюс, Литва, м. юни в гр. Братислава, Словакия и през м. декември в гр. София. В рамките на вече установените механизми за сътрудничество с ДАНО на Турция и Сърбия и Черна гора се проведе редица срещи на управленско и експертно ниво за решаване на стратегически и текущи въпроси от взаимен интерес в областта на предоставянето на АНО и организацията на въздушното пространство в региона.

В периода се активизира и взаимодействието с ДАНО на Македония и Грузия.

Среща на генерални директори на ДАНО в платформата за регионално сътрудничество (GATE ONE), проведена през м. декември 2015 г. в София

В съответствие с Регламент (ЕС) №716/2014, ДП РВД участва в процесите по изпълнение на Програмата за внедряване на SESAR. През 2015 г. ДП РВД започна подготовка за кандидатстване с три проектни предложения (едно самостоятелно и две в група с партньори) за съфинансиране с до 85% на дейности по изпълнението на програмата в рамките на Механизма за свързване на Европа (CEF call 2015). Проектите ще започнат през 2016 г. при одобрение от страна на ЕК.

През 2015 г. продължиха съвместните дейности на ДП РВД с ENAV SpA – ДАНО на р. Италия и SELEX ES - технологична италианска компания по предложение до Съвместното предприятие за разработване на ново поколение Европейска система за управление на въздушното движение SESAR (SESAR JU) за работа по програма SESAR 2020. Очаква се работата по програмата да започне в края на 2016 г., след приоритизиране на дейностите и конкретизиране на приноса на заинтересованите страни в рамките на Хоризонт 2020.

VI. ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ

През 2015 г. са обслужени общо на брой 774 709 полети, което е с 12.1% повече от 2014 г. В сравнение с 2014 г. общият брой прелитания ВС се е увеличил с 13.5%, достигайки до 694 351. Броят на полетите от и на територията на българските летища е 80 358, което представлява увеличение от 1.72% в сравнение с 2014 г.

Графика 1. Обслужени прелитания въздухоплавателни средства по потоци през 2014 и 2015 г.

Графика 2. Процентно изражение на обслужените въздухоплавателни средства по потоци през 2015 г. спрямо 2014 г.

Като цяло общият брой обслужени полети следва възходяща тенденция, като през 2015 г. има увеличение на темпа на нарастване в сравнение с този от предишните години. До известна степен по-високият темп на ръст на трафика през 2015 г. се дължи на устойчивата тенденция на нарастване

на потока трафик от/за Турция, концентрирането и продължаващото нарастване на основната част от потоците от/за Близкия и Далечен изток, което се обуславя от редица фактори, като:

- най-кратките маршрути, свързващи Турция и Близкия изток с Европа, преминават през въздушното пространство на Република България;
- до известна степен недостатъчен капацитет на ВП на Саудитска Арабия, Египет и Кипър
- ограничаване на полетите над ВП на РПИ Симферопол след Декларация на Русия за поемане на обслужването на трафика в Район на полетна информация (РПИ) Симферопол и неизползването на ВП на Украйна от редица авиокомпани, включително тези, които изпълняват полети от/до Далечния изток.

За значителното нарастване на потоците от/за Близък и Далечен изток, които се обслужват в българското ВП основно влияние имат събитията описани в раздел III.1 от доклада.

През м. декември 2015 г. се постигна споразумение между България, Турция, Румъния и Управителя на мрежата за подобряване на интерфейса между България и Турция в района на Черно море, с което ще се увеличи значително капацитета на въздушното пространство в региона. В тази връзка следва налаганите от Турция ограничения през 2015 г. да не се прилагат през 2016 г. По този начин се осигурява достатъчно сигурна и безопасна опция за полетите от/за Близкия и Далечен изток, като ролята на България като надежден партньор в областта на управлението на въздушното движение се засилва.

Очакванията са през 2016 г. да продължи тенденцията за увеличаване на броя на обслужени полети.

През 2015 г. броят на общо обслужените единици е нараснал до 3,222,750, което представлява увеличение с 17.46% спрямо 2014 г. и с 22.68% спрямо заложената за 2015 г. прогноза в ПЕ за РП2.

През летния период на 2015 г. не е регистрирано закъснение на ВС поради причини, свързани с ограничения на потоците въздушно движение, въпреки значителното нарастване на трафика. Това се дължи на добрата организация и непрекъснато подобряване технологията на работа, изразена в норми и процедури за обслужване на въздушното движение.

VI.1. Обслужване на въздушното движение

Един от основните приоритети в дейността на отдел ОВД е поддържане и актуализиране на оперативните наръчници за ОВД. През 2015 г. с цел подготовка на преиздаване на Наръчник за ОВД, част първа, е изготвен „Наръчник за радиотелефонна фразеология“. Поправки са изготвени и в Наръчник за ОВД, част втора, ЛЦ за ОВД Варна и ЛЦ за ОВД Бургас.

През 2015 г. е изготвен наръчник за полети по правилата за визуални полети с цел подобряване на безопасността при провеждане на полети от авиацията с общо предназначение и по-доброто ѝ интегриране.

Отчитайки важността на гражданско-военната координация при ОВД и осигуряване на безопасността на въздушното движение (ВД) при съвместното използване на обслужваното ВП на Република България, се подписаха „Процедура за взаимодействие между сектор „Обслужване на въздушното движение“ на ВВС в районен център (PLC) за ОВД и гражданските органи за ОВД от ДП РВА при изпълнение на полети на безпилотни летателни системи (БЛС) на САЩ във въздушното пространство на Република България“.

Изготвени са поправки и допълнения в договорите за взаимодействие със съседни органи за ОВД.

За предстоящото въвеждане на линия за предаване на данни и комуникация между пилоти и ръководител полети (CPDLC), са разработени ОВД процедури за използването на тези функционалности в автоматизираната система за УВД. Процедурите и съответно интерфейса „човек-машина“ са проверени и актуализирани за проведената за тази цел симулация в реално време в центъра за симулации (CRDS) на HUNGAROCNTRLC. Процедурите за ОВД и използването на интерфейсът „човек-машина“ са допълнени и доразвити по време на провеждане на тестовите за приемане на новия актуализиран софтуер за АСУВД едновременно с изработването на досие по безопасност, отчитайки рисковете, които могат да се смекчат посредством тяхното използване. Взето е решение за оперативното използване на линии за предаване на данни (DLS) да бъде януари месец 2017 г., за избягване на риска от въвеждане на множество промени в периода с драстично увеличени нива на трафика.

За предстоящото въвеждане на модерна система за контрол и наблюдение на наземното движение (A-SMGCS) на летище София са разработени оперативни процедури за използване на функционалностите на A-SMGCS, както и описание на оперативната среда и функции (OSD) за нуждите на съпътстващите дейности по безопасност.

Активното поддържане на отношенията с клиентите на ДП РВД е от изключителна важност за съвместните дейности при ОВД. В тази връзка са проведени презентации на тема „Промени в организацията на ВП в летищен контролен район (АКР) София, които влиза в сила от 31.03.2016 г., както и „Дистанционно обслужване в сектори летищна авиационна служба (ЛАС) на летищата в Република България.

Оперативна зала в ЕЦ за УВД София

Като страна членка на международната организация за гражданска авиация (ICAO) има задължение за осъществяване на дейност за търсене и спасяване на въздухоплавателни средства. В тази връзка през 2015 г., с водеща роля на ДП РВД, е съгласуван проект на национален план за търсен и спасяване при авиационни произшествия и проект за изменение на закона за гражданско въздухоплаване. Съвместно с ГД ГВА са разгледани сценарии за извършване на дейности по търсене и спасяване определящи задълженията и отговорностите на отделните ведомства при учения и реално изпълнение на дейностите. През 2016 г. се очаква приемането на националния план за търсене и спасяване при авиационни произшествия.

ДП РВД активно участва в координирането на дейностите по ОВД на международно ниво, осъществявано главно чрез срещи и съвещания на различни групи и подгрупи като NETOPS, APDSG и Rulemaking Group for „Requirements for ATS“, на които основно се дискутират предложения за предстоящи промени в ОВД процедурите, залегнали в документите на ICAO.

VI.2. Обслужване на въздушното пространство

Обслужване на въздушното пространство (ОВП) е ключов фактор за предоставянето на качествено и ефективно обслужване на въздушното движение. През 2015 г. ДП РВД продължи да подобрява ОВП в контролираните райони на летищата и активно да съдейства за развитието му в национален и международен план.

От съществено значение за реализиране на проектите за промяна в ОВП е подготовката на качествени и своевременни публикации в Сборник AIP на Република България.

Проектът за въвеждане на въздушно пространство за свободно планиране (ВПСП) е един от най-значимите от гледна точка на въздухоплаването у нас. Същият е успешно реализиран от 16 ноември 2013 г. и продължава по-нататъшното му изпълнение в последващите му етапи през 2015 г.

През 2015 г. е изпълнен планът за провеждане на симулации в реално време за поэтапното въвеждане на ВПСП във въздушното пространство на ФБВП Дунав над полетно ниво 310. В тази

връзка са изследвани различни сценарии с трафик и организация на въздушното пространство в Експерименталния център на Евроконтрол в Бретини, Франция. Изготвен е финален доклад със изводи и предложения, който е приет от България и Румъния.

Във връзка с рязкото нарастване на трафика и с цел повишаване на ефективността е разработена и координирана с представители на Сърбия, Турция, Румъния и Евроконтрол нова ОВП (нови точки в интерфейса между България и Турция, промени в трасовата мрежа нови, DCT опции между България, Сърбия, Босна и Херцеговина, Хърватия и Словения, нова секторизация) във Район за полетна информация (РПИ) София, която е планирана да влезе в сила от 28 април 2016 г.

- С цел оптимизиране на използване на съществуващите сектори и подобряване на капацитета на въздушното пространство (ВП) е въведена методика за допълнителна оценка на работното натоварване (OTMV). С тази методика е ограничен риска при допускане на превишения на секторните капацитети;
- възможно намаляване на броя на необходимите сектори за определен период от време;
- повишена ефективността на ОВД.

През 2015 г. са предприети редица важни стъпки за промени в съществуващата нормативна уредба с цел подобряване на гражданско военната координация. Подготвено и проведено е второто заседание на Съвета за управление на въздушното пространство в изпълнение на изискванията на Наредба № 19 за функциониране на единната система за гражданско и военно управление на въздушното пространство. С участието на експерти от ДП РВД са изготвени:

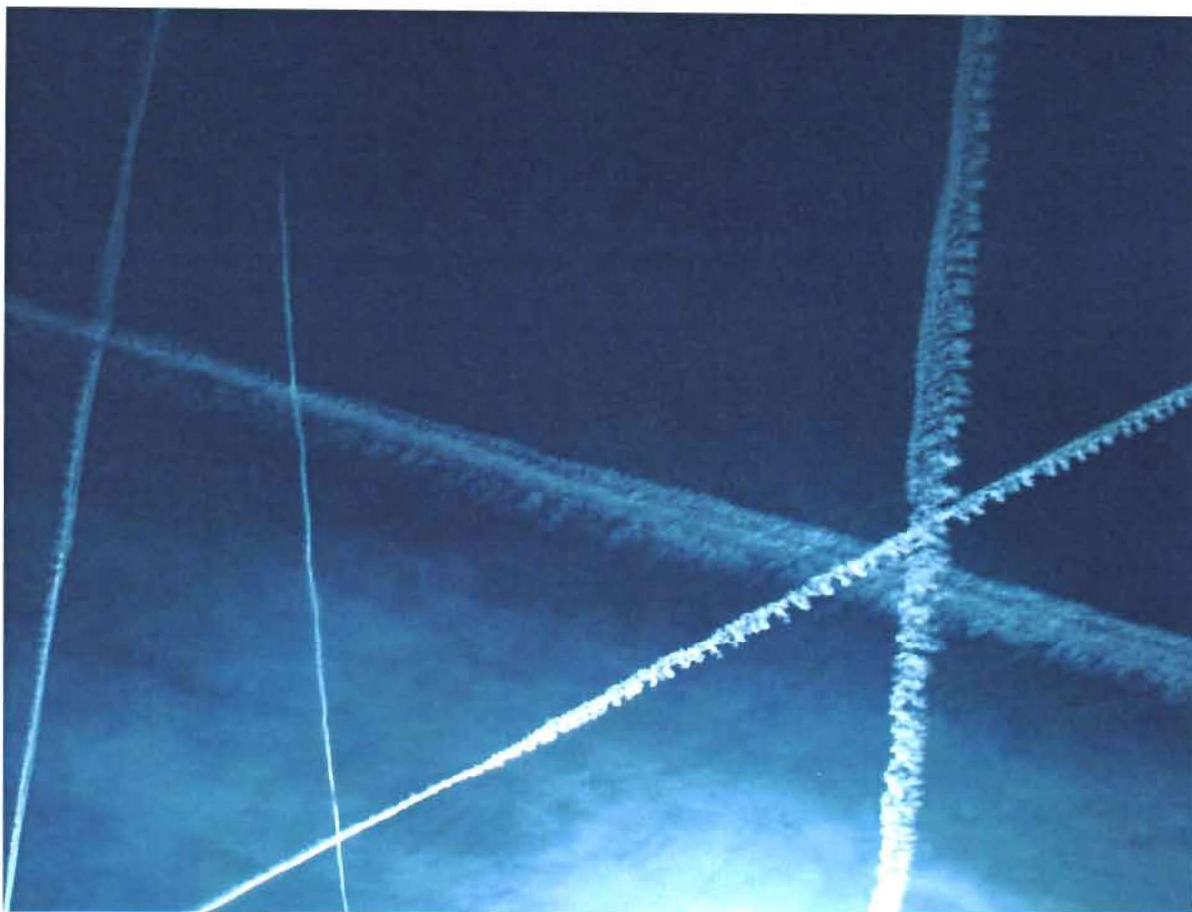
- програма за работа на Съвета за управление на въздушното пространство (СУВП);
- оценка на гъвкавото използване на въздушното пространство;
- предложение за оптимизиране на временно отделените зони;
- анализ на дейностите изискващи резервиране или отделяне на ВП.

В оперативен план разпределението и използването на ВП е координирано за осигуряване на множество различни тренировки и учения на ВВС и дейности на авиацията с общо предназначение. Извършени са редица дейности по управление на въздушното пространство, свързани с поддържане на системата на Евроконтрол за управление на въздушното пространство Local and Sub-regional airspace management system (LARA).

ДП РВД активно участва в координирането на дейностите по ОВП на международно ниво, осъществявано чрез съвещания на различни групи и подгрупи на ICAO (RDGE, ICAO EUR PBN Task Force), ЕВРОКОНТРОЛ (RNDSEG, RAD Management Group, RAISG, Capacity Planning Sub-Group) и семинари. Редовно се провеждаха координационни срещи с органи на съседни държави за обсъждане на оперативни и стратегически въпроси по отношение на граничните интерфейси и организацията на ВП в региона.

През 2015 г. е подобрен анализа на различни параметри на ВП чрез прилагането на разнообразни средства и методи за симулация, включително и в реално време. Предложенията за нови трасета се разработват въз основа на реалните данни за потоците на въздушното движение. Извършени са редица изследвания за нивата на трафика, комплексността и оптималните секторни конфигурации за 2016 г.

ДП РВД активно работи за въвеждане на сателитна навигация в районите на летищата. Разработени са проекти на процедури за подходи по сателитна навигация за летищата София и Горна Оряховица. Предвижда се изготвените процедури да бъдат въведени в летищните контролирани райони на София и Горна Оряховица съответно от 28 април 2016 г. и 15 септември 2016 г.

VI.3. Развитие и лицензиране на ръководителите на полети

Правилното планиране и навременно осигуряване на необходимия брой оперативен персонал – ръководители на полети (РП) за органите за ОВД в страната е необходимо условие за осигуряване на дейността на ДП РВД, свързано с предоставяне на регулярно, ефективно и безопасно обслужване на полетите в България.

През 2015 г., са утвърдени шестгодишни планове на органите за ОВД за периода 2016 - 2021 г.

По повод на значителното нарастване на прелитания трафик над страната през 2014/2015 г., съчетана с тенденцията за запазване на значителния ръст през следващите няколко години, в плана на органа за ОВД София КОНТРОЛ, е отразена необходимостта от значително увеличаване на броя РП работещи на обслужваните от него сектори, като с цел по-голяма гъвкавост при използване в различните секторни групи (София и Варна) са преобучени 14 РП. Допълнително, чрез вътрешни подбори от летищните центрове от страната са подбрани и преобучени още 6 РП.

В останалите органи за ОВД са проведени 3 вътрешни подбора и общо 9 РП започнаха обучение в София, Варна и Бургас за органите ОВД „ПОДХОД“.

През 2015 г. чрез два външни подбора за РП, са подбрани двадесет и пет (25) кандидати за органа за ОВД КОНТРОЛ и още осем (8) кандидати за органите за ОВД КУЛА.

Нарасналата необходимост от повече РП и тяхното обучение наложи подбора и обучение на нови 6 РП-инструктори на работно място.

Поддържането на компетентност от оперативния персонал, притежаващ свидетелства за РП е едно от основните задължения на самите РП и на ръководните органи в ДП РВД, следящи за изпълнението на тези изисквания, които са част от изискванията на Регламент 805/2011/ЕС. Във връзка с това са направени проект за промени в структурата и състава на изпитващите бордове в центровете за ОВД.

Поддържането и съхранението на оперативна база данни за квалификацията и компетентността на оперативния персонал от органите за ОВД на РЦ/ЛЦ за ОВД, притежатели на свидетелства за РП (ATCL) и координатори за УВД (CATM) с необходимо условие за извършване на дейностите по ОВД, съгласно изискванията на националните регламентиращи документи и Регламент 805/ЕС/2011. В края на 2015 г., с цел подобряване и ефективно управление на процеса по

документиране за квалификацията и свидетелствата на РП, е разработена електронна база данни, която предстои да бъде въведена през 2016 г.

Поддържането на ниво на владение на английски език от РП, в съответствие с ANNEX 1 на ICAO и Регламент 805/2011/ЕС, се осъществява чрез провеждане на курсове по авиационен английски за РП, което се явява приоритетна задача, свързана с квалификацията на РП, във връзка с което, през 2015 г. са проведени 8 курса.

VI.4. Аеронавигационно информационно обслужване (АИО)

През 2015 г. в отдел АИО са изготвени, публикувани и разпространени на CD и хартиен носител 2323 аеронавигационни публикации, с които е актуализиран сборник AIP. В съответствие със спецификациите на EUROCONTROL е извършена цялостна актуализация и преиздаване на раздели GEN и ENR и частична актуализация на раздел AD - летища София, Бургас и Пловдив. Извършени са промени, както във формата, така и в съдържанието, като информацията е актуализирана съгласно национална и международна поднормативна уредба.

С цел поддържане статичната база данни на ДП РВД в Европейската AIS база данни - EAD, отдел АИО публикува всички статични данни от издадените български аеронавигационни публикации за годината. В общоевропейската система отдел АИО публикува и всички разпространявани от ДП РВД аеронавигационни публикации.

Отдел АИО предоставя директен достъп до постоянна, статична информация от сборник Аеронавигационна информация и публикация (AIP) на Република България в PDF формат на корпоративния външен web сайт на ДП РВД и вътрешния портал на ДП РВД и поддържа електронна библиотека от сборници AIP на вътрешния портал на ДП РВД за страни, предоставящи AIP на CD ROM. Ежемесечно отдел АИО изготвя и предоставя филтрирана информация от публикации на съседни на Република България FIR за нуждите на актуализация на система SATCAS.

През 2015 г. ДП РВД стартира проект за „Изграждане на система за управление на аеронавигационната информация“. Отдел АИО участва активно в работната група във връзка с дейностите по управление и реализация на проекта - работа по документация, план на проекта, оценка на промяната, оценка на риска, изготвяне на оперативни и технически изисквания за модули eAIP, Publication Management, NOTAM Management и Workflow management.

През 2015 г. в отдел АИО са предприети мерки за промени в нормативната уредба и отразяване на приложимите за ДП РВД международни изисквания. С цел отразяване на изисквания от Регламент (ЕО) 73/2010 на Европейската Комисия за качество на аеронавигационните данни отдел АИО изготви актуализиран проект на Наредба 15 за аеронавигационно информационно обслужване.

Изготвени и публикувани са ново издание на „Наръчник за АИО“ и методическо указание за специалисти NOTAM, както и програма за обучение на нови специалисти в сектор ЛАС и NOTAM, РЦ за ОВД София.

Проведено е обучение на нов специалист по изготвена програма за първоначално обучение на специалисти в отдел АИО.

VI.5. Аеронавигационно метеорологично обслужване (АМО)

В изпълнение на план за промяна в предоставяното от ДП РВД АМО е въведено автоматизирано разпространение на метеорологично сведения за летищата Пловдив и Горна Оряховица-METAR AUTO, LOCAL REPORT AUTO и SPECIAL REPORT AUTO.

Обособени са 2 прогностични центъра – Единен прогностичен център (ЕПЦ) с офиси в РЦ за ОВД София, ЛЦ за ОВД Пловдив и ЛЦ за ОВД Горна Оряховица и Регионален прогностичен център с офиси в ЛЦ за ОВД Бургас и ЛЦ за ОВД Варна. Приложеното оптимизиране на работата по АМО ще постигне намаляване на разходите по предоставяне на тази услуга, като се запазят постигнатите нива на безопасност и качеството на обслужването. Изготвена е оценка на цялостната промяна в АМО, която е предоставена на ГД ГВА.

С оглед на прилагане на промените е извършена промяна в оперативните процедури регламентиращи оперативната работа и взаимодействия между отделните звена на АМО и органите за ОВД. Изготвено и публикувано изменение на Наръчник АМО, като са включени ръководства за работа с AMHC Vaisala AviMet5 и AviMet7, изменени са процедурите за работа в аварийен и резервен режим, информацията SIGMET и AIRMET са приведени във вид отговарящ на последните изменения на документите на ИКАО.

Периодично са изготвяни климатични справки за ползватели на аеронавигационно метеорологично обслужване. Продължава и поддържането на климатичната база данни за петте международни летища, както и архив на изображенията от доплеровите метеорологични радар. Отдел АМО активно участва в периодичните срещи с потребителите.

В оперативната работа за летният сезон е въведена прогноза за опасни метеорологични явления, които могат да окажат влияние върху капацитета на контролираното въздушно пространство. Периодично се изготвят прогнози за специализирани дейности, като например извършване на строително-ремонтни работи на обекти на ДП РВД или за провеждане на тренировки на Специализиран парашутен отряд част от системата на МВР.

Радарно изображение от метеорологичен доплеров радар собственост на ДП РВД, Система SALI изобразяваща стойностите на метеорологични елементи измерени на пистата за излитане и кацане и Сателитно изображение от геостационарен метеорологичен спътник.

VI.6. Авиационен учебен център (АУЦ)

През 2015 г. АУЦ към ДП РВД изпълнява своите функции като Организация за обучение на ръководители на полети съгласно и при условията на Регламент ЕС № 805/2011 г. и Приложение Vb на Регламент (ЕО) № 216/2008 г. Обучението в АУЦ се провежда по одобрени от ГД ГВА учебни планове и програми, в съответствие с предвиденото от спецификациите на ЕВРОКОНТРОЛ за общо основно съдържание на първоначалното обучение на ръководители на полети (EUROCONTROL COMMON CORE CONTENT) версия 3.0, осигуряващи постигането на целите на обучението.

АУЦ функционира и като учебен център с валиден сертификат за подготовка на авиационни специалисти, издаден съгласно изискванията на Наредба 27 на МГИТС.

През 2015 г. в изпълнение на основната си дейност АУЦ предостави обучение за придобиване и поддържане на квалификацията на авиационен персонал за нуждите на ДП РВД и външни потребители. През годината в АУЦ са проведени общо 27 курса, от които:

- 3 интегрирани курса за първоначално обучение на ръководители на полети;
- 4 за придобиване на нов квалификационен клас APS;
- 9 за поддържане и повишаване квалификацията на инженерно-технически персонал (ИТП);
- 3 за координатор на дейностите по УВД;
- 2 курса за РП инструктори (ОЈТТ);
- 2 за РП-оценители;
- 4 за друг персонал (сектор ЛАС и НОТАМ, МТО) от ДП РВД.

Успешно е усвоен новия симулаторен комплекс BEST на фирмата Micro Nav LTD с разработването на нови упражнения за практическо обучение за работни места в органите за ОВД на ЛЦ/РЦ.

Съвместно с представители на дирекция УВД, АУЦ участва в провеждането на курса за обучение на ръководители на полети от ЛЦ ОВД Варна и ЛЦ ОВД Бургас за въвеждане на процедури за долитане, подход и отлитане по зонална навигация.

Във връзка с повишаването на броя на провежданите съвместни международни учения и тренировки с участието на българските ВВС, полетите на дежурните сили и средства за охрана на въздушното пространство, както и увеличаване на общия въздушен трафик във въздушното пространство на страната са проведени съвместни практически упражнения на тренажор с участието на граждански ръководители на полети от орган за ОВД „София контрол“ и военни ръководители на полети „Бойно управление“. Тези упражнения са отработени при тренировките за подготовка на прилагане на „Договора за взаимодействие при изпълнение на мисиите по Air Policing“ и при въвеждането на новия тренажор в експлоатация.

Провеждането на мероприятия от подобен характер имат положително влияние върху подготовката на РП, чрез отработване на процедурите при взаимодействие при изпълнение на полети по Air Policing и подобряване на гражданско-военната координация, което от своя страна води до запазване нивото на безопасност на полетите в обслужваното въздушно пространство на Р България.

През 2015 г., по заявка на ГД ГВА са разработени и одобрени учебен план и програми за обучение на координатори в център по търсене и спасяване при авиационни произшествия.

АУЦ има основна роля при провеждане на изпити за проверка на езиковата квалификация на РП, съгласно изискванията на оперативно ниво 4 по английски език, в съответствие с изискванията на Наредба № 1 от 16.01.2003 г. за свидетелствата за правоспособност на авиационния персонал. През 2015 г. са проведени 78 изпита по ТЕА и 20 по БГВ.

Обучение в 3D симулатора на ДП РВД в ЕЦ за УВД София

VII. ТЕХНИЧЕСКО ОСИГУРЯВАНЕ НА ОПЕРАТИВНАТА ДЕЙНОСТ

VII.1. Развитие и лицензиране на инженерно-техническия персонал

Съгласно изискванията на Схемата за компетентност на инженерно-техническия персонал (ИТП) и на Наредба № 1 на МТИТС, през 2015 г. са проведени необходимите опреснителни обучения и изпити с цел поддържане на квалификацията и подновяване на свидетелствата за техническото обслужване на съоръженията и системите за УВД на ИТП. Са проведени редица квалификационни курсове за придобиване на нови знания от ИТП, както и първоначалното обучение на новоназначени служители в ДП РВД. Съгласно програмата за повишаване на квалификацията на персонала са проведени специализирани курсове според необходимостта в различните сектори.

VII.2. Комуникации

През 2015 г. е подобрена надеждността на обслужването по комуникации с централите за ОВД в страната и със съседните страни, като е модернизирана Регионалната IP мрежа между България, Румъния, Сърбия, Гърция и Турция. Въведени са нови услуги по резервиране на преноса на информация между регионалните центрове.

Модернизирана е вътрешната комуникационна мрежа на ДП РВД (АНТИМ), като са инсталирани нови IP устройства. Повишена е надеждността и достъпността на мрежата. Изградени са нови

високоскоростни 10Base-T Ethernet линии между центровете за ОВД и ТРАК „Витоша“ и ТРАК „Върбица“.

Доставено е и въведено в експлоатация ново IP оборудване за осъществяване на VoIP комуникации между основните центрове на ДП РВД и с отдалечени УКВ сайтове. През годината са доставени и инсталирани нови системи за гласова комуникация (VCS) за центровете за ОВД София, Варна и Бургас, в рамките на ФБВП Дунав. Системи VCS са въведени в експлоатация през месец май 2015 г. Извършена е доставка на нови измервателни уреди.

Стартирано е изпълнението на два големи проекта в областта на комуникациите – „Развитие и модернизация на наземните средства на ДП РВД за осигуряване на радиокомуникационно обслужване „въздух-земя“ и „Развитие на радиорелейната мрежа на ДП РВД“. Сключените договори с фирма Rohde&Schwarz - за доставка на VHF/UHF радио оборудване и с фирма Телелинк – за доставка и инсталиране на радиорелейно оборудване се изпълняват по график, като трябва да приключат през 2016 г.

Във връзка с изискванията на Директива 29/2009 на Европейския Парламент и Съвета, допълнена с IR 310/2015г., относно внедряване на Air Ground Data Link (AGDL) е изпълнен Договора за „Осигуряване преноса на данни от/към ВС на авиокомпания, обслужвани от комуникационния доставчик SITA“. Доставените по проекта VGS оборудване, ATN маршрутизатори и AMOS система за наблюдение и управление са въведени в експлоатация на 02.09.2015 г.

VII.3. Навигация и метеорологична техника

През 2015 г. е изпълнен договора за модернизация на инструменталните системи за кацане на летище София – ILS/DME09 CAT I и ILS/DME27 CATIII. Модернизираните системи са въведени в редовна експлоатация.

Подписан е и е изпълнен успешно в края на 2015 г. проект „Модернизация на автоматизираните метеорологични наблюдателни системи (АМНС) на ЛЦ за ОВД Варна и Бургас“. Модернизацията обхваща цялостна подмяна на метеорологичните сензори за измерване на основните метеорологични параметри.

Стартиран е проект за „Модернизация и СМР на VOR/DME“, за участие в обществената поръчка са поканени водещи производители на навигационни системи. През трето тримесечие на 2015 г. е изпълнен обект DME “GOL”, успешно преминал SAT и въведен в редовна експлоатация след получаване на удостоверение за експлоатационна годност. В края на 2015 г. е модернизирал DVOR/DME “WRN”, като има успешно извършени SAT изпитания.

Изпълнява се съвместния проект на Технически университет (ТУ) – София, Лаборатория „Електромагнитна съвместимост на комуникационни системи“ и ДП РВД „Научно-изследователска дейност за мониторинг и анализ на електромагнитните излъчвания в аеронавигационните радиочестотни ленти“.

Продължава поддръжката на опорна станция RIMS-SOF от европейския проект EGNOS.

През 2015г. е стартирана процедура за проект „Система за мониторинг, статус и запис на GNSS“ и са извършени огледи на място, получени и разгледани оферти.

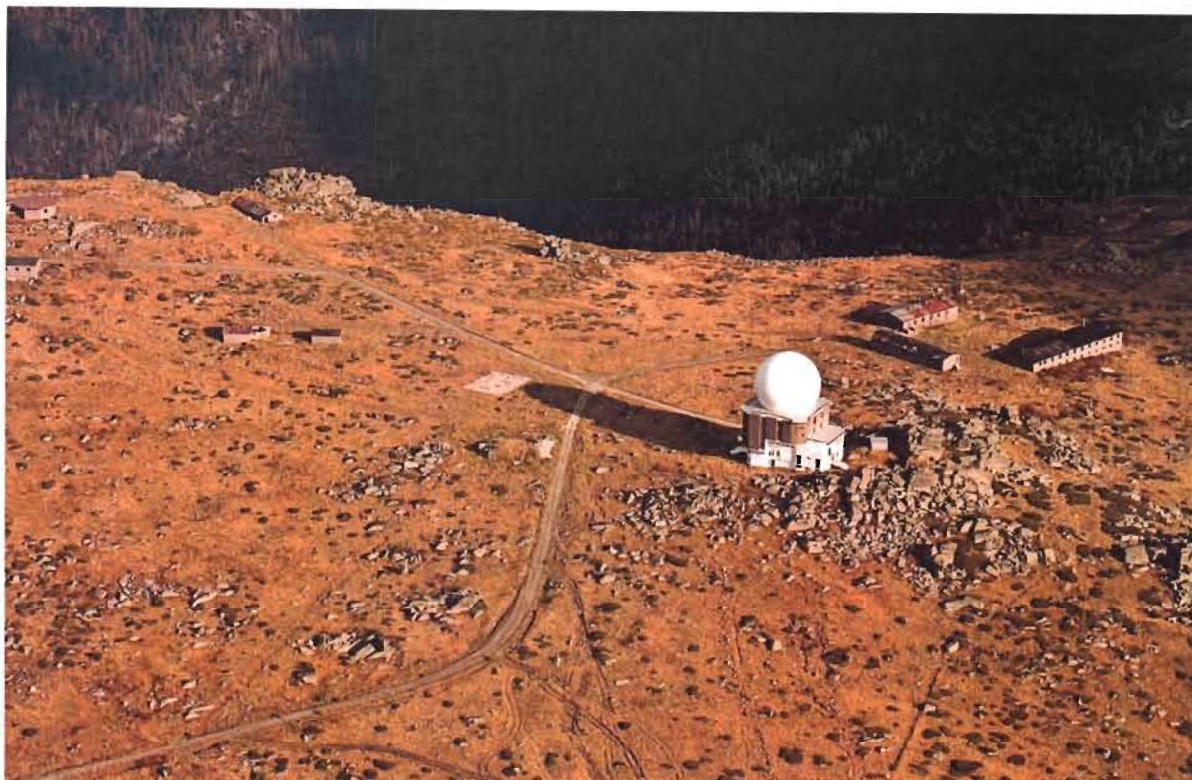
Съдействие по проекта за преместването на ДМРА.

VII.4. Обзор

Съгласно проекта „Проектиране, доставка и инсталация на система за управление и контрол на наземното движение (A-SMGCS) на Летище София“ са извършени успешно приемни изпитания на място на подсистема A3000, част от A-SMGCS. Приключването на модернизацията ще бъде извършено в началото на 2016 г.

Проектът по Изграждане на интерфейс между свето-техническата система на летище София (AGL) и усъвършенстваната система за контрол на земното движение на летище София (A-SMGCS) бе завършен успешно през годината. Съгласно сключения договор с фирма Safegate е извършена модернизация на софтуера на AGL и са проведени успешни приемни изпитания на място.

През 2015 г. продължи изпълнението на договора между ДП РВД и THALES с предмет „Модернизация на радиолокационните комплекси на ДП РВД“. Проведени са заводски обучения, заводски приемни изпитания и доставка на основното оборудване (без част резервните части) за трите радиолокационни комплекса. На обект ТРАК „Черни връх“ успешно с извършен демонтаж на старото оборудване и инсталацията на новите първични и вторични радиолокатори. През месец декември на обекта са проведени обучението на място и приемни изпитания на място (SAT). Фирма THALES ще предостави за анализ резултатите от SAT в края на януари 2016 г.

Радиолокационният комплекс „Черни връх“

Проектът „Преместване на ДМРА "Meteor - 360 AC" от летище София на площадката на с. Вакарел и извършване на основен ремонт на антенната механика“ е успешно изпълнен през годината съгласно сключения договор с фирмата производител, SELEX SI GmbH.

Проведеха се успешни изпитания на място (SAT) на подсистеми RHP на АРАК Варна и АРАК Бургас. Подсистемите ще бъдат въведени в оперативна експлоатация през настоящата година.

VII.5. Автоматизирани системи за управление на въздушното движение

През 2015 г. успешно завършиха изпитанията и приемането на новите функционалности на АСУВА SATCAS, произтичащи от договор №184/24.06.2014 г. с фирма SELEX ES:

- Модернизацията на автоматизираната система за УВД със CPDLC функционалност;
- Модернизиране на функционалност MTCD;
- Внедряване на функционалност Tactical Advisory Tool (TCT);
- Модернизиране на функционалност EDIT в HMI на подсистема ODS;
- Внедряване на функционалност „Direct To Visualization“ в HMI на подсистема ODS;
- Модернизиране на функционалност „Range and Bearing (R&B)“ в HMI на подсистема ODS;
- Изграждане на интерфейс между системи SATCAS и A-SMGCS за да се премахва необходимостта от човешка намеса при изравняването на полетните данни между тях;
- Внедряване на функционалност Multibypass;
- Внедряване на функционалност Login Account;
- Внедряване на АРП съобщение при промяна на крейсерското полетно ниво;
- Внедряване на динамична секторизация за промяна на хоризонталните и/или вертикалните граници на елементарни сектори в реално време;
- Модернизиране на подсистема Safety Nets, което ще даде възможност за динамично управление на някои от функциите ѝ;
- Внедряване на възможност за импортиране и експортиране на географска база данни от и към външни източници;

Внедряването на работните пакети осигурява оперативно използване на възможността на автоматизирана система за УВД SATCAS за работа с обзорна информация в режим на транспондера „Mode S“.

Провеждоха се успешни изпитания на място (SAT) на АСУВД SATCAS ПООИС. Системата ще бъде въведена в оперативна експлоатация през настоящата година като времето ще бъде съобразено с предстоящите дейности по разширяване на основната АСУВД SATCAS.

Промените в политическата обстановка в Украйна и пренасочване на трафика във въздушното пространство, контролирано от органите за ОВД на Република България, породиха необходимостта от увеличаване на капацитета, чрез увеличаване на броя на секторите (от 12 на 18 броя) на работни места „Контрол“, за контролираното въздушно пространство на РБългария. В тази връзка през 2015 г. са финализирани четири проекта:

- доставка на монитори за автоматизираната система за УВД - SATCAS;
- доставка на работни станции и мрежово оборудване за автоматизираната система за УВД - SATCAS;
- доставка на конзолни часовници за автоматизираната система за УВД - SATCAS;
- доставка на превключватели за осигуряване на нормалното функциониране на основна и резервираща подсистеми на автоматизираната система за УВД - SATCAS;

Оборудването по тези проекти е доставено, инсталирано и се използва за осъществяване на оперативната дейност в РЦ за ОВД София, ЛЦ за ОВД Варна и ЛЦ за ОВД Бургас.

Нова система за единно време е инсталирана и внедрена в експлоатация..

През май 2015 г. е подписан договор между ДП РВД и фирма – SAAB Sensis с предмет „Доставка и инсталация на многопозиционна система за независим кооперативен обзор с разширен обхват (WAM - Wide Area Multilateration) за контролираните въздушни пространства на „Подход Бургас“ и „Подход Варна“ и на система за зависим кооперативен обзор (Automated Dependence Surveillance – Broadcast 1090 Extended Squitter - ADS-B 1090 ES) за източната част на контролираното въздушно пространство, обслужвано от ДП РВД“. Дейностите по договора се изпълняват като се очаква системата да бъде инсталирана и приета през 2016 г.

VII.6. Енерго-механично осигуряване

През 2015 г. е изготвен и прист от ЕТС работен проект за „Изграждане на енергийна система за телеуправление и сигнализация на базата на комплектно разпределително устройство – 20 кV за обекти в ЛЦ за ОВД Варна“, на базата на който е изготвена документация за избор на изпълнител.

Избран изпълнител за поръчка с предмет: Доставка, монтаж и приемни изпитания на 4 бр. UPS системи за АРАК - ЛЦ за ОВД Бургас, АРАК - ЛЦ за ОВД Варна, ТРАК „Черни връх“ и ТРАК „Върбица“.

От м. Май 2015 г., ДП РВД излезе на свободния пазар на ел. енергия, което доведе до понижаване на разходите за ел. енергия с 30 %.

В началото на годината е въведена в експлоатация сградната газова инсталация в ЛЦ за ОВД Варна, с което отоплението на обекти „Административно-технически блок“ и ГРП премина от дизелово гориво на природен газ, водещо до повишаване на енергийната ефективност на тези обекти.

VII.7. Информационни технологии

Със създаването на Дирекция „Информационни системи“ са положени основите на интензивна работа по изготвяне и внедряване на процедури от системата за управление на сигурността на информацията (СУСИ), както и по прилагане на Регламент 482 на ЕС относно безопасността на авиационния софтуер. Разработени, утвърдени и въведени в действие са процедурите: „Управление на активите, категоризация на информацията и работа с информационни носители“, „Осигуряване на безопасност на софтуера на системите за АНО в ДП РВД“, „Управление на контрола на достъп“, „Управление на физическата сигурност и сигурност на работната среда“. В ход е изготвянето на процедура „Сигурност на работата и управление на техническите уязвимости“. Изготвени и утвърдени са също и „Методика за оценка на риска за сигурността на информацията“ и „Процедура за управление на проекти в ДП РВД“. Стартирано е проучване за реализация на електронна база данни по управление на информационните активи в

ДП РВД. Разработена е стратегия за развитие на информационните технологии в ДП РВД. Изготвен е проект на „Кодекс по информационна етика на ДП РВД“.

Успешно са приключени дейностите на дирекцията по доставката, инсталирането и конфигурирането на програмен продукт за контрол и защита на информацията на стационарни и преносими компютри в ДП РВД и мониторинг на портовете. Финализирани са и дейностите по доставка на специализирани програмни средства за създаване на програми. На финален етап е и изграждането на прототип на система за електронен документооборот с опростена функционалност и интерфейс на английски език.

Съгласно изискванията на Регламент (ЕС) №73/2010 на Комисията от 26 Януари 2010 година за определяне на изискванията относно качеството на аеронавигационните данни и аеронавигационната информация за единно европейско небе и съгласно международните стандарти, в ДП РВД, като доставчик на аеронавигационно информационно обслужване, стартира процедура за изграждане на система за управление на аеронавигационната информация. Която да гарантира запазване на качеството на обработваната информация и да позволят навременното ѝ и точно предоставяне за нуждите на всички заинтересовани ползватели. Поставено е и началото на процедура за модернизация на съществуващата система за спомагателна информация (IDS).

Проведена е процедура по ЗОП за проверка за наличие на уязвимости в информационната инфраструктура на ДП РВД.

В ход е планираната процедура по ЗОП за „Консултантска услуга за подготовка на действия за сертифициране по ISO/IEC 27001:2013“.

На финален етап е реализирането на третата фаза от стратегията на ДП РВД за периодично обновяване на компютърното оборудване на 3-годишна амортизационна база. В това число персонални компютри, монитори, преносими компютри, сървъри и мултифункционални устройства.

С цел постигане по-висока надеждност и непрекъсваемост на функционирането на основни информационни системи в ДП РВД, към съществуващата основа за активна виртуализация на сървъри е реализирано надграждане с дисков масив EMC VNX5300. За подобряването на работния процес и по-специално съхранението на служебна информация, за служителите предприятието е създадено персонално мрежово дисково пространство за съхранение на данни.

Внедрена е на концепцията за дистанционно обслужване на дейностите извършвани в сектор ЛАС в ЛЦ за ОВД. Въведено е в пробна експлоатация програмното осигуряване за дистанционно обслужване на дейностите в сектор ЛАС на ЛЦ за ОВД Пловдив за целите на оперативна оценка.

Поставено е началото на разработване на електронна база данни за свидетелства на РП и разработване, и внедряване на интерактивно приложение за следене в реално време на графика на РП.

VIII. УПРАВЛЕНИЕ НА БЕЗОПАСНОСТТА И КАЧЕСТВОТО

Безопасността при предоставянето на УВД/АНО е основният приоритет за цялостната дейност на ДП РВД. Тя концентрира в себе си продукта на дейностите по оперативните, техническите и финансовите аспекти и е в тясно взаимодействие с изискванията по качеството.

През 2015 г. са извършени периодични анализи за влиянието на авиационните събития върху безопасността на системата за обслужване на въздушното движение. Изготвени са „Годишен анализ на състоянието на безопасността при ОВД в ДП РВД през 2014 г.“ и „Анализ за състоянието на безопасността при АНО през първото полугодие на 2015 г.“

След първоначалните дейности по въвеждане на програмата CISM в РЦ/ЛЦ за ОВД през 2014 година и изготвянето на „Програма за управление на стреса след критично събитие при ръководител полети в ДП РВД (stress management for ATCO's in critical situations – SM.ACS)“ са изготвени необходимите документи за нейното прилагане. През 2015 г. са изработени Ръководство за работа и етичен кодекс за подкрепящи колеги РП. Са проведени обучения на всички избрани подкрепящи колеги РП.

След показаните резултати от ДП РВД през 2014 г. по отношение на зрелостта на СУБ на международно ниво (8-мо място в Европа), в предприятието продължават дейностите за подобряване на показателите чрез предприемане на проактивни действия сред служителите, като през 2015 г. са проведени срещи със служителите на всички центрове. Одобрени са актуализирана версия на Политиката по Безопасност и нова Политика на безпристрастно отношение към служителите.

През юни 2015 г. е направена оценка на културата по безопасност на служителите на ДП РВА, в която са анализирани основните тенденции в отношението на служителите към безопасността, като е отчетен значителен ръст в подкрепата на безопасността и нейното управление в ДП РВА през последните 8 години.

Изготвени са досиета по безопасност на модернизацията на АСУВД SATCAS и на системата за управление и контрол на наземното движение A-SMGCS в РЦ за ОВД София, съвместно с ЕВРОКОНТРОЛ.

Са изготвени и завършени оценки и досиетата по безопасност на всички проекти за модернизация на системите за АНО, съгласно годишния план за дейността на ДП РВА.

На годишна база са актуализирани оценките по безопасност на всички оперативни системи от РЦ/АЦ за ОВД, участващи в предоставянето на АНО.

През 2015 г. са въведени общо 63 промени, като за всяка промяна в оперативните системи е изготвена оценка на значимостта на промяната и план по безопасност при нейното въвеждане.

През 2015 г. са регистрирани 352 авиационни събития, свързани с оперативната дейност, спрямо 374 през 2014 г.

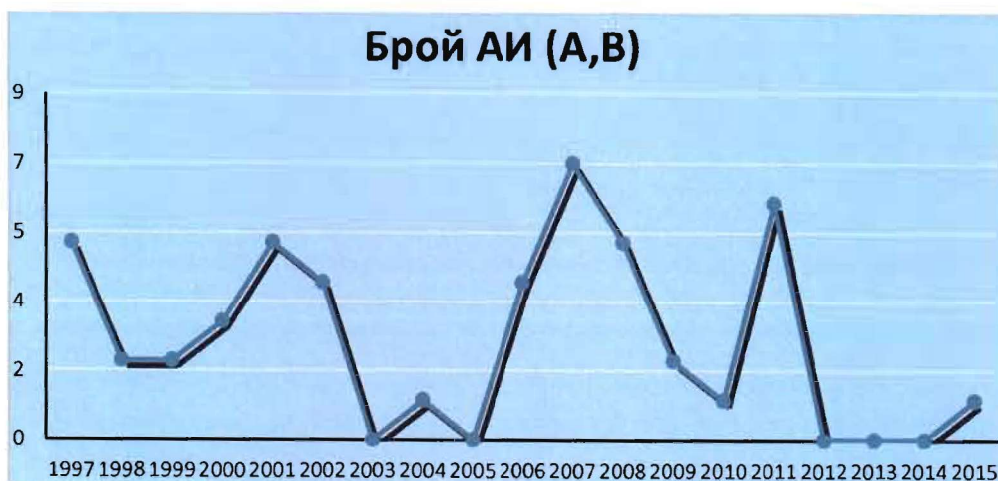
От всички 352 събития за 2015 г. 1 (едно) е класифицирано като Голям инцидент (В) с принос на органа за ОВД и 1 (едно) е класифицирано като Сериозен инцидент (А) без принос на органа за ОВД, като последното в момента се разследва от Дирекция ЗРПВВЖТ към МТИТС. Също така са регистрирани 6 (шест) събития, оценени с клас на сериозност "Е" – Без влияние за безопасността, с принос на органите за ОВД. За сравнение, през 2014 г. е имало 8 събития с клас на сериозност (С) – Значителен инцидент и принос на органа за ОВД. Зададените нива по безопасност (ЗНБ) от ГД ГВА за ДП РВА, са дадени в Таблица 1, като стойностите са за 100 000 ВС.

Категория авиационен инцидент (АИ)	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
АА (катастрофа)	0	0	0	0	0
А (сериозен инцидент) + В (значителен инцидент)	≤ 0.75	≤ 0.51	≤ 0.43	≤ 0.43	≤ 0.43
С (инцидент)	≤ 2	≤ 2	≤ 2	≤ 2	≤ 2
План за постигнати нива на безопасност (ПНБ) на ДП „РВА“ АИ на 100,000 полета					
АА (катастрофа)	0	0	0	0	0
А (сериозен инцидент) + В (значителен инцидент)	≤ 0.75	≤ 0.51	≤ 0.43	≤ 0.43	≤ 0.43
С (инцидент)	≤ 2	≤ 2	≤ 2	≤ 2	≤ 2
ЗНБ са определени на базата на статистически анализ на емпиричните данни с използване на Поасоновото разпределение на вероятностите.					

Таблица 1. Зададените нива на безопасност (ЗНБ) от ГД ГВА за ДП РВА

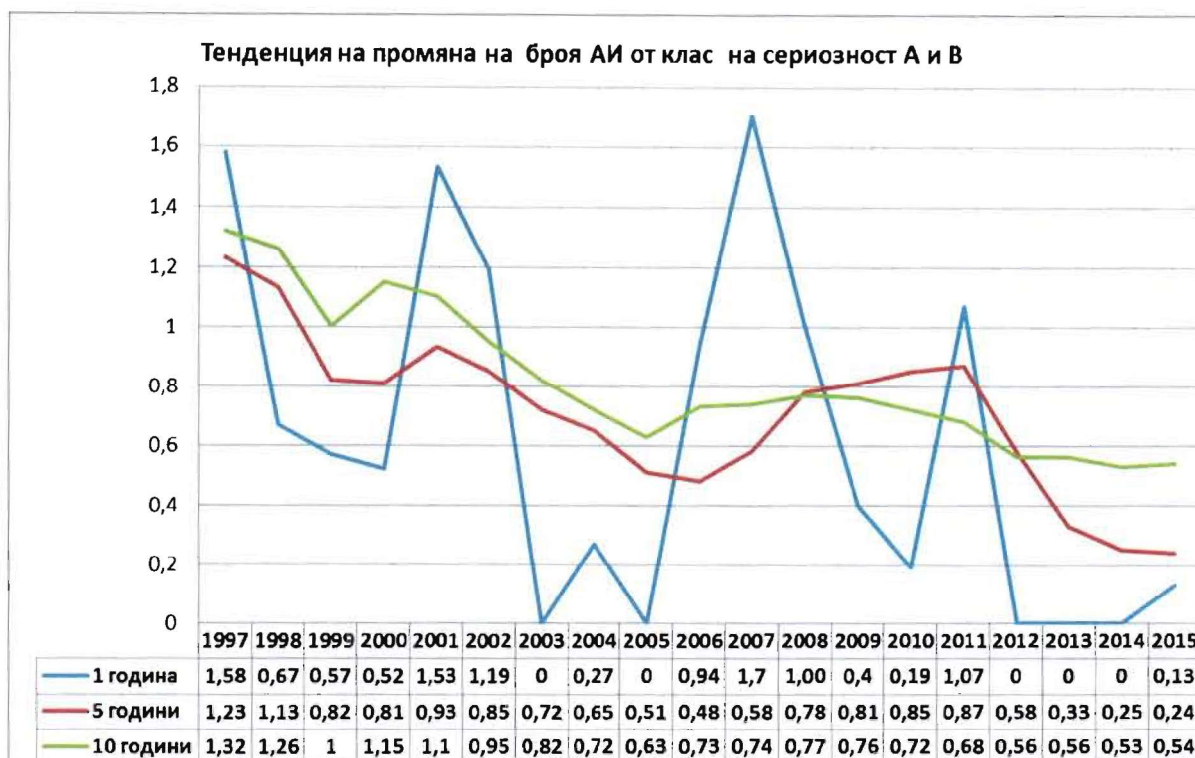
Въз основа на горната таблица за изтеклата 2015 г. нямаме реализирани произшествия. Има 1 авиационен инцидент с клас на сериозност В. Корективните индикатори се представят като съотношение на обслужените ВС към 100 000. При 774 709 обслужени ВС за 2015 г. се получава коефициент 7.75. При дадените ЗНБ, са прогнозирани 5 броя АИ с клас на сериозност А+В и 14 АИ с клас С, а в действителност е реализирано само едно събитие – Голям инцидент клас (В) с принос на органа за ОВД. ДП РВА е постигнало ЗНБ и ПНБ за 2015г.

На Графика 3 са представени за последните 19 години броят инциденти клас А+В.

Графика 3. Брой авиационни инциденти от категории (А) и (В) на 100 000 обслужени ВС

Тенденцията на промяна на относителния брой авиационни инциденти от категории (А) и (В) на 100 000 обслужени ВС е представена на Графика 4.

Графика 4. Относителния брой авиационни инциденти от категории (А) и (В) на 100 000 обслужени ВС

За посочения период, основавайки се на изгладените данни от графиките с приплъзване за пет и съответно десет години, се отчита трайна тенденция на подобрене на безопасността. За 19 години при осреднените стойности за петгодишен период има петкратно намаляване на стойността на плъзгащата средна от 1.23 на 0.24 за АИ с клас на сериозност А и В на 100 хил. обслужени ВС (виж Графика 2, втори ред- данни за петгодишно осредняване).

В сектор ОАПТС (Облитане на аеронавигационни процедури и технически средства) са извършени 138 периодични и специални летателни проверки на съоръжения за въздушна навигация и кацане, съгласно утвърдения от ГД ГВА годишен план. Значителното увеличение спрямо предходната година е свързано с въвеждането в експлоатация на нови средства и извършена модернизация на съществуващите такива. За поддържане на свидетелството за ДАНО, в съответствие с изискванията

на т.3 от Анекс I на Регламент (ЕС) 1035/2011 г., Интегрираната система за управление (ИСУ) в ДП РВД е сертифицирана за съответствие с международния стандарт ISO 9001:2008, сертификатът е под акредитация на Службата по акредитация на Обединеното кралство (UKAS). Системата е сертифицирана и по стандарти ISO 14001:2004 и OHSAS 18001:2007, сертификатите са под акредитация съответно на UKAS и на Чешкия институт по акредитация (CAI). Като компонент на ИСУ е внедрена Система за управление на сигурността на информацията, с което в приложимата степен са въведени изискванията на стандарт ISO/IEC 27001:2013. В стремежа си за оптимизация на ресурсите и извличане на добавена полза от действието на ИСУ, през годината е изпълнена в своята цялост годишната програма за интегрирани одити на ИСУ и СУБ.

ДП РВД продължава да е с подчертан корпоративен ангажимент към околната среда. През 2015 г. е верифициран от „Бюро Веритас“ доклад с инвентаризация на емисиите въглероден диоксид от дейностите на предприятието, в съответствие с изискванията на БДС EN ISO 14064-1:2012 и Ръководството на CANSO (въглероден отпечатък, ниво 1 и 2).

Въведената система от показатели за ефективност на процесите в ДП РВД е обвързана с ключовите показатели за ефективност от План за ефективност за РП2 и осигурява информация на ръководството за статуса на планираните в годишния план дейности и своевременно откриване на проблеми и тенденции за забавяне.

По време на XXVI-та Национална научно-практическа конференция „Качеството – за по-добър живот 2015“ през ноември 2015 г., от името на ДП РВД е направена презентация на тема: „Подобряване на резултатността и преминаване към новите версии на стандартите, приложими в ИСУ на ДП РВД“, която предизвиква интерес в участниците с практическата си насоченост.

IX. АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА И УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Основните процеси в системата за управление на сигурността са свързани с разработване и поддържане на програма за сигурност на ДП РВД и вътрешно нормативни документи /планове, инструкции, методики, заповеди и други/, съобразени с националното законодателство и със стандартите и изискванията на Европейския съюз, Европейската конференция за гражданска авиация /ЕКАК/, ИКАО и ЕВРОКОНТРОЛ. През 2015 г. е осъществяван ефективен мониторинг и контрол върху дейността на обектите, средствата и съоръженията, охранявани както с физическа охрана, така и охрана с технически средства.

Работата по защита на класифицираната информация (КИ) през годината е организирана в съответствие със ЗЗКИ и подзаконовите нормативни актове. Няма констатирани случаи на нерегламентиран достъп и заплахи за сигурността на КИ.

През периода, работата по противопожарното осигуряване е изпълнявана в съответствие с изискванията на ЗМВР и подзаконовите нормативни актове. Продължава изготвянето на необходимите документи по пожарна безопасност. Няма констатирани инциденти и случаи свързани със запалвания и пожари в обектите и съоръженията на ДП РВД.

През 2015 г. своевременно са изпълнени строително-монтажни работи като съпътстваща част от проектите за модернизацията на оборудването на ДП РВД, посочено по-горе.

Започна реконструкция на Технически блок и Летищна контролна кула в ЛЦ за ОВД Бургас, включващо усилване на основни конструктивни елементи и укрепване на сграда, преработване на стълбищната клетка с добавяне на асансьор и изграждане на нов трети етаж.

Възложено е проектиране и се подготвя възлагане на изпълнението на реконструкция на Технически блок и Летищна контролна кула на ЛЦ за ОВД Варна, включващо основен ремонт на фасадата с цел повишаване на енергийната ефективност на сградата, проектиране и изграждане на асансьорна уредба, ремонт и промяна на подиум и конзоли на работно място "Кула" и др.

След провеждане на открита процедура за сключване на рамково споразумение през месец октомври се подписаха договори за извършване на „Основни и текущи ремонти в обекти на ДП РВД и стартира подготовка за възлагане на ремонтно-строителната дейност за 2016г.

Текущо се извършват необходимите дейности за поддръжка на сградите и съоръженията, собственост на ДП РВД и за осигуряване на нормален технологичен процес.

През 2015 г. административната система за управление на документооборота и работния поток (АСУДРП) Евентис R7 е развивана в посока усъвършенстване на процесите за съгласуване и подпис на електронни документи, като целта е максимално приближаване до процеса на работа на служителите в предприятието с използвания до момента хартиен документооборот. Всички служители в специализираната и обща администрация в РЦ/ЛЦ за ОВД, както и целият

управленски състав на ДП РВД получиха квалифицирани електронни подписи (КЕП) и са обучени да работят с електронно подписани документи.

Ефекта от въвеждането на електронен документооборот в предприятието е очевиден. През първата година на работа с КЕП и електронно подписани вътрешни и външни документи се отчете по-голяма ефективност при съгласуване и обработване на документацията, като към момента този процес е над 80%.

За финализиране процесите при електронното изготвяне, обработка и съхранение на документите е стартиран проект за въвеждане и функциониране на нов електронен архив в предприятието. Първоначалното изграждане, тестване и въвеждане в реална експлоатация на електронния архив ще приключи през първото тримесечие на 2016 г.

За осигуряване на нуждите на ДП РВД от по-голям брой ръководители на полети, през 2015 г. се проведе мащабна медийна кампания, включваща използването на средствата за масова информация, фейсбук, реклами, включително билбордове, участие в кариерни изложения, презентации във висши учебни заведения и провеждане на дни на отворените врати. Сайтът за кандидатстване за длъжността е модернизирал и присъединен към официалния корпоративен сайт. Тези действия дадоха резултат и се наблюдава увеличение на броя на кандидатите за тази длъжност.

За подобряване имиджа на предприятието, през годината е изготвена и въведена нова корпоративна идентичност с модерен дизайн. Също така се създаде и се премина към нов модерен официален сайт на предприятието (www.bulatsa.com) и нов вътрешен портал.

При управлението на човешките ресурси се следва заложената политика в бизнес-плана на предприятието за плавно намаляване на числеността на състава, съвместяване на функции, чрез допълнително обучение, водещо до повишаване на качеството на предоставяното обслужване.

Основните процеси в областта на управление на човешките ресурси през 2015 г. са насочени към повишаване на качеството на кадровия потенциал на предприятието, като основен ресурс за постигане на стратегическите цели и повишаване на ефективността.

През 2015 г. продължи прилагането на политиката за планиране и подбиране на персонал. При подбирането на персонал, в съответствие със завишените изисквания, заложи в нормативните разпоредби, промяната в длъжностните характеристики и изисквания, свързани с лицензирането на оперативния и инженерно-технически персонал, са заложи както по-високи критерии в изискванията към кандидатите, така и към методите на изпитване и оценяване. Системата за подбор на персонала се усъвършенства и развива чрез провеждане на специализирани и езикови изпити за оценяване, въвеждане на стандартни процедури и повишаване на компетентността на участниците в комисиите за подбор.

През 2015 г. продължи изпълнението на Плана за поддържане и повишаване професионалната квалификация на служителите в специализирани курсове по Програмата на Института по аеронавигационно обслужване на ЕВРОКОНТРОЛ – IANS, Люксембург.

Провеждането на обучения в специализирани курсове на IANS, както и обмяната на опит между членките на Евроконтрол, ще позволи на ДП РВД да бъде част от една безопасна и ефикасна европейска система за управление на въздушното движение.

В изпълнение на Плана за поддържане и повишаване професионалната квалификация на служителите от ДП РВД през 2015 г. са проведени специализирани курсове и обучения по основни направления на дейност в страната и чужбина, включително и специализирано езиково обучение за ръководител полети провеждано в колежа Мейфлауър, Великобритания. Предоставена е възможност за обучение по общ английски език за инженерно-технически персонал, провеждано в България.

Х. ФИНАНСОВО – СЧЕТОВОДНА ДЕЙНОСТ

През 2015 г. финансово-счетоводната дейност бе насочена към осигуряване на потенциал за растеж и развитие на предприятието при спазване на изискванията на националното и европейското законодателство. С оглед гарантиране на финансовата стабилност на ДП РВД е следвана разумна разходна политика.

През 2015 г. и останалите години от РП2, предприятието се е придържало към политика за определяне на оптимално ниво на таксовата единица „прелитане” с оглед осигуряване на необходимия ресурс за финансиране на дейността и предоставяне на качествено обслужване във въздушното пространство, обслужвано от ДП РВД.

Събираемостта на таксите за аеронавигационно обслужване се запазва на високи нива - около 99%.

Като основни предпоставки за подходящо отчитане и контрол на дейността на предприятието са осъществявани следните съпътстващи дейности:

- Софтуерното осигуряване на счетоводната дейност и дейността по обработка на възнагражденията е своевременно актуализирано при промени в националното законодателство;
- Изготвяни са необходимите отчети към МТИТС, регулаторните органи, Европейската комисия и други международни организации съобразно приложимото законодателство.

Анализът на наблюдаваните финансови параметри показват, че предприятието е в добро финансово състояние:

- Нетни приходи от продажби (НПТ) – 213 193 хил.лв. (2014 г.: 217 250 хил.лв.), от тях 210 939 хил.лв., (2014 г.: 215 512 хил.лв.) са от такси за аеронавигационно обслужване;
- Нетни приходи от продажби на един зает – 198.87 хил. лв. (2014 г.: 197.14 хил.лв.);
- Печалба от оперативна дейност спрямо приходи - 5.19% (2014 г.: 12.24%);
- Коефициент на обща ликвидност – 2,69 (2014 г.: 6.10);
- Коефициент на финансова автономност – 2,47 (2014 г.: 3.56).
- Брой на обслужени единици (БОЕ) на един зает – 3,006 (2014 г.: 2,490).

Основно влияние върху показателите обща ликвидност и финансова автономност оказва увеличението на пасивите във връзка с ефекти произтичащи от прилагането на режима на установени разходи и механизма на третиране на отклонения на действителния трафик (провизии за конструктивни задължения към авиопревозвачите), както и от възникнали задължения по договори свързани с изграждане на значими инфраструктурни обекти през текущия период.

Дейността на предприятието се финансира основно със собствени средства. През отчетния период предприятието не е ползвало финансиране чрез кредити.

XI. ОЦЕНКА НА НИВОТО НА ЕФЕКТИВНОСТ НА ИЗВЪРШЕНОТО АЕРОНАВИГАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ И ДОСТИГНАТО НИВО НА БЕЗОПАСНОСТ. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ

XI.1. Изпълнение на План за ефективност на АНО на ФБВП Дунав за 2015 г. в рамките на Втори референтен период 2015-2019 г.

Съгласно Регламент (ЕС) 390/2013 г. за определяне на схема за ефективност на аеронавигационното обслужване и мрежовите функции, от РП2 плановите за ефективност се разработват на ниво ФБВП за период от 5 години. Държавите-членки са задължени да определят цели за показателите за ефективност и в четирите области за ефективност – „Безопасност“, „Капацитет“, „Околна среда“ и „Разходна ефективност“. Тези цели следва да допринасят адекватно за постигане на общоевропейски цели за ефективност. Отчитането на изпълнението на целите за ефективност за дадена отчетна година (в случая за 2015 г.) се извършва до средата на годината следваща отчетната година (в случая до средата на 2016 г.) на база официални данни предоставени от Органна за преглед на ефективността (PRB), съгласно утвърдените от ЕК срокове.

Показателите за ефективност на ДП РВА, посочени в План за ефективност на ФБВП Дунав, са съобразени с изискванията на действащите към момента регламенти. ДП РВА е поело и изпълнява своя ангажимент да постигне определените в плана цели за ефективност към всеки показател, с които да допринесе за декларираните цели на национално ниво, които са част от общоевропейските цели за ефективност.

През м. юни 2014 г. в съответствие с изискванията на европейското законодателство е представен за оценка от Европейската комисия ПЕ на ниво ФБВП Дунав за РП2. През м. октомври 2014 г. Органът за преглед на ефективността (PRB) публикува „Финален доклад за оценка“, чието заключение е, че са необходими подобрения на този план на ФБВП ДУНАВ с цел постигане на съответствие със заложените общоевропейски цели в областите Капацитет и Разходна ефективност. След проведени допълнителни срещи и консултации с PRB и ползвателите на въздушното пространство, през м. ноември 2014 г. е представен коригиран проект на ПЕ, съдържащ ревизия на целите в ключовите области на дейността „Капацитет“ и „Разходна ефективност“. През м. март 2015 г. са издадени две решения на ЕК, с които е обявено, че Планът за ефективност на ФБВП

ДУНАВ за РП2 в частта му за РБългария е в съответствие с целите за ефективност на общоевропейско равнище в ключовите области „Безопасност“, „Околна среда“ и „Разходна ефективност“, а за ключова област „Капацитет“ са необходими подобрения. В тази връзка на 01.07.2015 г. е подаден коригендум на плана в частта му за ключова област „Капацитет“. Като резултат от това действие, Органът за преглед на ефективността е издал препоръка за приемане на ПЕ и за тази ключова област на ефективност.

XI.2. Безопасност

В ПЕ съгласно Рег.(ЕС) 390/2013, за първата година на РП2, ключовият показател „Ефективност на управлението на безопасността“ трябва да е ниво „С“, а ДП РВА е постигнало по-високото ниво „D“ – максимум 87.7%. По отношение на втория ключов показател „Прилагането на класификацията на степента на сериозност, предоставена от методиката за инструмент за анализ на риска (RAT), за отчитането на минимум три категории събития — нарушения на минималното разделяне, нахлувания на писта и специфични за УВД събития, при всички органи за обслужване на въздушното движение ДП РВА също е постигнало заложената цел.

XI.3. Околна среда

Съгласно Регламент (ЕС) 390/2013, за първата година на РП2, ключовият показател „Средна ефективност на хоризонтален полет по маршрут за действителната траектория“ на ниво ФБВП Дунав има зададено целево ниво 1.55%. За периода януари – декември 2015 г. нивото на показателя достигна 1.31% (EUROCONTROL-PRU <https://euctrl-pru.github.io/data/>). Само за България, постигнатото ниво за 2015 г. е 1.47%. Съществен принос за по-високата с 18% хоризонтална ефективност на полетите имат въведеното въздушно пространство за свободно планиране на маршрути през нощта и двата трансгранични сектора между България и Румъния, над полетно ниво 245.

XI.4. Капацитет

Планираните мерки в бизнес-плана на ДП РВА осигуриха постигане на оптимален капацитет на системата.

За периода 2015-2019 г. чрез определени нива за закъснение по маршрута се цели постигане на стойностите на закъснение, зададени от ЕК чрез т.нар. механизъм за планиране на капацитета на ВП. В първоначалният вариант на ПЕ ДП РВА посочи стойности по-високи от референтните, отчитайки кризата в Украйна, повишените нива за трафик и актуалната към онзи момент прогноза за трафика. Последващо през 2015 г. стойностите са ревизирани в посока референтните стойности на база предприетите краткосрочни и средносрочни мерки за осигуряване на капацитета и недопускане на закъснение по вина на ДП РВА. Поради промяна в прогнозата за трафика и задълбочаване на кризата в Украйна, през 2016 г. предстои нова промяна в Плана за ефективност за включване на пакет от допълнителни дейности за изпълнение целите по капацитета до 2019 г.

Цели за показател „Капацитет“ (минути закъснение по маршрута) в ФБВП ДУНАВ план за ефективност 2015-2019	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Референтни стойности за ФБВП ДУНАВ (съгласно План за функциониране на мрежата - NOP м. март 2014)	0.04	0.04	0.04	0.05	0.06
Агрегирани цели в ФБВП ДУНАВ план за ефективност (юни 2014 г.)	0.08	0.08	0.08	0.09	0.09
Цели за ДП РВА в ФБВП ДУНАВ план за ефективност (юни 2014 г.)	0.12	0.12	0.12	0.14	0.14

Ревизирани агрегирани цели в ФБВП ДУНАВ план за ефективност (ноември 2014 г.)	0.03	0.03	0.03	0.03	0.04
Ревизирани цели за ДП РВА в ФБВП ДУНАВ план за ефективност (ноември 2014 г.)	0.05	0.05	0.05	0.06	0.07

Таблица 2. Цели за показател „Капацитет“ (минути закъснение по маршрута) в ПЕ за РП2

Оценка на капацитета на въздушното пространство дава показателя средно закъснение по маршрута, както следва:

Средно закъснение на полети по маршрута в РКЦ София			
Период	Цел в План за ефективност (мин.)	Средно закъснение на полет по маршрута (мин.)	Сумарно закъснение по маршрута (мин.)
2015	0.05	0	0

Таблица 3. Средно закъснение на полет по маршрута в РКЦ София през 2015 г. (EUROCONTROL-PRU <https://euctrl-pru.github.io/data/>)

XI.5. Разходна ефективност

Основен компонент на разходната част на ПЕ са разходите на ДП РВА за предоставяне на АНО. В резултат на проведеното обсъждане на ПЕ с Органа за преглед на ефективността, ПЕ е подобрен в сравнение с първоначалния вариант. След внесените промени в края на 2014 г. на 02.03.2015 г. ЕК издаде решение, с което е обявено, че ПЕ на ФБВП Дунав за втория референтен период в частта му за РБългария е в съответствие с целите на общоевропейско равнище в ключовата област Разходна ефективност. Одобрените от ЕК таксови единици на база установени разходи и планово ниво на трафика са представени в таблицата по-долу.

Година	2015	2016	2017	2018	2019
Установена таксова единица (в BGN)	57.67	57.82	53.56	51.98	49.90

Таблица 4. Установени таксови единици по години, съгласно ПЕ за Втори референтен период, одобрен от ЕК

Подобряването на разходната ефективност в зоните на летищата също е от особено значение за ДП РВА, което може да бъде постигнато чрез подхода „gate-to-gate“, който ще позволи по-добър баланс между търсенето и предлагането на услугите, както и по-гъвкаво използване на ресурсите.

През 2015 г. ДП РВА продължи тенденцията от последните години да подобрява своята разходна ефективност в стремежа си да предостави обслужване на оптимална цена при подобряване качеството на обслужване, залагайки целевото подобрене в основата на определяната разходна база. След изтичане на срока на действие на Отрасловото партньорско споразумение с IATA за периода 2007-2011 г., дейността по подобряване на ефективността на предоставяното АНО продължи в контекста на въвеждане на инициативата ЕЕН. Последното се осъществява чрез промени в законодателния пакет от европейски регламенти, в които като задължителни елементи са изготвянето на ПЕ и подобряване на АНО в контекста на ФБВП.

Паралелно с това по отношение на разходната ефективност ДП РВА планира и наблюдава показателят евро на съставен контролиран час. Този показател е с над 15% по-нисък от средноевропейските стойности и е на нива около 330 евро. Планира се тази стойност да бъде около това равнище през следващите години.

Всичко това е съпроводено и с подобрена продуктивност при намаляване на персонала и по-специално продуктивността на РП през последните 10 години. По продуктивност на РП и обща продуктивност, РКЦ София е на едно от челните места в Европа, като продуктивността е съизмерима с тази на централноевропейските държави.

XI.6. Прагове на показателите за ефективност

Праговете за първия референтен период ще се контролират от ГД ГВА. В стремежа си да оптимизира показателите за ефективност и в съответствие на Регламенти 390/2013 и 391/2013, ДП РВД ще наблюдава прагове за ефективност, при надхвърляне на които ще се активират механизми за корекция

XI.7. Качество на аеронавигационното обслужване

На база на общите индикатори за закъснение, предоставени от Евроконтрол в таблицата по-долу са представени индикаторите за качество на АНО – предвидимост и надеждност на услугите, предоставяни от ДП РВД.

Индикатори за качеството на АНО на ДП РВД през 2015 г.	
Предвидимост на услугата (% полети закъснели по-малко от 15 минути)	100%
Надеждност на услугата (% полети закъснели по-малко от 60 минути)	100%

Таблица 5. Индикатори за качеството на АНО на ДП РВД през 2015 г.

XII. ИНВЕСТИЦИИ

Инвестициите заложи в Бизнес-плана на ДП РВД за периода 2013-2019 г. целят поддържане на дейността на предприятието, нивото на безопасност, осигуряването на оптимален капацитет за предоставяне на АНО, както и повишаването на ефективността на ползваните УВД, КНО, АНО и МТО системи. Основните от тях са:

- Модернизация на трасовите радиолокационни комплекси;
- Изграждане на нов радиолокационен комплекс на летище София, състоящ се от S-band първичен и Mode-S вторичен радиолокатор;
- Модернизация на съществуващата автоматизираната система за УВД SATCAS, с цел разширяване и модернизиране на системната архитектура; добавяне на нови функционалности и/или промяна на алгоритмите на съществуващите функционалности продиктувани от изискванията на европейските регламенти (CPDLC, FMTP), и/или използване на обзорна информация от нови сензори;
- Внедряване на цялостна система за контрол и управление на наземното движение (A-SMGCS) на летище София;
- Доставка и инсталиране на нов симулатор за обучение на РП;
- Внедряване на система за независим кооперативен обзор (WAM), система за автоматичен зависим обзор (ADS);
- Модернизиране на системи ILS/DME27 и ILS/DME09 на летище София;
- Модернизиране на Автоматизирани метеорологични наблюдателни системи (AWOS) на ЛЦ за ОВД Пловдив и Горна Оряховица;
- Подготвителни дейности по модернизация на радиооборудване за УКВ радиовръзка въздух-земя с оборудване, позволяващо работа с 8,33KHz канално отстояние;
- Изграждане на UHF радиопокрытие над територията на страната;
- Изграждане на комуникационна инфраструктура и изпълнение на договори с комуникационни доставчици на услугата A/G Data Link Services от/към въздухоплавателни средства;
- Доставка на нова система за гласови комуникации в РЦ за ОВД София и летищните центрове на базата на VoIP;
- Реконструкция на енергийни системи на летищата София, Варна, Бургас и Пловдив;

- Разработване и внедряване на многофункционална информационна система за планиране на ресурсите и управление на процесите в ДП РВД (ERP);
- Модернизиране на ИТ инфраструктурата чрез реализиране на интегрирано решение с високопроизводителни системи;
- Изграждане на център за обслужване на крайни потребители свързан с осигуряването на ИТ услуги;
- Изграждане на централизирана система за управление на инфраструктура и ИТ услуги;
- Разработване на интегрирана автоматизирана система за статистическа обработка на данни за обслужените полети във въздушното пространство на Република България;
- Проучване на възможностите за внедряване и/или използване на SWIM технологии за проекти в ДП РВД;
- Изграждане и внедряване на система за създаване и управление на информационните активи в ДП РВД;
- Изграждане на система за управление на аеронавигационната информация;
- Доставка на автоматизирана система за разработване на процедури за полети;
- Създаване на система за проверка на компетентност на оперативен и технически персонал на ДП РВД;
- Модернизиране и разширяване на оборудването използвано за съхраняване на оперативни данни, осигуряващо технология за резервиране, възстановяване и архивиране на информацията.

ХІІІ. РИСКОВЕ, СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТТА НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

ХІІІ.1. Валутен риск

Предприятието е изложено на валутен риск от покупки, продажби и получени заемни средства (в случай че такива се ползват през следващите години), деноминирани в чуждестранна валута. Българският лев е фиксиран към еврото в съотношение 1:1.95583. Валутният риск за ДП РВД е породен основно от евентуални транзакции в щатски долари. Ръководството контролира валутния риск чрез фиксиране на покупните, продажните цени и заемите в левове или евро.

ХІІІ.2. Лихвен риск

Предприятието не използва заеми.

Приложения:

Приложение 1	Национални таксови единици на страните-членки на ЕВРОКОНТРОЛ – 2015 г.
Приложение 2	Обслужени единици от страните-членки на ЕВРОКОНТРОЛ – 2015 г.
Приложение 3	Изменение на националната таксова единица на България за периода 2004-2015 г.

Дата: 07.02.2016г.

Генерален директор

Заличена
информация на
основание чл.2,
ал.2, т.5 от
ЗЗЛД

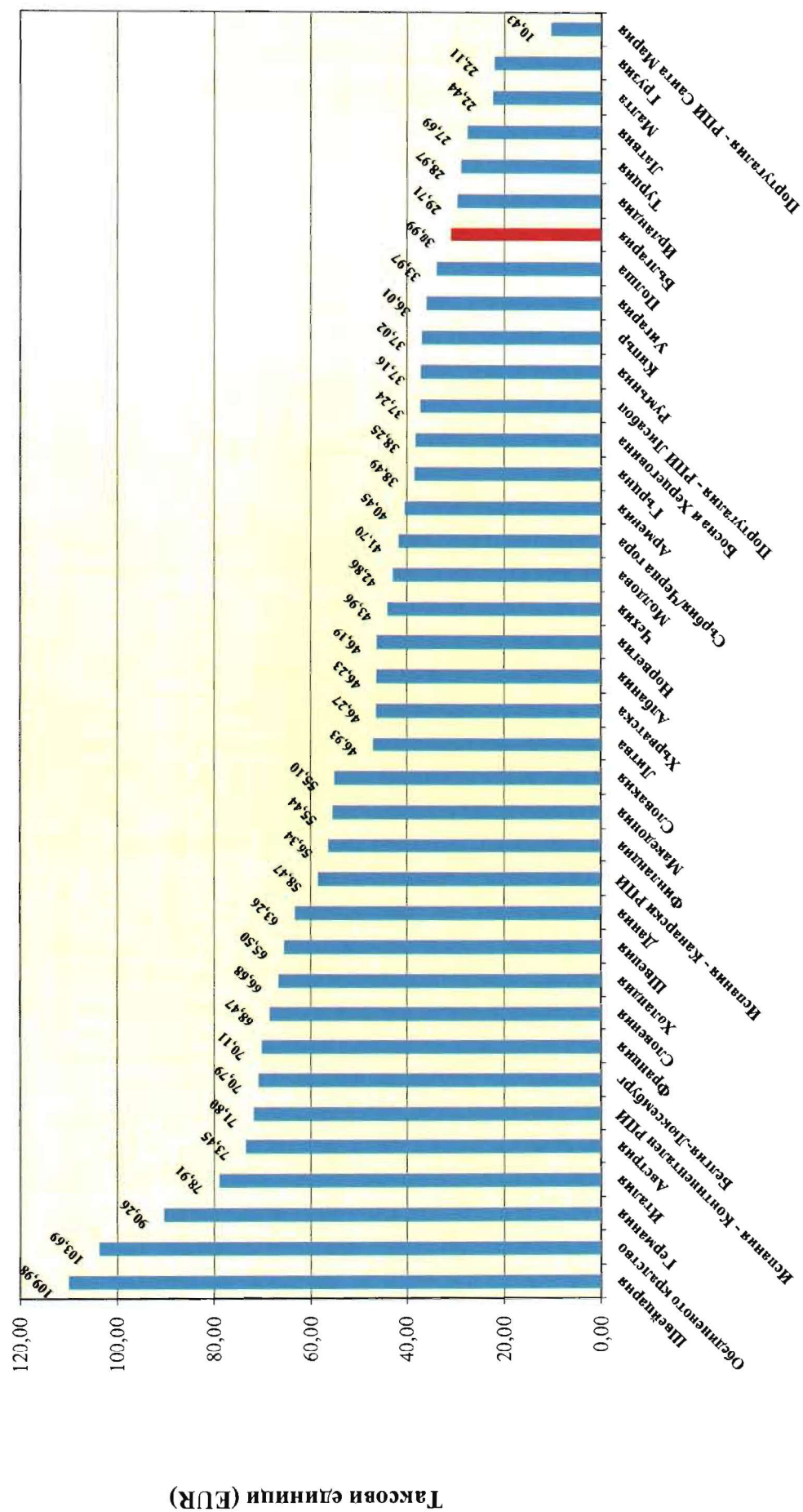
XIV. ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АИ	Авиационен инцидент
АИО	Аеронавигационно информационно обслужване
АМО	Аеронавигационно метеорологично обслужване
АМНС	Автоматизирани метеорологични наблюдателни системи
АНО	Аеронавигационно обслужване
АОПА	Асоциация на собствениците на въздухоплавателни средства и пилотите в България
АСУВД	Автоматизирана система за управление на въздушното движение
АСУДРП	Автоматизирана система за управление на документооборота и работния поток
АУЦ	Авиационен учебен център
БЛС	Безпилотни летателни системи
ВВС	Военно-въздушни сили
ВД	Въздушно движение
ВП	Въздушно пространство
ВПСП	Въздушно пространство свободно планиране
ВС	Въздухоплавателно средство
ГД ГВА	Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация"
ГРП	Главна разпределителна подстанция
ДАНО	Доставчици на аеронавигационно обслужване
ДМРЛ	Доплеров метеорологичен радиолокатор
ЕЕН	Единно европейско небе
ЕК	Европейска комисия
ЕП	Европейски парламент
ЕПЦ	Единен прогностичен център
ЕС	Европейски съюз
ЕТС	Експертен технически съвет
ЗЗКИ	Закон за защита на класифицираната информация
ЗМВР	Закон за министерството на вътрешните работи
ЗНБ	Зададени нива на безопасност

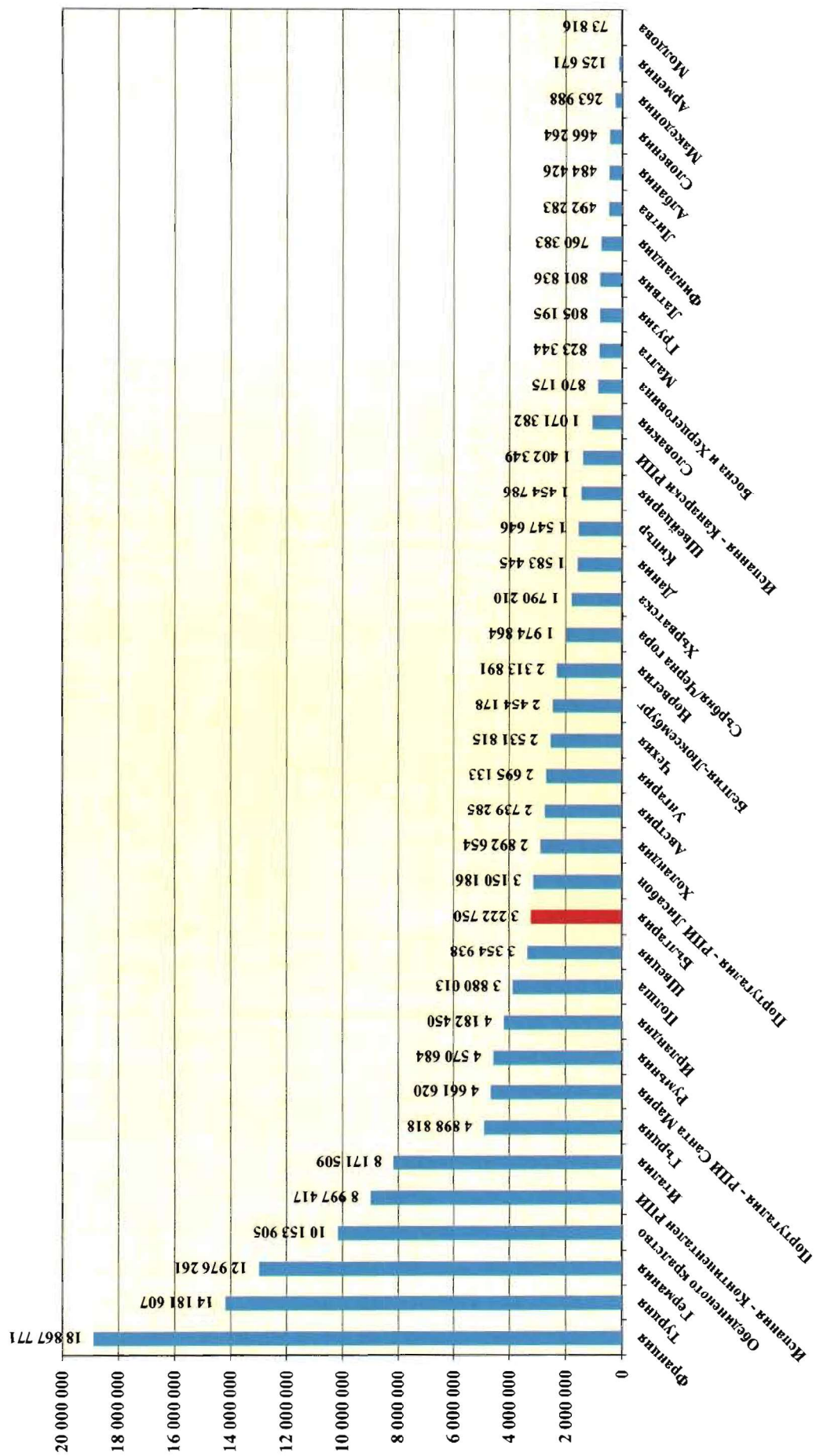
ЗОП	Закон за обществени поръчки
ЗРПВВЖТ	Звено за разследване на произшествия във въздушния, водния и железопътен транспорт
ИСУ	Интегрирана система за управление
ИТП	Инженерно-технически персонал
КЕП	Класифициран електронен подпис
КИ	Класифицирана информация
КТД	Колективен трудов договор
ЛАС	Летищна авиационна служба
ЛКР	Летищен контролен район
ЛРЛК	Летищен радиолокационен комплекс
ЛЦ	Летищен център
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТО	Метеорологично обслужване
ОАПТС	Облитане на аеро-навигационни процедури и технически средства
ОВД	Обслужване на въздушното движение
ОВП	Обслужване на въздушното пространство
ПЕ	План за ефективност
ПООИС	План за осигуряване обслужването на въздушното движение при извънредни ситуации
РКЦ	Районен контролен център
РП1/2	Референтен период 1/2
РП	Ръководител(и) на полети
РПИ	Район на полетна информация
СМР	Строително-монтажни работи
СУБ	Система за управление на безопасността
СУБД	Системи за управление на бази данни
СУВОС	Система за управление на въздействието върху околната среда
СУВП	Съвет за управление на въздушното пространство
СУСИ	Система за управление на сигурността и информацията
ТРЛК	Трасови радиолокационен комплекс

УВД	Управление на въздушното движение
УС	Управителен съвет
ФБВП	Функционален блок въздушно пространство
AIP	Aeronautical Information Publication
A-SMGCS	Advanced Surface Movement Guidance and Control System
CAI	Czech Accreditation Institute
CANSO	Civil Air Navigation Services Organisation
CPDLC	Controller-Pilot Data Link Communications
CRDS	Centre of Research, Development and Simulation
CS	Centralised Services
DUR	Determined Unit Rate
EASA	European Aviation Safety Agency
FAB	Functional Airspace Block
FIR	Flight Information Region
FRA	Free Route Airspace
IATA	International Air Transport Association
ICAO	International Civil Aviation Organization
LSSIP	Local Single Sky ImPlementation
MNAV	Macedonian Air Navigation Service Provider
NM	Network Manager
NMB	Network Management Board
PRB	Performance Review Body
PRC	Performance Review Commission
RAT	Risk Analysis Tool
RHP	Radar Head Processor
SAT	Site Acceptance Test
SESAR	Single European Sky ATM Research
SJU	SESAR Joint Undertaking
SMATSA	Serbia and Montenegro air traffic services
UKAS	United Kingdom accreditation Service
WAM	Wide Area Multilateration

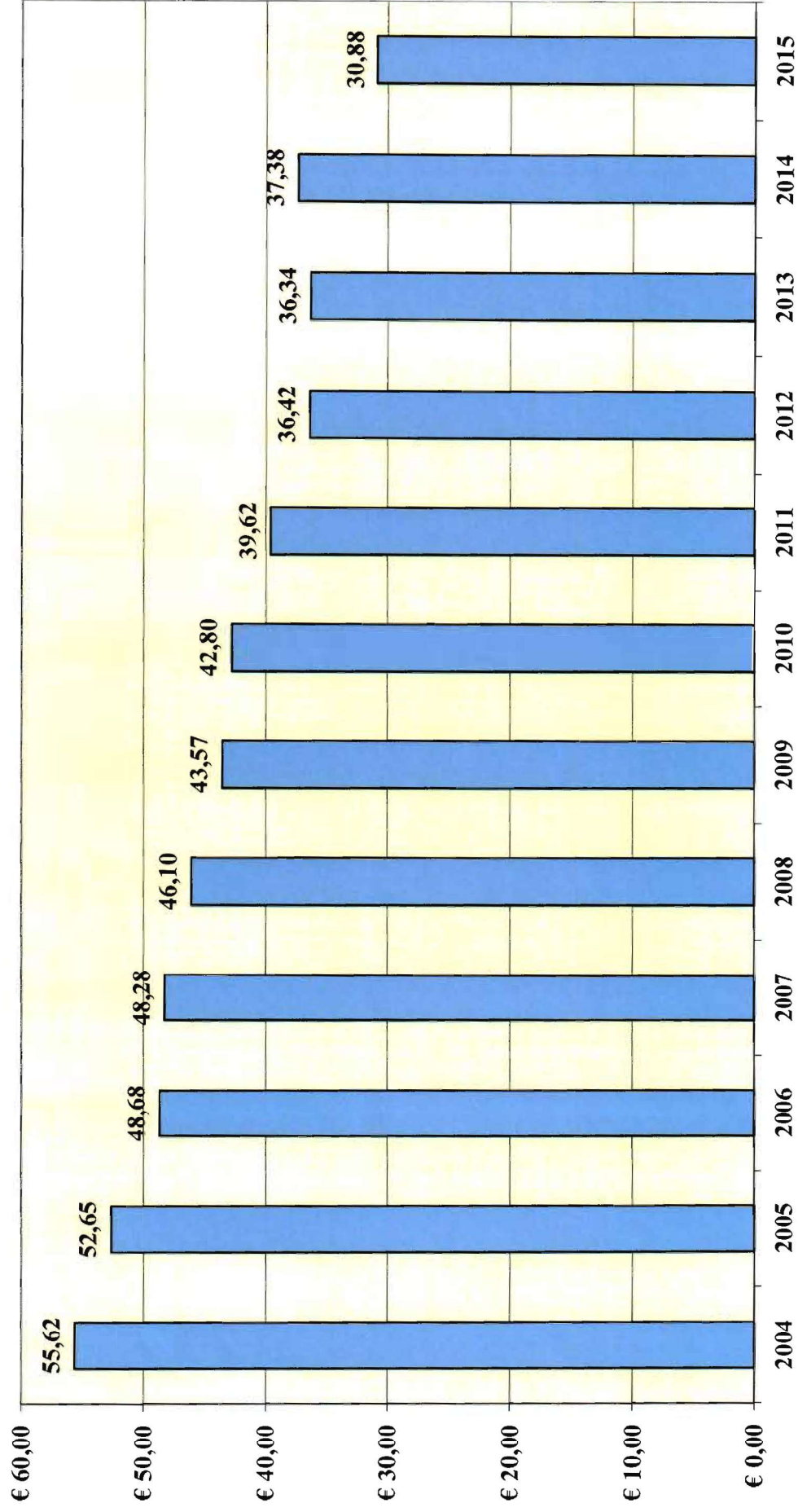
Национални базови таксови единици на страните-членки на Еуроконтрол за 2015 г.
(вкл. административната такса на Еуроконтрол)

Общо обслужени единици в страните-членки на Евроконтрол за 2015 г.

Изменение на националната таксова единица на България за периода 2004 г. - 2015 г. (без административната такса на Еуроконтрол)

XIV. ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АИ	Авиационен инцидент
АИО	Аеронавигационно информационно обслужване
АМО	Аеронавигационно метеорологично обслужване
АМНС	Автоматизирани метеорологични наблюдателни системи
АНО	Аеронавигационно обслужване
АОПА	Асоциация на собствениците на въздухоплавателни средства и пилотите в България
АСУВД	Автоматизирана система за управление на въздушното движение
АСУДРП	Автоматизирана система за управление на документооборота и работния поток
АУЦ	Авиационен учебен център
БЛС	Безпилотни летателни системи
ВВС	Военно-въздушни сили
ВД	Въздушно движение
ВП	Въздушно пространство
ВПСП	Въздушно пространство свободно планиране
ВС	Въздухоплавателно средство
ГД ГВА	Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация"
ГРП	Главна разпределителна подстанция
ДАНО	Доставчици на аеронавигационно обслужване
ДМРЛ	Доплеров метеорологичен радиолокатор
ЕЕН	Единно европейско небе
ЕК	Европейска комисия
ЕП	Европейски парламент
ЕПЦ	Единен прогностичен център
ЕС	Европейски съюз
ЕТС	Експертен технически съвет
ЗЗКИ	Закон за защита на класифицираната информация

ЗМВР	Закон за министерството на вътрешните работи
ЗНБ	Зададени нива на безопасност
ЗОП	Закон за обществени поръчки
ЗРПВВЖТ	Звено за разследване на произшествия във въздушния, водния и железопътен транспорт
ИСУ	Интегрирана система за управление
ИТП	Инженерно-технически персонал
КЕП	Класифициран електронен подпис
КИ	Класифицирана информация
КТД	Колективен трудов договор
ЛАС	Летищна авиационна служба
ЛКР	Летищен контролен район
ЛРЛК	Летищен радиолокационен комплекс
ЛЦ	Летищен център
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТО	Метеорологично обслужване
ОАПТС	Облитане на аеро-навигационни процедури и технически средства
ОВД	Обслужване на въздушното движение
ОВП	Обслужване на въздушното пространство
ПЕ	План за ефективност
ПООИС	План за осигуряване обслужването на въздушното движение при извънредни ситуации
РКЦ	Районен контролен център
РП1/2	Референтен период 1/2
РП	Ръководител(и) на полети
РПИ	Район на полетна информация
СМР	Строително-монтажни работи
СУБ	Система за управление на безопасността
СУБД	Системи за управление на бази данни
СУВОС	Система за управление на въздействието върху околната среда

СУВП	Съвет за управление на въздушното пространство
СУСИ	Система за управление на сигурността и информацията
ТРЛК	Трасови радиолокационен комплекс
УВД	Управление на въздушното движение
УС	Управителен съвет
ФБВП	Функционален блок въздушно пространство
AIP	Aeronautical Information Publication
A-SMGCS	Advanced Surface Movement Guidance and Control System
CAI	Czech Accreditation Institute
CANSO	Civil Air Navigation Services Organisation
CPDLC	Controller-Pilot Data Link Communications
CRDS	Centre of Research, Development and Simulation
CS	Centralised Services
DUR	Determined Unit Rate
EASA	European Aviation Safety Agency
FAB	Functional Airspace Block
FIR	Flight Information Region
FRA	Free Route Airspace
IATA	International Air Transport Association
ICAO	International Civil Aviation Organization
LSSIP	Local Single Sky ImPlementation
MNAV	Macedonian Air Navigation Service Provider
NM	Network Manager
NMB	Network Management Board
PRB	Performance Review Body
PRC	Performance Review Commission
RAT	Risk Analysis Tool
RHP	Radar Head Processor
SAT	Site Acceptance Test
SESAR	Single European Sky ATM Research

SJU	SESAR Joint Undertaking
SMATSA	Serbia and Montenegro air traffic services
UKAS	United Kingdom accreditation Service
WAM	Wide Area Multilateration

Грант Торнтон ООД
Бул. Черни връх № 26, 1421 София
Ул. Параскева Николау №4, 9000 Варна
Т (+3592) 987 28 79, (+35952) 69 55 44
F (+3592) 980 48 24, (+35952) 69 55 33
E office@gtbulgaria.com
W www.gtbulgaria.com

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР

До: Управителния съвет на
ДП Ръководство на въздушното движение
гр. София

Доклад върху финансовия отчет

Ние извършихме одит на приложения финансов отчет на **ДП Ръководство на въздушното движение** към 31 декември 2015 г., включващ отчет за финансовото състояние към 31 декември 2015 г., отчет за печалбите или загубите и другия всеобхватен доход, отчет за промените в собствения капитал и отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и обобщеното оповестяване на съществените счетоводни политики и другата пояснителна информация.

Отговорност на ръководството за финансовия отчет

Ръководството е отговорно за изготвянето и достоверното представяне на този финансов отчет, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане, приети от ЕС и българското законодателство и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определи като необходима за изготвянето на финансов отчет, който да не съдържа съществени отклонения, независимо дали те се дължат на измама или грешка.

Отговорност на одитора

Нашата отговорност се свежда до изразяване на одиторско мнение върху този финансов отчет, основащо се на извършения от нас одит. Нашият одит бе проведен в съответствие с Международните одиторски стандарти. Тези стандарти налагат спазване на етичните изисквания, както и одитът да бъде планиран и проведен така, че ние да се убедим в разумна степен на сигурност доколко финансовият отчет не съдържа съществени отклонения.

Одитът включва изпълнението на процедури с цел получаване на одиторски доказателства относно сумите и оповестяванията, представени във финансовия отчет. Избраните процедури зависят от преценката на одитора, включително оценката на рисковете от съществени отклонения във финансовия отчет, независимо дали те се дължат на измама или на грешка. При извършването на тези оценки на риска одиторът

взема под внимание системата за вътрешен контрол, свързана с изготвянето и достоверното представяне на финансовия отчет от страна на предприятието, за да разработи одиторски процедури, които са подходящи при тези обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на системата за вътрешен контрол на предприятието. Одитът също така включва оценка на уместността на прилаганите счетоводни политики и разумността на приблизителните счетоводни оценки, направени от ръководството, както и оценка на цялостното представяне във финансовия отчет.

Считаме, че извършеният от нас одит предоставя достатъчна и подходяща база за изразеното от нас одиторско мнение.

Мнение

По наше мнение финансовият отчет дава ярна и честна представа за финансовото състояние на **ДП Ръководство на въздушното движение** към 31 декември 2015 г., както и за финансовите резултати от дейността и за паричните потоци за годината, приключваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане, приети от ЕС и българското законодателство.

Доклад върху други правни и регулаторни изисквания – Годишен доклад за дейността към 31 декември 2015 г.

Ние прегледахме годишния доклад за дейността към 31 декември 2015 г. на **ДП Ръководство на въздушното движение**, който не е част от финансовия отчет. Историческата финансова информация, представена в годишния доклад за дейността, съставен от ръководството, съответства в съществени си аспекти на финансовата информация, която се съдържа във финансовия отчет към 31 декември 2015 г., изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане, приети от ЕС и българското законодателство. Отговорността за изготвянето на годишния доклад за дейността се носи от ръководството.

Марий Апостолов
Управител

Грант Торнтон
Специализир

Заличена
информация на
основание чл.2,
ал.2, т.5 от
ЗЗЛД

Заличена информация
на основание чл.2, ал.2,
т.5 от ЗЗЛД

Емилия Маринова
отговорен за одита

15 март 2016 г.
гр. София

АП Ръководство на въздушното движение
 Финансов отчет
 31 декември 2015 г.

Отчет за финансовото състояние

Активи	Пояснение	31 декември 2015 ‘000 лв.	31 декември 2014 ‘000 лв.
Нетекущи активи			
Имоти, машини и съоръжения	5	175,960	158,648
Нематериални активи	6	22,455	15,003
Отсрочени данъчни активи	7	6,785	4,156
Нетекущи активи		205,200	177,807
Текущи активи			
Материални запаси	8	1,667	2,401
Търговски вземания	9	37,946	46,112
Вземания от свързани лица	26	473	483
Вземания във връзка с данъци върху дохода		513	-
Други вземания	10	5,725	4,536
Пари и парични еквиваленти	11	175,404	153,018
Текущи активи		221,728	206,550
Общо активи		426,928	384,357

Финансов директор и
главен счетоводител

Заличена
информация
на основание
чл.2, ал.2, т.5
от 33ЛД

Генерален директор

Заличена
информация
на основание
чл.2, ал.2, т.5
от 33ЛД

Състави

Заличена
информация
на основание
чл.2, ал.2, т.5
от 33ЛД

Дата: 02.

Заверил съгласно одиторски доклад от дата 15.03.2016 г.:

Марий Апостолов

Управител

Грант Т

Специа

Емилия Мар

Регистриран

Заличена
информация на
основание чл.2,
ал.2, т.5 от 33ЛД

Заличена
информация на
основание чл.2,
ал.2, т.5 от 33ЛД

ДП Ръководство на въздушното движение
 Финансов отчет
 31 декември 2015 г.

Отчет за финансовото състояние (продължение)

Собствен капитал и пасиви	Пояснение	31 декември 2015 ‘000 лв.	31 декември 2014 ‘000 лв.
Собствен капитал			
Основен капитал	12.1	129,758	129,758
Законови резерви	12.2	44,097	43,855
Други резерви	12.2	120,779	102,563
Печалба за текущата година		9,340	23,903
Общо собствен капитал		303,974	300,079
Пасиви			
Нетекущи пасиви			
Пенсионни и други задължения към персонала	13.2	8,890	7,641
Провизии	14	32,823	43,137
Финансирания		6	7
Нетекущи пасиви		41,719	50,785
Текущи пасиви			
Пенсионни и други задължения към персонала	13.2	16,758	18,022
Провизии	14	38,504	-
Търговски задължения	15	17,564	6,964
Краткосрочни задължения към свързани лица	26	3,397	3,109
Задължения във връзка с данъци върху доходите		-	88
Данъчни задължения	16	3,040	2,802
Други задължения	17	1,972	2,508
Текущи пасиви		81,235	33,493
Общо пасиви		122,954	84,278
Общо собствен капитал и пасиви		426,928	384,357

Финансов директор
 главен счетоводител

Заличена
 информация на
 основание чл.2,
 ал.2, т.5 от ЗЗЛД

Генерален директор

Заличена информация
 на основание чл.2,
 ал.2, т.5 от ЗЗЛД

Съставил

Заличена
 информация на
 основание
 чл.2, ал.2,
 т.5 от
 ЗЗЛД

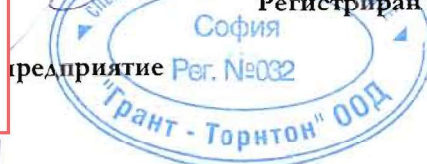
Дата: 02.03.2016 г.

Заверил съг.
 Марий Аполон
 Управител
 Грант Торнтон
 Специализирано

доклад от дата 15.03.2016 г.:

Емилия Маринова
 Регистриран одитор

Заличена
 информация на
 основание чл.2, ал.2,
 т.5 от ЗЗЛД

ДП Ръководство на въздушното движение
 Финансов отчет
 31 декември 2015 г.

Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за годината, приключваща на 31 декември

	Пояснение	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Приходи от предоставени услуги	18	210,939	215,512
Други приходи	19	2,254	1,738
Разходи за материали	20	(4,427)	(4,210)
Разходи за външни услуги	21	(19,715)	(16,902)
Разходи за персонала	13.1	(127,354)	(116,766)
Разходи за амортизация на нефинансови активи	5,6	(16,441)	(17,575)
Други разходи, нетно	22	(34,193)	(35,212)
Печалба от оперативна дейност		11,063	26,585
Финансови приходи	23	376	1,049
Финансови разходи	23	(1,002)	(996)
Печалба преди данъци		10,437	26,638
Разходи за данъци върху дохода	24	(1,097)	(2,735)
Печалба за годината		9,340	23,903
Друга всеобхватна загуба			
Компоненти, които не се рекласифицират в печалбата или загубата:			
Преценки на задълженията за обезщетения при пенсиониране	13.2	518	(1,185)
Данък върху дохода, отнасящ се до компоненти, които не се рекласифицират в печалбата или загубата	24	(52)	118
Друга всеобхватна печалба/(загуба) за годината, нетно от данъци		466	(1,067)
Общо всеобхватен доход за годината		9,806	22,836

Финансов директор и
главен счетоводител

Генерален директор

Съставил

Ек
Н

Дата: 02.03.2016 г.

Заверил съгласно
Марий Апостоли
Управител
Грант Торнтон
Специализиран

Заличена информация на основание чл.2, ал.2, т.5 от ЗЗЛД

Заличена информация на основание чл.2, ал.2, т.5 от ЗЗЛД

Заличена информация на основание чл.2, ал.2, т.5 от ЗЗЛД

Заличена информация на основание чл.2, ал.2, т.5 от ЗЗЛД

Дата 15.03.2016 г.:

Емилия Маринова
Регистриран одитор

София
Рег. №032

Торнтон" ООД

ДП Ръководство на въздушното движение
Финансов отчет
31 декември 2015г.

Отчет за промените в собствения капитал за годината, приключваща на 31 декември

Всички суми са представени в '000 лв.

	Основен капитал	Законови резерви	Други резерви	Печалба за текущата година	Общо собствен капитал
Салдо към 1 януари 2015 г.	129,758	43,855	102,563	23,903	300,079
Безвъзмездно придобити активи	-	-	35	-	35
Безвъзмездно предоставени активи	-	-	(125)	-	(125)
Данъчен ефект върху безвъзмездно предоставените активи	-	-	4	-	4
Отчисления от печалбата	-	-	-	(5,825)	(5,825)
Сделки със собственика	-	-	(86)	(5,825)	(5,911)
Печалба за годината	-	-	-	9,340	9,340
Друга всеобхватна печалба:					
Преоценки на задълженията за обезщетения при пенсиониране, нетно от данъци	-	-	466	-	466
Общо всеобхватен доход за годината	-	-	466	9,340	9,806
Разпределение на печалбата от 2014 г.	-	242	17,836	(18,078)	-
Салдо към 31 декември 2015 г.	129,758	44,097	120,779	9,340	303,974

Финансов директор
главен счетоводител
Съставил
Евгени
Н-к от
Заверил съгласно
Марий Апостолов
Управител
Грант Торнтон О
Специализирано

Генерален директор

Дата: 02.03.2016 г.

15.03.2016 г.

Емил Маринов

Регистриран одитор

София Рег. №032

"Грант - Торнтон"

Заличена информация на основание чл.2, ал.2, т.5 от ЗЗЛД

Заличена информация на основание чл.2, ал.2, т.5 от ЗЗЛД

Пр. 7 до стр. 49 представяват неразделна част от него.

АД "Ръководство на въздушното движение"
Финансов отчет
31 декември 2015 г.

Отчет за промените в собствения капитал за годината, приключваща на 31 декември

Всички суми са представени в '000 лв.	Основен капитал	Законови резерви	Други резерви	Печалба за текущата година	Общо собствен капитал
Салдо към 1 януари 2014 г.	129,758	40,341	73,565	35,142	278,806
Безвъзмездно придобити активи	-	-	12	-	12
Безвъзмездно предоставени активи	-	-	(1,593)	-	(1,593)
Данъчен ефект върху безвъзмездно предоставените активи	-	-	18	-	18
Сделки със собственика	-	-	(1,563)	-	(1,563)
Печалба за годината	-	-	-	23,903	23,903
Друга всеобхватна загуба:					
Преоценки на задълженията за обезщетения при пенсиониране, нетно от данъци	-	-	(1,067)	-	(1,067)
Общо всеобхватен доход за годината	-	-	(1,067)	23,903	22,836
Разпределение на печалбата от 2013 г.	-	3,514	31,628	(35,142)	-
Салдо към 31 декември 2014 г.	129,758	43,855	102,563	23,903	300,079

Заличена информация на основание чл.2, ал.2, т.5 от ЗЗЛД

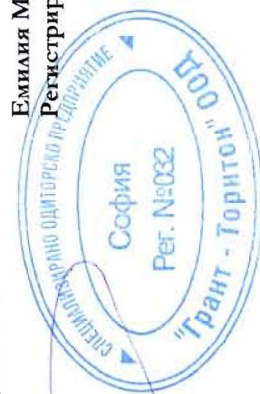
Заличена информация на основание чл.2, ал.2, т.5 от ЗЗЛД

Генерален директор

Дата: 02.03.2015 г.

Счетоводство"
та 15.03.2015 г.:

Емилия Маринова
Регистриран одитор, в

Новосъздадена к... пр. 7 до стр. 49 представляват неразделна част от него.

Отчет за паричните потоци за годината, приключваща на 31 декември

Пояснение	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Оперативна дейност		
Постъпления от клиенти	215,378	202,039
Плащания към доставчици	(33,755)	(28,870)
Плащания към персонал и осигурителни институции	(119,097)	(107,197)
Плащания за данък върху дохода	(4,375)	(5,608)
Получени финансираня	-	633
Други плащания за оперативна дейност, нетно	(3,094)	(6,180)
Нетен паричен поток от оперативна дейност	55,057	54,817
Инвестиционна дейност		
Придобиване на имоти, машини и съоръжения	(23,355)	(17,547)
Придобиване на нематериални активи	(4058)	(6,047)
Получени лихви	568	2,295
Нетен паричен поток от инвестиционна дейност	(26,845)	(21,299)
Финансова дейност		
Плащания на отчисления от печалбата	12.3 (5,825)	-
Нетен паричен поток от финансова дейност	(5,825)	-
Нетна промяна в пари и парични еквиваленти	22,387	33,518
Пари и парични еквиваленти в началото на годината	153,018	119,500
Загуба от валутна преоценка на пари и парични еквиваленти	(1)	-
Пари и парични еквиваленти в края на годината, в това число:	11 175,404	153,018
Паричен резерв в БНБ	21,514	21,514

Финансов директор
 главен счетоводител

**Заличена информация
 на основание чл.2, ал.2,
 т.5 от ЗЗЛД**

Финансов директор

**Заличена информация
 на основание
 чл.2, ал.2, т.5
 от ЗЗЛД**

Съставил

Евгения Ванкова

Н-к отдел „Счетоводство“

Дата: 02.03.2016 г.

Заверил съгласно одиторски доклад от дата 15.03.2015 г.:

Марий Апостолов

Управител

Грант Торнтон ООД

Специализирано о

Емилия Маринова

Регистриран одитор, отговорен за одита

**Заличена информация
 на основание чл.2,
 ал.2, т.5 от ЗЗЛД**

Пояснения към финансовия отчет

1. Предмет на дейност

Държавно Предприятие „Ръководство на Въздушното Движение“ (ДП РВД, или Предприятието) е Предприятие със седалище в Република България. На 1 януари 2001 г. то е регистрирано като държавно предприятие. Преди това Предприятието е извършвало дейността си като главна дирекция към Министерството на транспорта и съобщенията. Към момента, министърът на Транспортa, информационните технологии и съобщенията упражнява правата на едноличен собственик (принципал).

Предприятието изпълнява функциите по предоставяне на аеронавигационно обслужване в гражданското въздушно пространство на Република България. Основните извършвани дейности включват:

1. управление на въздушното движение за постигане на безопасност, ефективност и редовност на полетите в обслужваното гражданско въздушно пространство;
2. планиране, осигуряване, внедряване, експлоатация и поддържане на съоръжения, системи и оборудване за комуникационно, навигационно, обзорно, енергийно, метеорологично и аеронавигационно осигуряване на обслужваното въздушно движение и съпътстващата инфраструктура;
3. комуникационно обслужване, навигационно обслужване и обслужване по обзора;
4. метеорологично обслужване;
5. аеронавигационно информационно обслужване;
6. метрoлогично обслужване;
7. информационно обслужване на дейностите по търсене и спасяване на въздухоплавателни средства;
8. управление на системата за безопасност на въздушното движение в рамките на предоставената му компетентност;
9. изпълнение на задълженията на Република България, произтичащи от международни договори в областта на управлението на въздушното движение, по които Република България е страна.
10. събиране на такси за аеронавигационно обслужване.

Дейността на Предприятието е регламентирана със Закона за гражданското въздухоплаване и с Правилник за устройството, функциите и дейността на ДП РВД.

Органи на управление на ДП "Ръководство на въздушното движение" са:

1. Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията;
2. Управителният съвет;
3. Генералният директор.

Към датата на финансовия отчет, както и към датата на изготвяне на финансовия отчет, членове на Управителния съвет са:

1. Веселина Карамилева - Тодорова – председател на Управителния съвет
2. Георги Пеев – генерален директор и член на Управителния съвет
3. Десислава Замфирова – член на Управителния съвет.

Средносписъчният брой на персонала на Предприятието към 31.12.2015 г. е 1,072 човека.

2. Основа за изготвяне на финансовия отчет

Финансовият отчет на Предприятието е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от Европейския съюз (ЕС) и приложими в Република България.

Финансовият отчет е съставен в български лева, което е функционалната валута на Предприятието. Всички суми са представени в хиляди лева ('000 лв.) (включително сравнителната информация за 2014 г.), освен ако не е посочено друго.

Финансовият отчет е съставен при спазване на принципа на действащо предприятие.

3. Промени в счетоводната политика

3.1. Общи положения

Предприятието прилага следните нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти, които са приложими към дейността на предприятието, но нямат ефект върху финансовия отчет и са задължителни за прилагане от годишния период, започващ на 1 януари 2015 г.:

МСС 19 „Доходи на наети лица“ (изменен) – Вноски на служители, в сила от 1 юли 2014 г., приет от ЕС за годишни периоди на или след 1 февруари 2015 г.

Измененията към МСС 19 поясняват изискванията на МСС 19 относно вноски на служители или трети лица и дават възможност вноски, които не зависят от броя на годините за предоставяне на услугите, да бъдат третираны като намаление на разходите за текущ стаж в периода, в който съответните услуги са предоставени.

Годишни подобрения 2012 г. в сила от 1 юли 2014 г., приети от ЕС за годишни периоди на или след 1 февруари 2015 г.

Тези изменения включват промени от цикъла 2010-12 на проекта за годишни подобрения, които засягат 7 стандарта:

- МСФО 2 „Плащане на базата на акции“;
- МСФО 3 „Бизнес комбинации“;
- МСФО 8 „Оперативни сегменти“;
- МСФО 13 „Оценяване на справедлива стойност“;
- МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“ и МСС 38 „Нематериални активи“;
- МСФО 9 „Финансови инструменти“ и МСС 37 „Провизии, условни пасиви и условни активи“;
- МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“.

Годишни подобрения 2013 г. в сила от 1 юли 2014 г., приети от ЕС за годишни периоди на или след 1 януари 2015 г.

Тези изменения включват промени от цикъла 2010-12 на проекта за годишни подобрения, които засягат 4 стандарта:

- МСФО 1 „Прилагане за първи път на МСФО“;
- МСФО 3 „Бизнес комбинации“;
- МСФО 13 „Оценяване на справедлива стойност“;
- МСС 40 „Инвестиционни имоти“.

3.2. Стандарти, изменения и разяснения, които все още не са влезли в сила и не се прилагат от по-ранна дата от Предприятието

Следните нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти са публикувани, но не са влезли в сила за финансовата година, започваща на 1 януари 2015 г. и не са били приложени от по-ранна дата от Предприятието:

МСФО 9 „Финансови инструменти“ в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС

Съветът по международни счетоводни стандарти (СМСС) издаде МСФО 9 „Финансови инструменти“, като завърши своя проект за замяна на МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“. Новият стандарт въвежда значителни промени в класификацията и оценяването на финансови активи и нов модел на очакваната кредитна загуба за обезценка на финансови активи. МСФО 9 включва и ново ръководство за отчитане на хеджирането. Ръководството на Дружеството ще започне процеса на оценка на ефекта на МСФО 9 върху финансовия отчет.

МСФО 9 „Финансови инструменти“ (изменен) – Отчитане на хеджирането, в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС

Измененията водят до съществена промяна в отчитането на хеджирането, която позволява на дружествата да отразяват техните дейности във връзка с управлението на риска по-добре във финансовите отчети.

МСФО 15 „Приходи от договори с клиенти“ в сила от 1 януари 2017 г., все още не е приет от ЕС

МСФО 15 заменя МСС 18 „Приходи“, МСС 11 „Договори за строителство“ и свързани с тях разяснения и въвежда нов модел за признаване на приходите на базата на контрол. Новият стандарт променя правилата за определяне дали приходите се признават към даден момент или през даден период от време и води до разширяване и подобряване на оповестяванията относно приходите. МСФО 15 е базирано на основен принцип, който изисква дружеството да признава приход по начин, който отразява прехвърлянето на стоки или предоставянето на услуги на клиентите и в размер, който отразява очакваното възнаграждение, което дружеството ще получи в замяна на тези стоки или услуги. Допуска се по-ранното прилагане на стандарта. Дружествата следва да прилагат стандарта ретроспективно за всеки представен предходен период или ретроспективно като кумулативният ефект от първоначалното признаване се отразява в текущия период.

МСС 1 „Представяне на финансови отчети“ (изменен) – Оповестявания, в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС

Тези изменения са част от инициативата на СМСС за подобряване на представянето и оповестяването във финансовите отчети. Те изясняват указанията в МСС 1 относно същественост, обобщаване, представянето на междинни съборове, структурата на финансовите отчети и оповестяване на счетоводната политика.

МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“ и МСС 38 „Нематериални активи“ (изменени), в сила от 1 януари 2016 г., все още не са приети от ЕС

Тези изменения поясняват, че използването на методи за изчисляване на амортизации, базирани на приходи, не е подходящо, тъй като приходите, генерирани от определена дейност с дълготрайни материални или нематериални активи, не отразяват използването на икономическите ползи, които се очакват от активите.

МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“ и МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия“ (изменени), в сила от 1 януари 2016 г., все още не са приети от ЕС

МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“, МСФО 12 „Оповестяване на дялови участия в други предприятия“ и МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия“ – Инвестиционни дружества (изменени), в сила от 1 януари 2016 г., все още не са приети от ЕС

МСФО 11 „Съвместни ангажименти“ (изменен) – Придобиване на дял в съвместна дейност, в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС

МСФО 14 „Отсрочени сметки при регулирани цени“ в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС

МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“ и МСС 41 „Земеделие“ (изменени) – Плодоносни растения, в сила от 1 януари 2016 г., все още не са приети от ЕС

МСС 27 „Индивидуални финансови отчети“ (изменен), в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС

Годишни подобрения 2014 г. в сила от 1 януари 2016 г., все още не са приети от ЕС
Тези изменения засягат 4 стандарта:

- МСФО 5 „Нетекущи активи, държани за продажба, и преустановени дейности“ относно методи на отписване;
- МСФО 7 „Финансови инструменти: оповестяване“ относно договори за услуги;
- МСС 19 „Доходи на наети лица“ относно дисконтови проценти;
- МСС 34 „Междинно финансово отчитане“ относно оповестяване на информация.

4. Счетоводна политика

4.1. Общи положения

Най-значимите счетоводни политики, прилагани при изготвянето на този финансов отчет, са представени по-долу.

Финансовият отчет е изготвен при спазване на принципите за оценяване на всички видове активи, пасиви, приходи и разходи, съгласно МСФО. Базите за оценка са оповестени подробно по-нататък в счетоводната политика към финансовия отчет.

Следва да се отбележи, че при изготвянето на представения финансов отчет са използвани счетоводни оценки и допускания. Въпреки че те са базирани на информация, предоставена на ръководството към датата на изготвяне на финансовия отчет, реалните резултати могат да се различават от направените оценки и допускания.

4.2. Представяне на финансовия отчет

Финансовият отчет е представен в съответствие с МСС 1 „Представяне на финансови отчети“. Предприятието прие да представя отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в единен отчет.

В отчета за финансовото състояние се представят два сравнителни периода, когато Предприятието: а) прилага счетоводна политика ретроспективно; б) преизчислява ретроспективно позиции във финансовия отчет; или в) рекласифицира позиции във финансовия отчет, когато това има съществен ефект върху информацията в отчета за финансовото състояние към началото на предходния период.

Предприятието е възприело да представя отчета за паричните потоци по пряк метод според изискванията на МСС 7 Отчети за паричните потоци.

4.3. Сделки в чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута на Предприятието по официалния обменен курс към датата на сделката (обявения фиксинг на Българска народна банка). Печалбите и загубите от курсови разлики, които възникват при уреждането на тези сделки и преоценяването на паричните позиции в чуждестранна валута към края на отчетния период, се признават в печалбата или загубата.

4.4. Приходи

Приходите включват приходи от предоставяне на услуги. Приходите от основните услуги са представени в пояснение 18.

Приходите се оценяват по справедлива стойност на полученото или подлежащото на получаване възнаграждение, като не се включва данък добавена стойност.

Приходът се признава, когато са изпълнени следните условия:

- Сумата на прихода може да бъде надеждно оценена;
- Вероятно е икономическите ползи от сделката да бъдат получени;
- Направените разходи или тези, които предстои да бъдат направени, могат надеждно да бъдат оценени;
- Критериите за признаване, които са специфични за всяка отделна дейност на Предприятието са изпълнени. Те са определени в зависимост от продуктите или услугите, предоставени на клиента, и на договорните условия.

Отсрочени приходи

Финансиранията за нетекущи активи и за текущата дейност първоначално се признават в отчета за финансовото състояние като отсрочени приходи, при условие че са налице достатъчно основания да се счита, че същите ще бъдат получени, както и че Предприятието ще изпълни свързаните с тях условия. Приходите от финансирания за нетекущи активи се признават равномерно за срока на полезен живот на съответните активи. Приходите от финансирания за текущата дейност се признават през периода и до стойността на отчетените разходи, за които те са предназначени.

4.4.1. Предоставяне на услуги

Услугите, предоставяни от Предприятието включват предоставяне на аеронавигационно обслужване подробно описани в Пояснение 1.

Приходите от услуги се признават, когато услугите са предоставени в съответствие със степента на завършеност към датата на финансовия отчет. В случаите, в които има значителна несигурност относно получаване на дължимото възнаграждение или съпътстващите разходи, приход не се признава.

Приходите включват само брутните потоци от икономически ползи, получени от и дължими на Предприятието.

Сумите, събрани от името на трети страни, като данък върху добавената стойност, не отговарят на изискванията за приходи и затова те се изключват от приходите и се отчитат като разходи.

4.4.2. Приходи от лихви

Приходите от лихви се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент.

4.5. Оперативни разходи

Оперативните разходи се признават в печалбата или загубата при ползването на услугите и при спазване на принципа за съпоставимост с приходите.

4.6. Разходи за лихви

Разходите за лихви се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент и се признават като разход за периода, в който са възникнали, в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи”.

4.7. Нематериални активи

Нематериалните активи включват специализиран и стандартен софтуер. Те се отчитат по цена на придобиване, включваща покупната цена, всички платени мита, невъзстановими данъци и направените преки разходи във връзка с подготовка на актива за експлоатация, при което капитализираните разходи се амортизират въз основа на линейния метод през оценения срок на полезен живот на активите, тъй като се счита, че той е ограничен. Последващото оценяване се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход и се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Последващите разходи, които възникват във връзка с нематериалните активи след първоначалното им признаване, се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за периода на тяхното възникване, освен ако благодарение на тях активът може да генерира повече от първоначално предвидените бъдещи икономически ползи и когато тези разходи могат надеждно да бъдат оценени и отнесени към актива. Ако тези условия са изпълнени, разходите се добавят към цената на придобиване на актива.

Остатъчната стойност и полезният живот на нематериалните активи се преценяват към датата на финансовия отчет.

Амортизацията се изчислява, като се използва линейният метод върху оценения полезен срок на годност на отделните активи, както следва:

- Софтуер – от 3 до 5 години
- Права за ползване на софтуер – в зависимост от срока на ползване

Разходите за амортизация са включени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за амортизация на нефинансови активи”.

Печалбата или загубата от продажбата на нематериални активи се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на активите и се представя в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Други приходи”.

Избраният праг на същественост за нематериалните активи на Предприятието е в размер на 150 лв.

4.8. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията се оценяват първоначално по цена на придобиване (себестойност), включваща покупната цена, както и всички преки разходи за привеждането на актива в работно състояние.

Последващото оценяване на сгради, машини и съоръжения се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените

обезценки се отчитат като разход и се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Последващите разходи, свързани с определен актив от имоти, машини и съоръжения, се прибавят към балансовата сума на актива, когато е вероятно Предприятието да има икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената ефективност на съществуващия актив. Всички други последващи разходи се признават за разход за периода, в който са направени.

Резервни части и обслужващо оборудване се класифицират като имоти, машини и съоръжения, а не като материални запаси, когато е приложима дефиницията за имоти, машини и съоръжения и те се използват за повече от една година.

Остатъчната стойност и полезният живот на имоти, машини и съоръжения се преценяват към датата на отчета.

Амортизацията на имоти, машини и съоръжения се изчислява, като се използва линейният метод върху оценения полезен живот на отделните групи активи, както следва:

• Сгради	до 40 години
• Машини	от 7 до 15 години
• Транспортни средства	от 7 до 10 години
• Стопански инвентар	от 10 до 15 години
• Компютри	от 3 до 10 години
• Други	от 3 до 10 години

Разходите за амортизация са включени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за амортизация на нефинансови активи”.

Печалбата или загубата от продажбата на имоти, машини и съоръжения се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на актива и се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Други приходи”.

Избраният праг на същественост за имотите, машините и съоръженията на Предприятието е в размер на 150 лв.

4.9. Тестове за обезценка на активи

При изчисляване размера на обезценката Предприятието дефинира най-малката разграничима група активи, за която могат да бъдат определени самостоятелни парични потоци (единица, генерираща парични потоци). В резултат на това някои от активите подлежат на тест за обезценка на индивидуална база, а други - на база на единица, генерираща парични потоци.

Всички активи и единици, генериращи парични потоци, се тестват за обезценка поне веднъж годишно. Всички други отделни активи или единици, генериращи парични потоци, се тестват за обезценка, когато събития или промяна в обстоятелствата индикират, че тяхната балансова стойност не може да бъде възстановена.

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. Загубите от обезценка на единица, генерираща парични потоци, се посочват в намаление на балансовата сума на активите от тази единица и се признават в отчета за доходите.

4.10. Финансови инструменти

Финансовите активи и пасиви се признават, когато Предприятието стане страна по договорни споразумения, включващи финансови инструменти.

Финансов актив се отписва, когато се загуби контрол върху договорните права, които съставляват финансовия актив, т.е. когато са изтекли правата за получаване на парични потоци или е прехвърлена значимата част от рисковете и изгодите от собствеността.

Финансов пасив се отписва при неговото погасяване, изплащане, при анулиране на сделката или при изтичане на давностния срок.

Финансовите активи се признават на датата на сделката.

Финансовите активи и финансовите пасиви се оценяват последващо, както е посочено по-долу.

4.10.1. Финансови активи

Финансовите активи се разпределят към отделните категории в зависимост от целта, с която са придобити. Категорията на даден финансов инструмент определя метода му на оценяване и дали приходите и разходите се отразяват в печалбата или загубата или в другия всеобхватен доход на Предприятието. Всички финансови активи с изключение на тези, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, подлежат на тест за обезценка към датата на финансовия отчет. Финансовите активи се обезценяват, когато съществуват обективни доказателства за това. Прилагат се различни критерии за определяне на загубата от обезценка в зависимост от категорията на финансовите активи, както е описано по-долу.

Всички приходи и разходи, свързани с притежаването на финансови инструменти, се отразяват в печалбата или загубата при получаването им, независимо от това как се оценява балансовата стойност на финансовия актив, за който се отнасят, и се представят в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на редове „Финансови разходи“, „Финансови приходи“, с изключение на загубата от обезценка на търговски вземания, която се представя на ред „Други разходи“.

Кредити и вземания

Кредити и вземания, възникнали първоначално в Предприятието, са недеривативни финансови инструменти с фиксирани плащания, които не се търгуват на активен пазар. Кредитите и вземанията последващо се оценяват по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективната лихва, намалена с размера на обезценката. Всяка промяна в стойността им се отразява в печалбата или загубата за текущия период. Парите и паричните еквиваленти, търговските и по-голямата част от други вземания на Предприятието спадат към тази категория финансови инструменти. Дисконтиране не се извършва, когато ефектът от него е незначителен. През отчетния период Предприятието не е ползвало финансиране чрез кредити.

Значими вземания се тестват за обезценка по отделно, когато са просрочени към датата на финансовия отчет или когато съществуват обективни доказателства, че контрагентът няма да изпълни задълженията си. Загубата от обезценка на търговските вземания се представя в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Други разходи“.

4.10.2. Финансови пасиви

Финансовите пасиви на Предприятието включват търговски и други задължения. Финансовите пасиви се признават, когато съществува договорно задължение за плащане на парични суми или друг финансов актив на друго предприятие или договорно задължение за размяна на финансови инструменти с друго предприятие при потенциално неблагоприятни условия. Всички разходи, свързани с лихви, и промени в справедливата стойност на финансови инструменти, ако има такива, се признават в печалбата или загубата на ред „Финансови разходи” или „Финансови приходи” в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

Финансовите пасиви се оценяват последващо по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективната лихва.

Търговските задължения се признават първоначално по номинална стойност и впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, намалена с плащания по уреждане на задължението.

4.11. Материални запаси

Материалните запаси включват материали и стоки. В себестойността на материалните запаси се включват преките разходи по закупуването. Финансовите разходи не се включват в стойността на материалните запаси. Материалните запаси се оценяват по по-ниската от себестойността им и тяхната нетна реализуема стойност. Сумата на всяка обезценка на материалните запаси до нетната им реализуема стойност се признава като разход за периода на обезценката.

Нетната реализуема стойност представлява очакваната продажна цена на материалните запаси, намалена с очакваните разходи по продажбата. В случай че материалните запаси са били вече обезценени до нетната им реализуема стойност и в последващ отчетен период се окаже, че условията довели до обезценката не са вече налице, то се възприема новата им нетна реализуема стойност. Сумата на възстановяването може да бъде само до размера на балансовата стойност на материалните запаси преди обезценката. Сумата на обратно възстановяване на стойността на материалните запаси се отчита като намаление на разходите за материали за периода, в който възниква възстановяването.

Предприятието определя разходите за материални запаси, като използва метода среднопретеглена стойност.

При продажба на материалните запаси тяхната балансова стойност се признава като разход в периода, в който е признат съответният приход.

4.12. Данъци върху дохода

Разходите за данъци, признати в печалбата или загубата, включват сумата на отсрочените и текущите данъци, които не са признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал.

Текущите данъчни активи и/или пасиви представляват тези задължения към или вземания от данъчните институции, отнасящи се за текущи или предходни отчетни периоди, които не са платени към датата на финансовия отчет. Текущият данък е дължим върху облагаемия доход, който се различава от печалбата или загубата във финансовите отчети. Изчисляването на текущия данък е базиран на данъчните ставки и на данъчните закони, които са в сила към края на отчетния период.

Отсрочените данъци се изчисляват по пасивния метод за всички временни разлики между балансовата стойност на активите и пасивите и тяхната данъчна основа. Отсрочен данък

не се предвижда при първоначалното признаване на актив или пасив, освен ако съответната транзакция не засяга данъчната или счетоводната печалба.

Отсрочените данъчни активи и пасиви не се дисконтират. При тяхното изчисление се използват данъчни ставки, които се очаква да бъдат приложими за периода на реализацията им, при условие че те са влезли в сила или е сигурно, че ще влезнат в сила, към края на отчетния период.

Отсрочените данъчни пасиви се признават в пълен размер.

Отсрочени данъчни активи се признават, само ако съществува вероятност те да бъдат усвоени чрез бъдещи облагаеми доходи. Относно преценката на ръководството за вероятността за възникване на бъдещи облагаеми доходи, чрез които да се усвоят отсрочени данъчни активи, вижте пояснение 4.17.

Отсрочени данъчни активи и пасиви се компенсират, само когато Предприятието има право и намерение да компенсира текущите данъчни активи или пасиви от същата данъчна институция.

Промяната в отсрочените данъчни активи или пасиви се признава като компонент от данъчния приход или разход в печалбата или загубата, освен ако те не са свързвани с позиции, признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал, при което съответният отсрочен данък се признава в другия всеобхватен доход или в собствения капитал.

4.13. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти се състоят от наличните пари в брой, парични средства по банкови сметки и срочни депозити, които са лесно обръщаеми в конкретни парични суми и съдържат незначителен риск от промяна в стойността си.

4.14. Собствен капитал, резерви и плащания на отчисления от печалбата

Основен капитал

Съгласно чл. 53 от Закона за гражданското въздухоплаване, ДП „Ръководство на въздушното движение“ е създадено като държавно предприятие по реда на чл.62, ал.3. от Търговския закон. Основният капитал на Предприятието е 100% държавна собственост. На основание чл. 53б, т.1 Закона за гражданското въздухоплаване, Министерът на транспорта, информационните технологии и съобщенията упражнява правата на собственост на държавата в ДП РВД.

Законови резерви

Законовите резерви включват следните видове:

- резерв, формиран от преотстъпен данък печалба в съответствие с изискванията на ЗКПО в сила до 31.12.2009 г., когато Предприятието формира специфичен резерв, равен на преотстъпения данък в размер на 60% от задължението за данък върху печалбата.
- законови резерви, равняващи се на 10% от нетната печалба за всеки отчетен период в изпълнение на Наредба 140 от 04.12.2001 г., издадена от Министерството на транспорта и съобщенията и Министерство на финансите, във връзка с изискванията за поддържане на паричния резерв на Предприятието.

Други резерви

Другите резерви включват резерви, формирани при придобиването на нетекущи активи - държавна собственост, предоставени за управление от Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, разпределена печалба от предходни периоди и преоценки на задължения за обезщетения при пенсиониране.

Предприятието разпределя печалбата за преходната година под формата на резерви и отчисления от печалбата в полза на държавата, представлявана от Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията. Разпределението е пряко в държавния бюджет.

Всички трансакции със собственика на Предприятието са представени отделно в отчета за собствения капитал.

4.15. Пенсионни и краткосрочни възнаграждения на служителите

Предприятието отчита краткосрочни задължения по компенсируеми отпуски, възникнали поради неизползван платен годишен отпуск в случаите, в които се очаква да бъде ползван в рамките на 12 месеца след датата на отчетния период, през който настите лица са положили труда, свързан с тези отпуски. Краткосрочните задължения към персонала включват заплати и социални осигуровки.

Съгласно изискванията на Кодекса на труда и Колективния трудов договор при прекратяване на трудовото правоотношение, след като служителят е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, Предприятието е задължено да му изплати обезщетение в размер до шест брутни работни заплати и допълнително обезщетение съгласно Колективния трудов договор. Предприятието е начислило правно задължение за изплащане на обезщетения на наетите лица при пенсиониране в съответствие с изискванията на МСС 19 „Доходи на наети лица” на база на прогнозираните плащания за следващите пет години, дисконтирани към настоящия момент с дългосрочен лихвен процент на безрискови ценни книжа.

Предприятието дължи пенсионни възнаграждения на служителите си по планове с дефинирани доходи и по планове с дефинирани вноски.

Планове с дефинирани вноски са пенсионни планове, по които Предприятието внася фиксирани вноски в независими дружества. Предприятието няма други правни или договорни задължения след изплащането на фиксираните вноски. Предприятието плаща фиксирани вноски във връзка с плановете с дефинирани вноски.

Планове, които не отговарят на дефиницията за планове с дефинирани вноски, се определят като планове с дефинирани доходи. Планове с дефинирани доходи са пенсионни планове, според които се определя сумата, която служителят ще получи след пенсиониране, във връзка с трудовия стаж и последното възнаграждение.

Задължението, признато в отчета за финансовото състояние относно планове с дефинирани доходи, представлява настоящата стойност на задължението по изплащане на дефинирани доходи към края на отчетния период.

Ръководството на Предприятието оценява задължението по изплащане на дефинирани доходи веднъж годишно с помощта на независим актюер. Оценката на задълженията е базирана на стандартни проценти на инфлация и смъртност. Бъдещи увеличения на заплатите също се вземат под внимание. Дисконтовите фактори се определят към края на всяка година, като се взема предвид доходността на безрискови държавни ценни книжа

(правителствени облигации), в която доходите ще бъдат платени и са с падеж, близък до този на съответните пенсионни задължения.

Актюерските печалби или загуби се признават в другия всеобхватен доход.

Разходите за лихви, свързани с пенсионните задължения, са включени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи“. Разходите за трудов стаж, свързани с разходи за пенсионни възнаграждения на служителите, са включени на ред „Разходи за персонала“ в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

Краткосрочните доходи на служителите, включително и полагаемите се отпуски, са включени в текущите пасиви на ред „Пенсионни и други задължения към персонала“ по недисконтирана стойност, която Предприятието очаква да изплати.

4.16. Провизии, условни пасиви и условни активи

Провизиите се признават, когато Предприятието има настоящо (конструктивно или правно) задължение в резултат от минало събитие и е вероятно погасяването/ уреждането на това задължение да доведе до изходящ поток на ресурси. Възможно е срочността или сумата на изходящия паричен поток да е несигурна. Бъдещи загуби от дейността не се признават като провизия.

Стойността на провизията се изчислява на база най-добрата приблизителна преценка на ръководството за разходите, необходими за уреждане на сегашно задължение към края на отчетния период, като се вземат в предвид рисковете и несигурността, свързани със сегашното задължение. Когато съществуват редица подобни задължения, вероятната необходимост от изходящ поток за погасяване на задължението се определя, като се отчете групата на задълженията като цяло. Провизиите се дисконтират, когато ефектът от времевите разлики в стойността на парите е значителен.

Обезщетения от трети лица във връзка с дадено задължение, за които Предприятието е сигурно, че ще получи, се признават като отделен актив. Този актив може и да не надвишава стойността на съответната провизия.

Провизиите се преразглеждат към края на всеки отчетен период и стойността им се коригира, за да се отрази най-добрата приблизителна оценка.

В случаите, в които се счита, че е малко вероятно да възникне изходящ поток на икономически ресурси в резултат на текущо задължение, пасив не се признава.

Вероятни входящи потоци на икономически ползи, които все още не отговарят на критериите за признаване на актив, се смятат за условни активи.

4.17. Значими преценки на ръководството при прилагане на счетоводната политика

Значимите преценки на ръководството при прилагането на счетоводните политики на Предприятието, които оказват най-съществено влияние върху финансовия отчет, са описани по-долу. Основните източници на несигурност при използването на приблизителните счетоводни оценки са описани в пояснение 4.18.

Отсрочени данъчни активи

Оценката на вероятността за бъдещи облагаеми доходи за усвояването на отсрочени данъчни активи се базира на последната одобрена бюджетна прогноза, коригирана относно значими необлагаеми приходи и разходи и специфични ограничения за пренасяне на неизползвани данъчни загуби или кредити. Ако надеждна прогноза за

облагаем доход предполага вероятното използване на отсрочен данъчен актив особено в случаи, когато активът може да се употреби без времево ограничение, тогава отсроченият данъчен актив се признава изцяло. Признаването на отсрочени данъчни активи, които подлежат на определени правни или икономически ограничения или несигурност, се преценява от ръководството за всеки отделен случай на базата на специфичните факти и обстоятелства.

4.18. Несигурност на счетоводните приблизителни оценки

При изготвянето на финансовия отчет ръководството прави редица предположения, оценки и допускания относно признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи.

Действителните резултати могат да се различават от предположенията, оценките и допусканията на ръководството и в редки случаи съответстват напълно на предварително оценените резултати.

Информация относно съществените предположения, оценки и допускания, които оказват най-значително влияние върху признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи е представена по-долу.

4.18.1. Обезпечка на вземания

Приблизителната оценка за загуби от трудносъбираеми и несъбираеми вземания се прави в края на всеки отчетен период. Вземанията, при чието събиране са констатирани трудности и които са с изтекъл срок на плащане между 3 месеца и 6 месеца се класифицират като трудносъбираеми, а такива с изтекъл срок на плащане над 6 месеца – като несъбираеми. Ръководството на Предприятието е възприело, че трудносъбираемите вземания се обезценяват до 50 % от тяхната брутна стойност, а несъбираемите вземания се обезценяват напълно.

4.18.2. Ползен живот на амортизируеми активи

Ръководството преразглежда полезния живот на амортизируемите активи в края на всеки отчетен период.

Към 31 декември 2015 г. ръководството определя полезния живот на активите, който представлява очакваният срок на ползване на активите от Предприятието. Балансовите стойности на активите са анализирани в пояснения 5 и 6. Действителният ползен живот може да се различава от направената оценка поради техническо и морално изхабяване, предимно на софтуерни продукти и компютърно оборудване.

4.18.3. Материални запаси

Материалните запаси се оценяват по по-ниската стойност от цената на придобиване и нетната реализуема стойност. При определяне на нетната реализуема стойност ръководството взема предвид най-надеждната налична информация към датата на приблизителната оценка.

4.18.4. Задължение за изплащане на обезщетения при пенсиониране

Ръководството оценява веднъж годишно с помощта на независим актюер задължението за изплащане на обезщетения. Действителната стойност на задължението може да се различава от предварителната оценка поради нейната несигурност. Оценката на

задължението за изплащане на обезщетенията се базира на актюерски допускания, описани в Пояснение 13.2.

4.18.5. Провизии

Провизии за конструктивни задължения към ползвателите на услуга за аеронавигационно обслужване (АНО) при прелитане (авиопревозвачи)

Във връзка с прилагане метода на пълно възстановяване на разходите

До края на 2011 г. в съответствие с Принципите за определяне на разходната база за таксите за трасовите съоръжения и изчисляване на таксовите единици (Принципите на Евроконтрол) и Регламент (ЕО) 1794/2006, ДП РВД прилага метод на пълно възстановяване на разходите по отношение на таксите за прелитане. Таксовата единица за АНО при прелитане е формирана на база прогнозни разходи и прогнозен брой обслужени единици. Отклоненията между прогнозната стойност на разходите и фактически отчетената след приключване на финансовата година са в посока „свърхвъзстановяване на разходите“. Приложен е предвиденият в Принципите на Евроконтрол коригиращ механизъм - в случаите на свърхвъзстановяване на разходите (водещо до надценяване на приходите) през даден отчетен период, превишението след две години се възстановява на потребителите на услугата посредством корекция (понижение) на размера на таксовата единица в този период.

Ефектите, произтичащи от този метод имат влияние до края на 2014 г.

Във връзка с прилагане на схема за споделяне на риска

От 2012 г. в изпълнение на Регламент 691/2010 и Регламент 1191/2010 на Европейската комисия (същите са заменени от Регламенти (ЕС) 390/2013 и 391/2013) по отношение на таксите за АНО при прелитане са въведени метод на установени разходи и схема за споделяне на риска по отношение на установените разходи и нивото на обслужените единици за всяка календарна година от референтния период, както и по отношение на общия размер на установените и действителните разходи за целия референтен период. Разграничени са две групи рискове:

а) Произтичащи от отклонение на фактическия спрямо планирания трафик, при които:

- ако действителният брой обслужени единици през годината n превишава планирания с повече от 2%, тогава задълженията на доставчика на аеронавигационно обслужване (ДАНО) по отношение на допълнителните приходи над 2% следва да се уредят с авиокомпаниите най-късно в година $n+2$;
- ако действителният брой обслужени единици през годината n е по-нисък от планирания с повече от 2%, тогава вземанията от авиокомпаниите на ДАНО по отношение на неполучените приходи под 2%, могат да се разсрочат в рамките на няколко години;

б) Произтичащи от отклонение на фактическия размер на разходите спрямо установените такива, при които са дефинирани две групи разходи:

- контролируеми – разходи, за които се счита, че могат да бъдат управлявани от доставчиците на АНО. По отношение на тях се формира съответно нетна печалба и нетна загуба за ДАНО.
- неконтролируеми – разходи, за които се счита, че зависят от екзогенни фактори, на които доставчиците на АНО не могат да влияят (например непредвидени промени в националното законодателство или произтичащи от международни споразумения, съществени промени в лихвени проценти по заеми). По отношение на тях при

отклонение в размера на фактическите неконтролируеми разходи спрямо плановите им стойности продължава да се прилага коригиращият механизъм, но през следващия референтен период. Към момента съществуват известни неясноти относно това кои разходи могат да бъдат третирани като неконтролируеми, като този въпрос и свързаните с него ефекти ще получат в пълна степен разрешение най-рано след изтичането на първия референтен период и могат да окажат съответното влияние върху размера на таксовите единици през периода до 2015-2019 г.

Ефектите от прилагането на метода на възстановяване на разходите и изпълнение на дейности по поддържане на готовност за реализиране на операции за търсене и спасяване са представени в Пояснение 14.

Във връзка с нереализирани капиталови проекти

Ежегодно Органът за преглед на ефективността (PRB), в качеството си на консултативен орган на Европейската комисия, публикува доклади съдържащи наблюдения и препоръки относно изпълнението на схемата за ефективност на Европейско и национално равнище за страните-членки. Оценката за 2012 г. и 2013 г. показва, че на общоевропейско равнище плановите разходи за амортизация на страните-членки са надценени спрямо фактическите разходи. В годишните мониторингови доклади на националните надзорни органи (ННО) на страните-членки е показано, че това отклонение се дължи основно на отлагане на капиталови проекти за следващи години. В контекста на установени разходи, таксовите единици при прелитане включват определен в плана за ефективност (ПЕ) разход за амортизация и в случай, че съответстващите му нетекущи активи фактически не са въведени в експлоатация, те не са донесли очакваните от потребителите ползи, за които те са заплатили. В този смисъл препоръката на PRB е ННО на страните-членки да предприемат необходимите мерки, потребителите на въздушното пространство да не възстановяват през референтен период 2 (RP2) стойността на капиталови проекти, които вече са били включени при формирането на таксовите единици за референтен период 1 (RP1).

Предприет е задълбочен анализ на необходимостта от начисляване на провизия за конструктивни задължения в резултат на нереализирани капиталови проекти до края на 2014 г., заложили в националния ПЕ за първи референтен период (RP1), за които в установените разходи, респективно в таксовите единици за 2012 г., 2013 г. и 2014 г. са включени разходи за амортизации. На база този анализ е установена сума, представена в Пояснение 14, която ръководството на Предприятието очаква да бъде възстановена на ползвателите през RP2, в зависимост от приемането на необходимите решения от страна на Европейската комисия. В допълнение е направен анализ относно реализацията на капиталовите проекти през 2015 г. (първата година от RP2) и не е установена необходимост от допълнително начисляване на провизия във връзка с нереализиране на капиталови проекти.

Провизия във връзка с планирани разходи за търсене и спасяване

В ПЕ за RP2 като елемент от установените разходи са предвидени средства за изпълнение на дейности по поддържане на готовност за реализиране на операции за търсене и спасяване (накратко дейности по ТиС). Реализирането на тези дейности по ТиС, респективно усвояването на тези средства, е в зависимост от приемането на Национален план за търсене и спасяване при авиационни произшествия, като ГД ГВА е координатор по изпълнението на този план. През 2016 г. се очаква този документ да бъде окончателно

съгласуван от съответните лица (координатор, участници в плана и държавни органи) и средствата да бъдат кумулативно изразходени.

Ефектите от изпълнение на дейности по поддържане на готовност за реализиране на операции за търсене и спасяване са представени в Пояснение 14.

Провизии по правни задължения

Предприятието е ответник по няколко съдебни дела към настоящия момент, чийто изход може да доведе до задължения на стойност, различна от сумата на признатите във финансовия отчет провизии. Провизиите няма да бъдат разглеждани тук по-подробно, за да се избегнат предубеждения, свързани с позицията на Предприятието в горепосочените спорове.

5. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията на Предприятието включват земи и сгради, машини и съоръжения, транспортни средства, оборудване и разходи за придобиване на нетекучи активи. Балансовата стойност може да бъде анализирана, както следва:

	Земя и сгради	Машини и съоръжения	Транспортни средства	Оборудване	Разходи за придобиване на нетекучи активи	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Брутна балансова стойност						
Салдо към 1 януари 2015 г.	145,609	176,528	4,827	4,411	12,194	343,569
Новопридобити активи	141	926	13	143	29,324	30,547
Отписани активи	(272)	(15,440)	(22)	(43)	-	(15,777)
Трансфери	-	13,229	50	162	(13,441)	-
Рекласификация в нематериални активи	-	-	-	-	(102)	(102)
Салдо към 31 декември 2015 г.	145,478	175,243	4,868	4,673	27,975	358,237
Амортизация						
Салдо към 1 януари 2015 г.	(37,775)	(141,169)	(2,919)	(3,058)	-	(184,921)
Амортизация	(3,556)	(8,681)	(419)	(305)	-	(12,961)
Отписани активи	105	15,436	22	42	-	15,605
Салдо към 31 декември 2015 г.	(41,226)	(134,414)	(3,316)	(3,321)	-	(182,277)
Балансова стойност към 31 декември 2015 г.	104,252	40,829	1,552	1,352	27,975	175,960

	Земля и сгради	Машини и съоръжения	Транспортни средства	Оборудване	Разходи за придобиване на нетекучи активи	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Брутна балансова стойност						
Салдо към 1 януари 2014 г.	148,755	176,732	3,702	4,352	3,905	337,446
Новопридобити активи	14	838	1,416	93	11,368	13,729
Отписани активи	(2,253)	(4,999)	(291)	(63)	-	(7,606)
Трансфери	48	3,002	-	29	(3,079)	-
Рекласификация	(955)	955	-	-	-	-
Салдо към 31 декември 2014 г.	145,609	176,528	4,827	4,411	12,194	343,569
Амортизация						
Салдо към 1 януари 2014 г.	(35,094)	(135,685)	(2,751)	(2,834)	-	(176,364)
Амортизация	(3,347)	(10,180)	(378)	(284)	-	(14,189)
Отписани активи	666	4,696	210	60	-	5,632
Салдо към 31 декември 2014 г.	(37,775)	(141,169)	(2,919)	(3,058)	-	(184,921)
Балансова стойност към 31 декември 2014 г.	107,834	35,359	1,908	1,353	12,194	158,648

Всички разходи за амортизация са включени в отчета печалбата или загубата и друия всеобхватен доход на ред „Разходи за амортизация на нефинансови активи”.

Предприятието има сключени договори за закупуването на активи, доставките, по които, се отчитат първоначално като разходи за придобиване на нетекущи материални активи. Разходите за придобиване на нетекущи материални активи към 31.12.2015 г. са в размер на 27,975 хил. лв. и се отнасят за следните по-значими активи:

- Изграждане на радиолокационни комплекси (17,428 хил. лв.)
- Изграждане на A-SMGCS система за наземно движение (2,759 хил. лв.)
- Модернизация на VOR/DME (5,204 хил. лв.)
- Автоматизирана метеорологична наблюдателна система (909 хил. лв.)
- Доставка на съоръжения за обзор и комуникации въздух - земя (232 хил. лв.).

Натрупаните разходи за доставки на нетекущи материални активи се прехвърлят в съответната група активи, когато Предприятието придобие правата за ползване на съответния актив и той е въведен в експлоатация. Съответните суми са представени на ред „Трансфери“.

Съществената част от новопридобитите нетекущи материални активи през 2015 г. са на стойност 14,664 хил. лв. и се отнасят основно за придобиване на съоръжения, апаратура, работни станции и сървъри за основни системи за аеронавигационно обслужване и оборудване.

Най-съществената част от балансовата стойност на отписаните активи се отнася до отписани имоти с балансова стойност в размер на 99 хил. лв., които са предадени безвъзмездно на основание РМС № 827 от 19.12.2014 г.

Предприятието няма имоти, машини и/или съоръжения, заложи като обезпечения по свои задължения.

6. Нематериални активи

Нематериалните активи на Предприятието включват специализиран и стандартен софтуер и разходи за придобиване на софтуер. Балансовите стойности за представените отчетни периоди могат да бъдат анализирани, както следва:

	Софтуер '000 лв.	Разходи за придобиване на софтуер '000 лв.	Общо '000 лв.
Брутна балансова стойност			
Салдо към 1 януари 2015 г.	50,886	8,317	59,203
Новопридобити активи, закупени	180	10,650	10,830
Трансфери	9,798	(9,798)	-
Отписани активи	(8,944)	-	(8,944)
Рекласификация от имоти, машини и съоръжения	-	102	102
Салдо към 31 декември 2015 г.	51,920	9,271	61,191
Амортизация			
Салдо към 1 януари 2015 г.	(44,200)	-	(44,200)
Амортизация	(3,480)	-	(3,480)
Отписани активи	8,944	-	8,944
Салдо към 31 декември 2015 г.	(38,736)	-	(38,736)
Балансова стойност към 31 декември 2015 г.	13,184	9,271	22,455
	Софтуер	Разходи за	Общо
	'000 лв.	придобиване	'000 лв.
		на софтуер	
Брутна балансова стойност			
Салдо към 1 януари 2014 г.	50,198	4,920	55,118
Новопридобити активи, закупени	69	4,034	4,103
Трансфери	637	(637)	-
Отписани активи	(18)	-	(18)
Салдо към 31 декември 2014 г.	50,886	8,317	59,203
Амортизация			
Салдо към 1 януари 2014 г.	(40,832)	-	(40,832)
Амортизация	(3,386)	-	(3,386)
Отписани активи	18	-	18
Салдо към 31 декември 2014 г.	(44,200)	-	(44,200)
Балансова стойност към 31 декември 2014 г.	6,686	8,317	15,003

Специализираният софтуер на Предприятието представлява лицензи за ползването на програмни продукти (софтуер) за управление на въздушното пространство и предоставеното аеронавигационно обслужване.

Стандартният софтуер на Предприятието представлява лицензи за ползването на програмни продукти, с които Предприятието осъществява оперативната и финансовата си дейност.

По-значими нетекущи нематериалните активи, придобити през годината са специализиран софтуер за: автоматизирана система за управление на въздушното движение (6,172 хил. лв.), тренажор за обучение на ръководител полети (2,070 хил. лв.), метеорологично наблюдение (134 хил. лв.), дистанционно обслужване на летищна аеронавигационна служба (119 хил. лв.).

Към 31 декември 2015 г. разходите за придобиване на нематериални активи в размер на 9,271 хил. лв. представляват такива активи, които не са въведени в експлоатация към края на отчетния период. От тях значимата част на стойност 7,136 хил. лв. се отнасят за модернизация на автоматизирана система за управление на въздушното движение.

Всички разходи за амортизация са включени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за амортизация на нефинансови активи”.

Предприятието не е заложило нематериални активи като обезпечения по свои задължения.

Най-значимите нематериални активи са от групата на специализирано приложно програмно осигуряване за управление на въздушното движение, за обмен на аеронавигационни съобщения, за облитане на аеронавигационни съоръжения, за системата за възпроизводство и запис на гласова информация, за метеорологично наблюдение, за тренажор за обучение на ръководител полети. Оставаният полезен живот на значимите нематериални активи е в рамките на от 1 г. до 5 г.

7. Отсрочени данъчни активи

Отсрочените данъци възникват в резултат на временни данъчни разлики и могат да бъдат представени, като следва:

Отсрочени данъчни (активи)/пасиви	1 януари 2015	Признати в печалбата или загубата	Признати в капитала/ друг всеобхватен доход	31 декември 2015
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Нетекущи активи				
Имоти, машини и съоръжения	2,982	57	(4)	3,035
Текущи активи				
Търговски и други вземания	(361)	(46)	-	(407)
Нетекущи пасиви				
Пенсионни и други задължения към персонала	(764)	(125)	-	(889)
Провизии за конструктивни задължения	(4,314)	1,032	-	(3,282)
Текущи пасиви				
Пенсионни и други задължения към персонала	(1,545)	101	52	(1,392)
Провизии по съдебни задължения	(154)	154	-	-
Провизии за конструктивни задължения	-	(3,662)	-	(3,662)
Провизии по национален план за ТСПА	-	(188)	-	(188)
	(4,156)	(2,677)	48	(6,785)
Признати като:				
Отсрочени данъчни активи	(7,138)			(9,820)
Отсрочени данъчни пасиви	2,982			3,035
Нетно отсрочени данъчни активи	(4,156)			(6,785)

Всички отсрочени данъчни активи са признати в отчета за финансовото състояние.

Отсрочените данъци за сравнителния период могат да бъдат обобщени, както следва:

Отсрочени данъчни (активи)/пасиви	1 януари 2014	Признати в печалбата или загубата	Признати в капитала/ друг всеобхватен доход	31 декември 2014
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Нетекущи активи				
Имоти, машини и съоръжения	3,202	(202)	(18)	2,982
Текущи активи				
Търговски и други вземания	(387)	26	-	(361)
Нетекущи пасиви				
Пенсионни и други задължения към персонала	(748)	(16)	-	(764)
Провизии за конструктивни задължения	(313)	(4,001)	-	(4,314)
Текущи пасиви				
Пенсионни и други задължения към персонала	(1,559)	132	(118)	(1,545)
Провизии по съдебни задължения	(154)	-	-	(154)
Провизии за конструктивни задължения	(959)	959	-	-
	(918)	(3,102)	(136)	(4,156)
Признати като:				
Отсрочени данъчни активи	(4,120)			(7,138)
Отсрочени данъчни пасиви	3,202			2,982
Нетно отсрочени данъчни активи	(918)			(4,156)

8. Материални запаси

Материалните запаси, признати в отчета за финансовото състояние, могат да бъдат анализирани, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Материали и консумативи	1,580	2,294
Стоки	87	107
Материални запаси	1,667	2,401

През 2015 г. общо 1,789 хил. лв. от материалните запаси са отчетени като разход в печалбата или загубата (2014 г.: 1,614 хил. лв.). Тази сума включва и бракуване на материални запаси в размер на 50 хил. лв. (2014 г.: 3 хил. лв.). Обезценените материални запаси са с нулева балансова стойност към датата на финансовия отчет.

Основната част от материалите представляват резервни части.

Ръководството на Предприятието, подпомогнато от вътрешни експерти, е извършило преглед на материалните запаси и не е констатирано наличие на резервни части и обслужващо оборудване, за които да е приложима дефиницията за имоти, машини и съоръжения и да са със срок на използване повече от една година.

Материалните запаси не са предоставяни като обезпечение по задължения.

9. Търговски вземания

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Търговски вземания, брутно	42,644	50,323
Обезценка	(4,698)	(4,211)
Търговски вземания	37,946	46,112

Всички вземания са краткосрочни. Нетната балансова стойност на търговските вземания се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

Всички търговски вземания на Предприятието са прегледани относно индикации за обезценка. Съгласно счетоводната политика на Предприятието приблизителната оценка за загуби от трудносъбираеми и несъбираеми вземания се прави в края на всеки отчетен период. Вземанията с изтекъл срок на плащане между 3 месеца и 6 месеца се класифицират като трудносъбираеми, а такива с изтекъл срок на плащане над 6 месеца – като несъбираеми. Ръководството на Предприятието е възприело, че трудносъбираемите вземания се обезценяват до 50 % от тяхната брутна стойност, а несъбираемите вземания се обезценяват напълно. На база възрастов анализ, търговски вземания, които са с изтекъл падеж над 3 месеца, са били обезценени и съответната обезценка в размер на 1,358 хил. лв. (2014 г.: 673 хил. лв.) е била призната в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватния доход на ред „Други разходи”.

Изменението в обезценката на търговските вземанията може да бъде представено по следния начин:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Салдо към 1 януари	4,211	4,474
Отписани суми (несъбираеми)	(502)	(694)
Загуба от обезценка	1,358	673
Възстановяване на загуба от обезценка	(369)	(242)
Салдо към 31 декември	4,698	4,211

Няма необезценени просрочени търговски вземания.

Най-значимите търговски вземания към 31 декември са представени, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Вземания от Евроконтрол за такси за АНО – прелитане	32,578	37,305
Обезценка	(3,524)	(3,302)
Вземания от Евроконтрол за такси за АНО - в зоните и районите на летищата	4,144	2,949
Обезценка	(532)	(151)
Вземания за такси АНО – подход и кацане	276	391
Обезценка	(275)	(391)
Предоставени аванси за изграждане на активи	4,950	8,726
Други търговски вземания	696	952
Обезценка	(367)	(367)
	37,946	46,112

Най-съществените търговски вземания са от Евроконтрол в размер на 36,722 хил. лв. (2014 г: 40,254 хил. лв.).

Евроконтрол е Европейска организация за безопасност на въздухоплаването, на която Република България е член от 1998 г. Организацията осъществява своята дейност в сътрудничество с националните граждански и военни власти. Организацията осъществява посредничеството на взаимоотношенията между ДП РВД и всички клиенти на Предприятието, на които се оказват аеронавигационно обслужване за прелиташ трафик, а от 01.01.2013 г. и в зоните и районите на летищата за въздухоплавателни средства над два тона излетно тегло.

Вземанията за предоставени аванси са възникнали във връзка с договори за изграждане на радиолокационни комплекси, радиокомуникационно оборудване, модернизация на Летищна контролна кула Бургас.и др.

10. Други вземания

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Съдебни и присъдени вземания	13,755	13,845
Обезценка	(13,750)	(13,778)
Предплатени разходи	3,291	2,369
Вземания за лихви	-	402
Данък добавена стойност за възстановяване	1,522	550
Вземания по проекти, финансирани от ЕК	737	-
Гаранции, депозити и други подобни вземания	226	1,195
Обезценка	(64)	(64)
Вземания от подотчетни лица	8	17
	5,725	4,536

Изменението в обезценката на другите вземания може да бъде представено по следния начин:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Салдо към 1 януари	13,842	13,841
Възстановена обезценка	(28)	-
Начислена обезценка	-	1
Салдо към 31 декември	13,814	13,842

11. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти включват следните елементи:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Парични средства в банки и в брой в:		
- евро	149,714	114,760
- български лева	4,105	6,951
- британски лири	5	4
- щатски долари	3	5
- швейцарски франкове	3	5
Краткосрочни депозити	-	9,779
Акредитив	60	-
Паричен резерв в БНБ (депозит)	21,514	21,514
Пари и парични еквиваленти в т.ч.	175,404	153,018

Сумата от 21,514 хил. лв., равняваща се на левовия еквивалент на 11 милиона евро, представлява срочен депозит в Българска Народна Банка в съответствие с издадената „Наредба №140 на Министерството на транспорта и съобщенията и Министерство на финансите от 04.12.2001 г. за установяване режима, реда и условията за поддържане и разходване на паричния резерв на ДП РВД”.

Предприятието има блокирани парични средства в размер на 60 хил. лв., равняващи се на левовия еквивалент на 30 хил. евро. Сумата представлява открит акредитив във връзка с плащане по договор за доставка на оборудване.

12. Собствен капитал

12.1. Основен капитал

Основният капитал на Предприятието е в размер на 129,758 хил. лв. и е 100% държавна собственост. Стойността му представлява размера на капитала на ГД РВД към датата на преобразуването му по реда на чл. 62 от Търговския закон.

12.2. Резерви

Всички суми са в '000 лв.	Законови резерви	Други резерви	Общо
Салдо към 01 януари 2014 г.	40,341	73,565	113,906
Разпределение на печалбата за 2013 г.	3,514	31,628	35,142
Безвъзмездно придобити активи	-	12	12
Безвъзмездно придобити активи, отписани през периода	-	(1,593)	(1,593)
Данъчен ефект на отписаните активи	-	18	18
Преоценки на задълженията за обезщетения при пенсиониране	-	(1,185)	(1,185)
Данъчен ефект върху преоценката на задълженията за обезщетения при пенсиониране (данъчен приход)	-	118	118
Салдо към 31 декември 2014 г.	43,855	102,563	146,418
Разпределение на печалбата за 2014 г.	242	17,836	18,078
Безвъзмездно придобити активи	-	35	35
Безвъзмездно придобити активи, отписани през периода	-	(125)	(125)
Данъчен ефект на отписаните активи	-	4	4
Преоценки на задълженията за обезщетения при пенсиониране	-	518	518
Данъчен ефект върху преоценката на задълженията за обезщетения при пенсиониране (данъчен разход)	-	(52)	(52)
Салдо към 31 декември 2015 г.	44,097	120,779	164,876

Законови резерви

Законовите резерви представляват резерв, формиран от преотстъпен данък печалба, регламентиран при изпълнението на определени условия съгласно чл.180 от ЗКПО (отм.). Предприятието е формирало специфичен резерв, равен на преотстъпления до края на 2009 г. корпоративен данък в размер на 60 % от задължението за данък върху печалбата. Общият размер на резервите, акумулирани от преотстъпен корпоративен данък, възлиза на 22,582 хил. лв. за периода 2001 г. - 2009 г. С промяна на ЗКПО в сила от 01.01.2010 г. е отменена разпоредбата за преотстъпване на 60 % от корпоративния данък на ДП РВД.

Законовите резерви включват още и законови резерви, равняващи се на 10 % от нетната печалба за периода от 2001 г. до 2014 г. в съответствие с Наредба 140 от 04.12.2001 г., издадена от Министерството на транспорта и съобщенията и Министерството на финансите, за поддържане на паричния резерв на Предприятието. Общият размер на резервите, акумулирани към 31.12.2014 г. и формирани от 10% от нетната печалба, възлиза на 21,273 хил. лв.

Увеличението на законовите резерви през 2015 г. в размер на 242 хил. лв. представлява отчисление от печалбата за 2014 г. във връзка с Наредба 140 от 04.12.2001 за поддържане на паричния резерв. Общата стойност на законовите резерви към 31.12.2015 г. е в размер на 44,097 хил. лв.

Други резерви

Другите резерви на Предприятието представляват резерви, формирани при придобиването на нетекущи активи - държавна собственост, предоставени за управление от едноличния собственик на капитала, както и натрупаните печалби след всички разпределения от предходни периоди.

Увеличението на другите резерви през 2015 г. представлява разпределението на остатъка от печалбата за 2014 г. на стойност 17,836 хил. лв.

Увеличението с 35 хил. лв. на други резерви е във връзка с безвъзмездното предоставен имот от МТИТС – Акт за предоставяне на държавна собственост (АПДС) № 4545 от 01.07.2015 г.

Намалението със 125 хил. лв. на други резерви е свързано с отписани от патримониума на Предприятието имоти, които са били предоставени безвъзмездно на Предприятието в предходни периоди. Данъчните ефекти на отписаните активи са оценени на 4 хил. лв.

Измененията на МСС 19 в сила от 01.01.2013 г. премахват метода на коридора и изискват представянето на финансовите разходи и приходи на нетна база. Актюерските печалби и загуби са преименувани на преоценки и следва да бъдат признати незабавно в другия всеобхватен доход. Те не се рекласифицират в печалбата или загубата през следващи периоди. Ефектът от прилагането на ревизирия МСС 19 върху отчета за финансовото състояние е в създаването на специален резерв като част от другите резерви, формиран от натрупаните актюерски печалби/загуби за периода от 2011 г. до 2015 г. Печалбата от преоценки на задължения за обезщетения при пенсиониране за 2015 г. е в размер на 466 хил. лв., нетно след данъци, отчетена за сметка на другите резерви.

12.3. Отчисления от печалбата

В изпълнение на Разпореждане на МС № 1 от 16.03.2015 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2015 г. отчисленията от печалбата за 2014 г. след данъчно облагане за Държавата е в размер на 5,825 хил. лв.

13. Възнаграждения на персонала

13.1. Разходи за персонала

Разходите за възнаграждения на персонала включват:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Разходи за заплати и възнаграждения	(105,783)	(96,193)
Разходи за социални осигуровки	(7,772)	(7,404)
Разходи за социални надбавки	(8,246)	(8,262)
Провизии за обезщетения при пенсиониране	(5,402)	(4,333)
Обезщетения по Кодекса на труда и Колективния трудов договор	(151)	(574)
Разходи за персонала	(127,354)	(116,766)

13.2. Пенсионни и други задължения към персонала

Пенсионните и други задължения към персонала, признати в отчета за финансовото състояние, се състоят от следните суми:

	2015 '000 лв.	2014 '000 лв.
Нетекущи:		
Обезщетения при пенсиониране по Кодекса на труда и Колективния трудов договор	8,890	7,641
Нетекущи пенсионни задължения към персонала	<u>8,890</u>	<u>7,641</u>
Текущи:		
Обезщетения при пенсиониране по Кодекса на труда и Колективния трудов договор	4,690	5,153
Задължения към осигурителни предприятия	1,703	1,651
Краткосрочни задължения към персонала	10,365	11,218
Текущи пенсионни и други задължения към персонала	<u>16,758</u>	<u>18,022</u>

Текущата част от задълженията към персонала представляват задължения към настоящи и бивши служители на Предприятието, които следва да бъдат уредени през 2016 г. Другите краткосрочни задължения към персонала възникват главно във връзка с натрупани неизползвани отпуски в края на отчетния период и текущите задължения свързани с възнагражденията на персонала.

Съгласно изискванията на Кодекса на труда и Колективния трудов договор, при прекратяване на договора на служител по повод на неговото пенсиониране, ДП РВД е задължено да изплати определена компенсация, базирана на брутно месечно възнаграждение на служителите. Провизията за компенсиране на пенсионираните служители на Предприятието в съответствие с условията и изискванията, регламентирани в Кодекса на труда и Колективния трудов договор, е изчислена за периода от месец януари 2016 г. до месец декември 2020 г. включително.

Предприятието е начислило правно задължение за изплащане на обезщетения на наетите лица при пенсиониране в съответствие с изискванията на МСС 19 „Доходи на наети лица” на база на прогнозираните плащания за следващите пет години, дисконтирани към настоящия момент с дългосрочен лихвен процент по безрискови ценни книжа. Промените в провизиите за обезщетения при пенсиониране съгласно Кодекса на труда и Колективния трудов договор през годината са представени, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Настоящата стойност на задължението към 1 януари	12,794	14,101
Разходи за текущ трудов стаж за периода	427	382
Разходи за лихви	384	494
Разходи за минал трудов стаж	4,975	3,951
Изплатени доходи	(4,482)	(7,319)
Актуерски (печалби)/ загуби, признати в другия всеобхватен доход	(518)	1,185
Задължения за изплащане на дефинирани доходи към 31 декември	13,580	12,794

При определяне на пенсионните задължения са използвани следните актуерски допускания:

	2015	2014
Дисконтов процент	3.0%	3.50%
Очакван процент на увеличение на заплатите	2.5%	2.6%
Средна продължителност на живота:		
Мъже	71	71
Жени	78	78

Ръководството на Предприятието е направило тези предположения след консултации с независим актуер.

Задълженията за изплащане на дефинирани доходи са изчислени посредством кредитния метод на прогнозираните единици. Кредитният метод на прогнозираните единици представя едно задължение, което ще възникне в един бъдещ момент във времето и се основава на редица предположения. От тази гледна точка методът е чувствителен по отношение на допусканията за стойностите на основните параметри, от които зависи настъпването на задължението и размера на дължимото обезщетение. Основните предположения, от които зависи размерът на задължението, се основават на следните допускания:

- демографски допускания: отразяват вероятността лицата, назначени на трудов договор да останат при работодателя и в момента на придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст за тях да възникне задължение за изплащане на обезщетение; лицата могат да отпаднат преди пенсиониране по различни причини - заболяване, смърт и други.
- финансови допускания: прогнозирания ръст на заплатите; процентът на дисконтиране, който е използван при изчисляване на задължението е в размер на 3.00 % годишно за целия срок на задължението.

Общата сума на разходите по планове с дефинирани доходи на Предприятието, призната в печалбата или загубата, може да бъде представена, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Разходи за текущ трудов стаж	427	382
Разходи за минал трудов стаж	4,975	3,951
Разходи за лихви	384	494
Общо разходи, признати в печалбата или загубата	5,786	4,827

Разходите за лихви са включени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи“ (вж. Пояснение 23). Разходите за текущ и минал трудов стаж са включени на ред „Разходи за персонала“ в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход. При оценяването на задължението Предприятието отчита актюерската печалба или загуба съгласно МСС 19 „Доходи на наети лица“ за сметка на другия всеобхватен доход.

През текущия период размера на отчетената актюерска печалба по планове с дефинирани доходи на Предприятието, призната в другия всеобхватен доход, е в размер на 518 хил. лв., реализирана в резултат на промени в демографските и финансовите предположения. През предходния период Предприятието е признало в другия всеобхватен доход разходи по планове с дефинирани доходи в размер 1,185 хил. лв.

На базата на минал опит Предприятието очаква да плати вноски по плана за дефинирани доходи за 2016 г. в размер на 4,690 хил. лв.

Средно претеглената продължителност на задължението признато в отчета за финансовото състояние за изплащане на дефинирани доходи към 31 декември 2015 г. е 2.88 години (2014 г.: 2.60 години).

Значимите актюерски предположения при определянето на задълженията по планове с дефинирани доходи са свързани с дисконтовия процент, очаквания процент на увеличение на заплатите и средната продължителност на живота. Следващата таблица представя анализ на чувствителността и обобщава ефектите от промените в тези актюерски предположения върху задълженията по планове с дефинирани доходи към 31 декември 2015 г.:

	Увеличение с 0,5% ‘000 лв.	Намаление с 0,5% ‘000 лв.
Дисконтов процент		
Увеличение/(Намаление) на задълженията по планове с дефинирани доходи	(140)	143
	Увеличение с 1% ‘000 лв.	Намаление с 1% ‘000 лв.
Процент на увеличение на заплатите		
Увеличение/(Намаление) на задълженията по планове с дефинирани доходи	104	(104)
	Увеличение с 1 година ‘000 лв.	Намаление с 1 година ‘000 лв.
Текучество на персонала		
Увеличение/(Намаление) на задълженията по планове с дефинирани доходи	(14)	10

Анализът на чувствителността е базиран на промяна в само едно от предположенията. Той може да се различава от действителната промяна в задълженията за дефинирани доходи, тъй като промените в предположенията често са свързани помежду си.

14. Провизии

Балансовите стойности на провизиите могат да бъдат представени, както следва:

	Провизия за конструктивно задължение към ННО във връзка с планирани разходи за търсене и спасяване при АП ‘000 лв.	Провизия за конструктивно задължение към ползвателите на услуги за АНО при прелитане ‘000 лв.
Балансова стойност към 1 януари 2014 г.	-	12,718
Начислени провизии	-	40,096
Възстановена провизия	-	(9,677)
Балансова стойност към 31 декември 2014 г.	-	43,137
Начислени провизии	1,885	26,305
Балансова стойност към 31 декември 2015 г.	1,885	69,442
	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Балансова стойност		
Нетекуща част	32,823	43,137
Текуща част	38,504	-
	71,327	43,137

Детайлно описание на характера и елементите на провизията на Предприятието, свързана с конструктивно задължение към ползвателите на услуги за АНО и Националния надзорен орган във връзка с планирани разходи за търсене и спасяване при авиационни произшествия, е представена в Пояснение 4.18.5. към финансовия отчет.

Ефектите върху финансовия отчет за представените отчетни периоди, могат да бъдат обобщени както следва:

- Провизия във връзка със схема за споделяне на риска

През 2014 г. вследствие прилагането на режима на установени разходи и механизма на третиране на отклонения на действителния трафик спрямо планирания, за ДП РВД е възникнало задължение за възстановяване на суми на потребителите на АНО, чийто номинален размер към датата на възникване е оценен на 36,726 хил. лв. Настоящата

стойност на провизията към 31.12.2015 г., която е възникнала в предходния период, възлиза на 36,619 хил. лв. Разходите за лихви в размер на 171 хил. лв. за 2015 г. са включени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи”. С размера на провизията е намалена таксовата единица прелитане през 2016 г.

През 2015 г. обслужените единици превишиха планираните с 22.68%. Вследствие прилагането на режима на установени разходи и механизма на третиране на отклонения на действителния трафик спрямо планирания, за ДП РВД възниква задължение за възстановяване на суми на потребителите на АНО за 2015 г. в номинален размер от 26,203 хил. лв. Очакванията са с тази сума да бъде намалена таксовата единица прелитане през 2017 г. Дисконтираната стойност на нововъзникналата провизия е представена на ред „Други разходи” в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на стойност 26,051 хил. лв. (вж. Пояснение 22).

- Провизия за нереализирани капиталови проекти

Съгласно препоръките, представени в мониторинговите доклади на PRB, през предходни отчетни периоди са начислени провизии за конструктивни задължения във връзка с нереализирани капиталови проекти в резултат на отклонение, породено от отложена във времето реализация на определени капиталови проекти. Разходи за амортизация за същите капиталови проекти са заложили в установените разходи за RP1 (референтен период) на база очаквано ниво. В момента, в който те бъдат действително завършени и включени в счетоводните регистри, разходи за тях отново ще бъдат включени в таксовите единици през RP2. Очакваният по-висок размер на установения разход за амортизация в разходна база „прелитане“, чието приспадане може да бъде изискано от ползвателите през RP2, възлиза на 6,825 хил. лв. към 31.12.2015 г. (по номинална стойност).

Към момента Европейската комисия не е издала детайлни указания за начина и сроковете на възстановяване на надценения разход за амортизация на ползвателите на услуги АНО. Провизията за конструктивно задължение е представена във финансовия отчет по нейната дисконтирана стойност, която към 31.12.2015 г. възлиза на 6,772 хил. лв. Разходите за лихви в размер на 83 хил. лв. са включени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи”

Начислената за текущия период провизия за конструктивно задължение към ползвателите на услуги за АНО при прелитане в размер на 26,305 хил.лв. се състои от: 26,051 хил. лв. провизия възникнала през 2015 г. (вж. Пояснение 22) и 254 хил. лв. разходи за лихви (вж. Пояснение 23).

- Провизия във връзка с планирани разходи за търсене и спасяване

В Плана за ефективност (ПЕ) за референтен период 2 (RP2) като елемент от установените разходи, респективно от таксите за АНО при прелитане, са предвидени средства за изпълнение на дейности съгласно Националния план за търсене и спасяване при авиационни произшествия (накратко дейности по ТиС), чиито размер за 2015 г. възлиза на 1,885 хил. лв. Изпълнението на тези дейности е свързано с окончателното приемане на посочения Национален план, като ГД ГВА е координатор по този план. Сумата на

очакваното задължение е посочено на ред „Други разходи” в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

Приложената дисконтова норма е доходността на дългосрочни безрискови ценни книжа. Такъв дисконтов фактор е избран доколкото Предприятието не се финансира с привлечени средства и ръководството е на мнение, че подобна норма в максимална степен показва честно и вярно настоящата стойност на задълженията.

При оценяването на провизията, ръководството на Предприятието е взело предвид всички обстоятелства, които имат ефект върху очакваното задължение. Сумата на признатата провизия е най-добрата приблизителна оценка на разходите, необходими за покриване на настоящото задължение към края на отчетния период.

15. Търговски задължения

Търговските задължения, представени в отчета за финансовото състояние, включват следните задължения:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Текущи задължения, свързани с:		
модернизация на радиолокационни комплекси	6,226	-
модернизация на системата SATCAS	3,078	-
модернизация на системата VOR/DME	2,466	-
членство в Евроконтрол	1,827	1,571
изграждане на система за управление на наземното движение	1,568	1,568
консултантски услуги	850	420
изграждане на система за гласова комуникация	-	1,173
изграждане на навигационни съоръжения	-	503
доставка на мрежово оборудване	-	212
консумативи за обзорно трасови съоръжения	-	206
придобиване на права за ползване и поддръжка на софтуерни продукти	-	168
Други	1,549	1,143
	17,564	6,964

Всички задължения се погасяват в съответствие с договорените условия.

16. Данъчни задължения

Данъчните задължения включват:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Данъци върху доходите на физическите лица	1,696	1,804
Данъци върху разходите по ЗКПО	1,343	997
Данъци по ЗМДТ	1	1
	3,040	2,802

17. Други задължения

Другите задължения на Предприятието имат краткосрочен характер и могат да бъдат обобщени, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Разчети по застраховане	1,106	222
Гаранции	463	428
Удръжки по заплати на персонала	171	189
Съдебни задължения	89	1,536
Други	143	133
	1,972	2,508

18. Приходи от предоставени услуги

Приходите от предоставени услуги от Предприятието могат да бъдат анализирани, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Приходи от пътни такси за прелитане в обслужваното въздушно пространство на Република България	193,391	198,687
Приходи от такси за използване на радионавигационни средства и полетно обслужване в зоната на летищата	17,548	16,825
	210,939	215,512

19. Други приходи

Другите приходи на Предприятието включват:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Приходи от финансираня	757	559
Отписани задължения	595	-
Консултантски и технически услуги	378	599
Неустойки по договори	110	114
Провеждане на тестове по авиационен английски език и обучение	23	15
Наеми от ведомствени жилища	10	17
Други	381	434
	2,254	1,738

Приходите от финансираня са признати във връзка с изпълнението на проект, финансиран от Европейската комисия (ЕК) - „Дейности в подкрепа на изпълнението на Междинната програма за внедряване (МПВ) в рамките на Функционален блок въздушно пространство — Дунав (DANUBE FAB)“.

За 2015 г. сумата на приходите от финансиране са оценени на 757 хил. лв. (2014 г.: 559 хил. лв.).

Приходите от неустойки на Предприятието са свързани с неизпълнение на определени клаузи от договори за придобиване на нетекущи активи и получени услуги.

20. Разходи за материали

Разходите за материали включват:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Ел. енергия	(1,982)	(1,974)
Резервни части	(769)	(560)
Топлоенергия	(522)	(571)
Консумативи	(284)	(210)
Гориво и смазочни материали	(194)	(202)
Малопенни и малотрайни предмети	(178)	(313)
Вода	(107)	(88)
Работно облекло и предпазни средства	(84)	(15)
Канцеларски материали	(77)	(85)
Други материали	(230)	(192)
	(4,427)	(4,210)

21. Разходи за външни услуги

Разходите за външни услуги включват:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Членство в Евроконтрол и административни такси	(7,098)	(7,479)
Специализирани проучвания, симулации в реално време, консултантски услуги и одити	(2,336)	(953)
Поддръжка на оборудване	(2,334)	(1,153)
Разходи по надзор на навигационно обслужване (ННО) за изпълнение на функциите по чл. 16в от ЗГВ	(1,652)	(1,652)
Разходи за застраховки	(1,464)	(1,297)
Охрана	(961)	(741)
Комплексно обслужване на УВБ	(703)	(703)
Повишаване на квалификацията	(610)	(468)
Облитане на ОРСТС	(576)	(532)
Обслужване на сграден фонд и околни пространства	(484)	(188)
Разходи за комуникация	(471)	(556)
Лицензни такси	(241)	(308)

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Такса двустранно споразумение с Еуроконтрол	(117)	(117)
Наем	(106)	(108)
Реклама	(92)	(13)
Поддръжка на сграден фонд	(47)	(297)
Абонамент за периодични издания	(30)	(28)
Транспорт	(30)	(25)
Пощенски и куриерски услуги	(17)	(26)
Други разходи (бривети, такси, измервания и др.)	(346)	(258)
	(19,715)	(16,902)

Бъдещите минимални плащания за следващия период от 1 година по договори за наем са в размер на 107 хил. лв. Плащанията, признати като разходи за оперативен наем за периода, възлизат на 106 хил. лв. (2014 г.: 108 хил. лв.). Тази сума включва минималните лизингови плащания. Сублизингови плащания или условни плащания по наеми не са извършени или получени. Приход от сублизинг не се очаква да бъде реализиран, тъй като всички активи, ползвани по договори за наем, се използват само от Предприятието. Разходите за наем включват основно наем на помещения, съоръжения и кули по сключен договор с „НУРТС България“ АД, „ХЕЛИ ЕР САУ“ АД, БАН – Институт по астрономия.

22. Други разходи

Другите разходи на Предприятието включват:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Разходи за провизия за конструктивни задължения към авиопревозвачи	(26,051)	(39,970)
Разходи за провизия за Национален план за търсене и спасяване при бедствия и аварии	(1,885)	-
Командировки в страната и чужбина	(2,545)	(1,696)
Разходи за данъци	(2,145)	(2,132)
Обезценка на вземания	(1,358)	(673)
Дарения	(347)	(348)
Балансова стойност на отписани нетекущи активи	(47)	(301)
Други	(184)	(11)
Възстановена провизия за конструктивни задължения към авиопревозвачи	-	9,677
Възстановена обезценка на вземания	369	242
	(34,193)	(35,212)

Детайлно описание на разходите и възстановените суми за провизия за конструктивни задължения е представено в Пояснение 14.

23. Финансови приходи и разходи

Финансовите разходи за представените отчетни периоди могат да бъдат анализирани, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Разходи за лихви по изплащане на задължения за обезщетения при пенсиониране	(384)	(494)
Загуба от промяна във валутните курсове за вземания и задължения	(309)	(326)
Разходи за лихви по конструктивни задължения към авиопревозвачи	(254)	(126)
Други финансови разходи (банкови такси)	(55)	(50)
Финансови разходи	(1,002)	(996)

Финансовите приходи за представените отчетни периоди могат да бъдат анализирани, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Приходи от лихви по закъснели плащания от клиенти	210	132
Приходи от лихви по текущи банкови сметки	122	284
Приходи от лихви по предоставени депозити	44	633
Финансови приходи	376	1,049

24. Разходи за данъци върху дохода

Очакваните разходи за данъци, базирани на приложимата данъчна ставка в размер на 10 % (2014 г.: 10 %), и действително признатите данъчни разходи в печалбата или загубата могат да бъдат равнени, както следва:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Печалба преди данъчно облагане	10,437	26,638
Данъчна ставка	10%	10%
Очакван разход за данък	(1,044)	(2,664)
Данъчен ефект върху корекции за приходи, освободени от данъчно облагане	3,100	4,042
Данъчен ефект върху корекции за разходи, непризнати за данъчни цели	(5,830)	(7,215)
Текущ разход за данък	(3,774)	(5,837)
Отсрочени данъчни разходи	2,677	3,102
Възникване на временни разлики	4,072	5,295
Обратно проявление на временни разлики	(1,395)	(2,193)
Разходи за данъци върху дохода	(1,097)	(2,735)
Отсрочени данъчни приходи, признати директно в другия всеобхватен доход	(52)	118
Отсрочени данъчни приходи, признати директно в капитала	4	18

Пояснение 7 предоставя информация за отсрочените данъчни активи и пасиви.

25. Сделки със свързани лица

Свързаните лица на Предприятието включват сделки с предприятия с над 50% държавно участие в системата на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и ключов управленски персонал.

25.1. Сделки с други свързани лица под общ контрол

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Получени услуги		
Авиоотряд 28	576	452
Летище София ЕАД	71	59
Летище Пловдив ЕАД	62	67
Български пощи ЕАД	16	26
ГД ГВА	4	-
Предоставени услуги		
Летище София ЕАД	319	309
Летище Пловдив ЕАД	22	12
Летище Г.Оряховица ЕАД	35	16
Летище Стара Загора ЕАД	1	16

25.2. Сделки с ключов управленски персонал

Възнагражденията на ключовия управленски персонал имат краткосрочен характер и за 2015 г. са в общ размер 614 хил. лв., който включва разходи за възнаграждения и разходи за социални осигуровки.

26. Разчети със свързани лица в края на годината

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Текущи вземания от:		
Летище София ЕАД	462	479
Летище Пловдив ЕАД	2	-
Летище Горна Оряховица ЕАД	9	4
Общо вземания от свързани лица	473	483
Текущи задължения към:		
Летище София ЕАД	3,309	3,008
Авиоотряд 28	75	64
Летище Пловдив ЕАД	7	20
Български пощи ЕАД	6	8
Летище Горна Оряховица ЕАД	-	9
Общо задължения към свързани лица	3,397	3,109

Неуредените разчети от/към Летище София ЕАД са свързани с проект „Реконструкция развитие и разширение на Летище София – ЛОТ Б2 - нова ПИК система и свързаните с нея дейности”.

27. Безналични сделки

През текущия отчетен период Предприятието е сключило инвестиционни сделки, при които не са използвани пари или парични еквиваленти на обща стойност 111 хил. лв. Сумата е задължение по сделки за придобиване на дълготрайни активи, прихванати с вземания за неустойки от същите контрагенти.

28. Условни активи и условни пасиви

Условните активи на Предприятието представляват банкови гаранции за изпълнение на договори и авансови плащания са на стойност 21,433 хил. лв. От тях по-значимите са по договори с Thales Air Systems за оборудване за модернизация на радиолокационни комплекси (5,596 хил. лв.); Selex SA за ъпгрейд на системата SATCAS (5,248 хил. лв.); Rohde & Schwarz за доставка на наземни средства на ДП РВД осигуряващи радиокомуникационно обслужване "въздух-земя" (4,031 хил. лв.) и Thales Italia S.p.a. за модернизация на навигационни комплекси VOR/DME (3,316 хил. лв.).

Във връзка с конструктивните си задължения, породени от членството на България в Европейския съюз и в международната организация Евроконтрол и прилагането на принципите и споразуменията, валидни за всички страни-членки, ръководството на ДП РВД е установило, че биха могли да възникнат вземания/задължения към авиопревозвачите като резултат от прилагане на механизма за установени разходи и схемата за споделяне на риска. Възможно е да се наложат корекции в разчетите с авиопревозвачите след края на първия референтен период.

Във връзка с прилагането на схемата за споделяне на риска от трафик по отношение на АНО в зоните и районите на летищата, е възможно при настъпването на определени обстоятелства, да се приложи аналогична схема за определяне на конструктивно задължение по отношение на определяне за този вид обслужване на летище София. Към датата на изготвяне на финансовия отчет ръководството не може да направи обоснована преценка относно вероятната необходимост от изходящ ресурс и съответно надеждна оценка на евентуално бъдещо задължение. Същото се очаква по-скоро да има несъществен ефект и да бъде евентуално приложимо след 01.01.2017 г.

През годината са предявени различни правни искове от и към Предприятието. Ръководството на Предприятието счита, че отправените искове са несъществени или неоснователни и вероятността те да доведат до разходи за Предприятието при уреждането им е незначителна. Тази преценка на ръководството е подкрепена от информация, предоставена от отдел Правно осигуряване на Предприятието.

29. Категории финансови активи и пасиви

Балансовите стойности на финансовите активи и пасиви на Предприятието могат да бъдат представени в следните категории:

Финансови активи	Пояснение	2015 '000 лв.	2014 '000 лв.
Кредити и вземания:			
Търговски и други вземания	9,10,26	33,943	39,048
Пари и парични еквиваленти	11	175,404	153,018
		<u>209,347</u>	<u>192,066</u>

Финансови пасиви	Пояснение	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Текущи пасиви:			
Търговски и други задължения	15,17,26	22,916	12,506
		<u>22,916</u>	<u>12,506</u>

30. Рискове, свързани с финансовите инструменти

Цели и политика на ръководството по отношение управление на риска

Видовете финансови рискове, на които може да бъде изложено Предприятието, са пазарен риск, кредитен риск и ликвиден риск.

Управлението на риска на Предприятието се осъществява от неговите органи на управление. Приоритет при управлението на риска е да се осигури финансовата стабилност на Предприятието.

30.1. Анализ на пазарния риск

Дейността на Предприятието се осъществява при условията на Валутен борд при който курсът на българския лев е фиксиран на 1.95583 лв. за 1 евро и не се променя в зависимост от състоянието на валутните пазари и лихвените проценти.

По-голямата част от сделките се осъществяват в евро и български лева. Предприятието е изложено на незначителен валутен риск, породен от наличности и транзакции, деноминирани в щатски долари и британски лири. Предприятието няма заеми в чужда валута и не притежава инвестиции в облигации, деноминирани в чужда валута.

Финансовите активи и пасиви, които са деноминирани в чуждестранна валута и са преизчислени в български лева към края на отчетния период, са представени, както следва:

	Излагане на краткосрочен риск	
	Щатски долари ‘000	Британски лири ‘000
31 декември 2015 г.		
Финансови активи	363	5
Финансови пасиви	(2,992)	-
Общо излагане на риск	<u>(2,629)</u>	<u>5</u>
31 декември 2014 г.		
Финансови активи	365	15
Финансови пасиви	(2,688)	-
Общо излагане на риск	<u>(2,323)</u>	<u>15</u>

30.1.1. Лихвен риск

Предприятието не е изложено на лихвен риск, тъй като няма заеми и не ползва привлечен капитал, за да финансира дейността си.

30.1.2. Ценови риск

Таксите за аеронавигационно обслужване на въздушното движение се събират по реда и в размери, определени съгласно разпоредбите на Многостранното споразумение за пътниите такси от 12.02.1981 г., Международната Конвенция на Евроконтрол за сътрудничество по безопасност на въздухоплаването от 13.12.1960 г. с последващите изменения и допълнения и консолидирана с Протокола от 27.06.1997 г. и свързаните с тях документи на Евроконтрол и Наредбата за таксите за използване на летищата за обществено ползване и за аеронавигационно обслужване в Република България. Цената на услугата (таксовата единица) е разходноориентирана. Таксовите единици за АНО се формират на базата прогноза на разходите и прогноза за равнището на обслужените единици.

От 2012 г., в изпълнение на Регламент 691/2010 и Регламент 1191/2010 на Европейската комисия (заменени с Регламенти (ЕС) 390/2013 и 391/2013), е въведен методът на установени разходи (determined cost) по отношение таксите за АНО при прелитане. За целите на планирането и отчитането са определени референтни периоди (RP). За всеки RP се изготвя план за ефективност (ПЕ), в който са дефинирани установените разходи за всяка година от този RP. Първият RP е тригодишен (2012 - 2014 г.), а следващите са петгодишни от (2015-2019 г.).

30.2. Анализ на кредитния риск

Кредитният риск представлява рискът даден контрагент да не заплати задължението си. Предприятието е изложено на този риск във връзка с възникване на вземания от клиенти и депозирание на средства. Излагането на Предприятието на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати в края на отчетния период, както е посочено по-долу:

	2015 ‘000 лв.	2014 ‘000 лв.
Групи финансови активи – балансови стойности:		
Пари и парични еквиваленти	175,404	153,018
Търговски и други вземания	33,943	39,048
Балансова стойност	209,347	192,066

Предприятието редовно следи за неизпълнението на задълженията на своите клиенти и други контрагенти и използва тази информация за контрол на кредитния риск. Предприема действия за намаляване на кредитния риск, посредством установени правила и процедури за събиране на дължимите и неплатени такси за аеронавигационно обслужване. Степента на събираемост на вземанията от предоставяне на АНО достига 99%.

Предприятието не е предоставяло финансовите си активи като обезпечение по други сделки.

Към датата на финансовия отчет няма необезценени търговски вземания с изтекъл срок на плащане.

Кредитният риск относно пари и парични еквиваленти се счита за несъществен, тъй като контрагентите са банки с добра репутация и външна оценка на кредитния рейтинг.

Част от паричните средства, държани като депозит от Предприятието, са в Българска Народна Банка и те са предоставени при условията на Наредба, издадена от министъра на транспорта и съобщенията и министъра на финансите.

30.3. Анализ на ликвидния риск

При оценяването и управлението на ликвидния риск Предприятието отчита очакваните парични потоци от финансови инструменти, по-специално наличните парични средства и търговски вземания. Наличните парични ресурси и търговски вземания са в размер, обезпечаващ изходящия паричен поток.

Със Закона за гражданското въздухоплаване е регламентирано, че срещу имуществото на Предприятието не може да се насочва принудително изпълнение, нито да се открива производство по несъстоятелност.

За гарантиране на платежоспособността на ДП РВД се установява паричен резерв в размер 11 млн. евро, който е регламентиран с Наредба №140 на Министерството на транспорта и съобщенията и Министерство на финансите от 04.12. 2001 г. за установяване режима, реда и условията за поддържане и разходване на паричния резерв на ДП РВД.

Паричният резерв представлява срочен валутен депозит на ДП РВД в БНБ, при съответните общи депозитни условия на банката в размер на 11 млн.евро.

31. Политика и процедури за управление на капитала на ДП РВД

Целите на Предприятието във връзка с управление на капитала са да осигури способността на Предприятието да продължи да съществува като действащо предприятие.

Политиката на Предприятието е да се финансира чрез собствени средства или да използва безвъзмездни финансираня за определени проекти.

32. Събития след края на отчетния период

Не са възникнали коригиращи събития или значителни некоригиращи събития между датата на финансовия отчет и датата на предоставянето му за одобрение от Управителния съвет, които да имат съществен ефект върху финансовия отчет за 2015 г.

Определен е размерът на осреднената базова таксова единица за аеронавигационно обслужване за прелитане в размер на 22.68 евро за 2016 г. (2015 г.: 30.99 евро).

33. Одобрение на финансовия отчет

Финансовият отчет към 31 декември 2015 г. (включително сравнителната информация) е одобрен от Генералния директор на 02.03.2016 г.

Одитираният финансов отчет на Предприятието е предоставен за приемане от Управителния съвет.